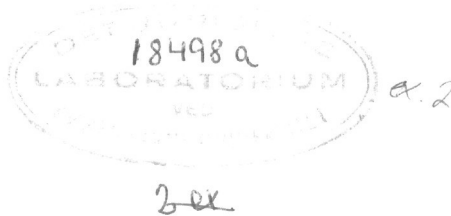

BETÆNKNING
OM
SELSKABSBEKATNING
VED FUSION

AFGIVET
AF DEN UNDER FINANSMINISTERIET NEDSATTE
KOMMISSION OM BEKATNINGEN
AF AKTIESELSKABER OG AKTIONÆRER

BETÆNKNING NR. 723

1974

Indledende bemærkninger

Kommissionen er nedsat af finansministeren den 14. marts 1969. Kommissoriet har følgende ordlyd:

»Før selskabsskatteloven (lov nr. 255 af 11. juni 1960) var den danske aktieselskabsbeskatning udformet således, at henlæggelser til de såkaldt faste reserver blev beskattet lempeligere end beløb, der anvendtes til eller reserveredes til udbytteudbetaling. Dette beskatningsprincip blev dog krydset af et andet hensyn, nemlig en bestræbelse for at afsvække den dobbeltbeskatning, som opstår, når først hele indkomsten beskattes hos selskabet, og dernæst den del af samme indkomst, der udbetales som udbytte, beskattes hos aktionærerne. Dette hensyn førte til, at der ved beregningen af den ordinære indkomstskat til staten blev indrømmet et skattefrit fradrag på 5 pct. af aktiekapitalen. Fradraget havde ikke gyldighed for restratten, der udgjorde en del af den overordentlige statsskat, og heller ikke for kommuneskatten.

Ved selskabsskatteloven sammensmeltes de hidtidige aktieselskabsskatter til en enkelt skat, hvoraf kommunen får en andel. Den hidtidige graduering af skatten alt efter, hvorledes indkomsten anvendes, blev afskaffet. Det er altså uden betydning for beskatningen, om indkomsten fuldt ud medgår til udbetaling af udbytte eller helt eller delvis anvendes til konsolidering af selskabet.

Til afløsning af det hidtidige 5 pct.-fradrag, der som omtalt kun havde gyldighed for den ordinære statsskat, indførtes et indkomstfradrag. Det udgør halvdelen af indkomsten, dog højst 2½ pct. af aktiekapitalen.

Dobbeltbeskatning selskaber imellem søges afbødet ved særlige regler om datterselskabslempelse. Lignende regler fandtes også før selskabsskatteloven.

Ved lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af selskaber (fusi-

onsloven) er der åbnet adgang til at sammenslutte aktieselskaber på lempelige skattemæssige betingelser.

Reglerne, der ikke gælder for de såkaldte »lodrette« sammenslutninger (moder-datterselskabsforhold), går i korthed ud på, at likvidationsbeskatning af såvel selskab som aktionærer undlades, når et selskab ophører, fordi dets hele formue overtages af et andet selskab. Fritagelse for likvidationsbeskatningen forudsætter en tilladelse og er bl. a. betinget af, at det opslugende selskab skattemæssigt indtræder i det opslugte selskabs stilling med hensyn til afskrivningsgrundlag og opgørelse af skattepligtig fortjeneste m. v.

For aktionærernes vedkommende skal aktier i det opslugende selskab betragtes som anskaffet på samme tidspunkt og til samme beløb som de aktier i det opslugte selskab, som de ombyttes med.

De danske regler om beskatningen af aktionærer går ud på, at modtaget aktieudbytte fuldt ud skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Endvidere beskattes fortjeneste ved salg af aktier eller ved likvidation af aktieselskaber enten som almindelig indkomst eller som særlig indkomst. Endelig skal aktiernes værdi medregnes ved opgørelsen af aktionærernes skattepligtige formue.

Mange steder i udlandet overvejer man i disse år en reform af selskabsbeskatningen og aktionærbeskatningen. Man har bl. a. været inde på, at dobbeltbeskatningen, således som den praktiseres her i landet, betyder en særlig hård beskatning af erhvervsvirksomhed, der drives i aktieselskabsform. Det kan stille disse virksomheder dårligt i konkurrencen med virksomheder, der ikke drives i aktieselskabsform, og med udenlandske aktieselskaber, hvis indtægter ikke dobbeltbeskattes i samme omfang. I nogle lande har man allerede indført regler, der i højere grad end det danske beskatningssystem svækker dobbeltbeskatningen.

Regeringen har derfor fundet det nødvendigt, at der nu nedsættes en kommission, der skal have til opgave at undersøge behovet for ændringer i selskabsbeskatningen og aktionærbeskatningen og eventuelt stille forslag til ændring af disse regler. Ved udarbejdelsen af forslag til ændrede beskatningsregler for aktieselskaber må kommissionen overveje konsekvenserne for de brugsforeninger, der beskattes efter lignende regler som aktieselskaber.

Regeringen er opmærksom på, at behovet for strukturrationalisering inden for erhvervslivet er stigende i disse år. Det er i denne forbindelse vigtigt, at beskatningsreglerne ikke modvirker sammenslutning af aktieselskaber. Kommissionen må derfor udarbejde forslag til regler om udvidet adgang til betinget skattefritagelse ved sammenslutning af selskaber. Reglerne må dog udformes således, at de fortjenester, der fritages for beskatning ved sammenslutningen, senere bliver taget i betragtning ved beskatningen af det selskab, der fortsætter virksomheden, og af dets aktionærer.

Endelig anmodes kommissionen om at overveje, om der er grund til at ændre reglerne om den værdi, hvortil aktier skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige formue. I denne forbindelse kan kommissionen overveje ændringer i den fremgangsmåde, der benyttes ved kursfastsættelsen for noterede aktier.

Samtlige forslag fra kommissionen må udarbejdes under den forudsætning, at aktieselskabs- og aktionærbeskatningen tilsammen skal indbringe samme provenu som efter de gældende regler.«

I en delbetænkning afgivet den 11. februar 1972 behandlede kommissionen spørgsmålet om lempelse af dobbeltbeskatningen vedrørende udloddet selskabsindkomst.

Kommissionen har under det fortsatte arbejde haft følgende sammensætning:

Kontorchef *Jørgen Andersen*, Statens ligningsdirektorat.

Regnskabsdirektør, cand. oecon. *Georg Bak-Hansen*, Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger.

Landsretssagfører *Jacob la Cour*, Erhvervenes Skattesekretariat.

Statsautoriseret revisor *A. Davidsen*, Foreningen af statsautoriserede revisorer.

Professor *Søren Gammelgaard*.

Fuldmægtig, cand. oecon. *Erik Traberg Jensen*, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Landsretssagfører */. Mazanti-Andersen*, M.C.J., Advokatrådet.

Kontorchef *Erik Møller*, Skattedepartementet.

Professor, dr. jur. *Thøger Nielsen* (formand).

Kontorchef *K. Skjødt*, Handelsministeriet.

Kommissionens sekretariat har haft følgende sammensætning:

Ekspeditionssekretær *P. Sanning*, Statens ligningsdirektorat.

Fuldmægtig *N. Mou Jakobsen*, Skattedepartementet.

Kommissionen har nedsat et særligt *underudvalg* bestående af:

Landsretssagfører *Jacob la Cour*, statsaut. revisor *A. Davidsen*, landsretssagfører */. Mazanti-Andersen*, kontorchef *Erik Møller* og professor *Thøger Nielsen*. Desuden har regnskabsdirektør *Georg Bak-Hansen* og kontorchef *K. Skjødt* deltaget i hvert ét af underudvalgets møder.

Kommissionen har hidtil holdt 3 plenarmøder og 16 møder i underudvalget. I et af plenarmøderne har embedsmænd fra skattedepartementet orienteret om udviklingen inden for de europæiske fællesskaber. Endvidere har der inden for sekretariatet været holdt en række møder.

I den foreliggende betænkning behandler kommissionen spørgsmålet om *en udvidelse af adgangen til betinget skattefritagelse ved sammenslutning af selskaber*. I forbindelse hermed fremlægges der et forslag til en ny fusionslov, der har til formål at indføre en almindelig adgang til gennemførelse af fusion mellem moder- og datterselskaber, samt i så vidt omfang som muligt at ophæve kravet om koncession.

Som det fremgår af kommissoriet er det endelig pålagt kommissionen at tage stilling til en del spørgsmål vedrørende aktionærbeskatningen. Kommissionen vil i en senere betænkning redegøre for overvejelserne på dette område.

Kommissionen vil under det fortsatte arbejde være indstillet på at følge den internationale udvikling på selskabsskatteområdet. Herunder vil man især have opmærksomheden henledt på harmoniseringsbestræbelserne inden for fællesmarkedet, og såfremt

udviklingen skulle give anledning til en ændret indstilling for så vidt angår de i nærværende betænkning behandlede spørgsmål, vil disse blive taget op til fornyet behandling i kommissionens afsluttende betænkning.

København, den 2. juli 1974

Jørgen Andersen   Georg Bak-Hansen   Jacob 1a Cour   A. Davidsen

Søren Gammelgaard   Erik Traberg Jensen   J. Mazanti-Andersen

Erik Møller   Thøger Nielsen   K. Skjødt

P. Sanning

N. Mou Jakobsen

Almindelige bemærkninger

I. Fusion af selskaber.

1. Fusion af selskaber og fastlæggelse af begrebet.

Efter kommissoriet falder det ind under kommissionens opgaver at udarbejde forslag til regler om udvidet adgang til betinget skattefritagelse ved sammenslutning af selskaber. Reglerne må dog udformes således, at de fortjenester, der fritages for beskatning ved sammenslutningen, senere bliver taget i betragtning ved beskatningen af det selskab, der fortsætter virksomheden, og dettes aktionærer.

Det hedder endvidere i kommissoriet, at regeringen er opmærksom på, at behovet for strukturrationalisering indenfor erhvervslivet er stigende i disse år. Det er i denne forbindelse vigtigt, at beskatningsreglerne ikke modvirker sammenslutning af aktieselskaber.

Ved lov nr. 145 af 2. maj 1967 om beskatningen ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. (fusionsloven) blev der åbnet adgang til at sammenslutte aktieselskaber på lempelige skattemæssige betingelser. Reglerne, der ikke gælder for de såkaldte »lodrette« sammenslutninger (moder/datterselskabsforhold), går i korthed ud på, at likvidationsbeskatning af såvel selskab som aktionær undlades, når et selskab ophører, fordi dets hele formue overtages af et andet selskab. Fritagelse for likvidationsbeskatningen forudsætter en tilladelse og er bl. a. betinget af, at det opslugende (fortsættende) selskab skattemæssigt indtræder i det opslugte (ophørende) selskabs stilling med hensyn til afskrivningsgrundlaget og opgørelse af skattepligtige fortjenester m. v.

I skatteretlig henseende tillægger fusionsloven det således betydning, at der foreligger en sammenslutning af selskaber, og en nærmere fastlæggelse af dette begreb er derfor nødvendig. Loven bestemmer da også i § 1,

stk. 3, at *sammenslutning foreligger, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette.*

Denne begrebsbestemmelse knytter sig naturligt nok til de selskabsretlige regler om sammenslutning af aktieselskaber. Disse regler, der ved lovens tilblivelse fandtes i § 70 i lov nr. 123 om aktieselskaber af 15. april 1930 med senere ændringer, fandt netop anvendelse i tilfælde af overdragelse af et aktieselskabs formue som helhed eller ved dets sammensmeltning med et andet aktieselskab.

De nye selskabsretlige regler, jfr. lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktieselskaber og lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber, bygger på den samme opfattelse af begrebet, selv om man i den mere moderne sprogbrug taler om fusion.

Selskabsretligt er fusion eller sammenslutning en ophørs måde, hvorefter reglernes anvendelse forudsætter opløsning af det selskab, der overdrager sin formue eller sammensmeltes med et andet selskab. For anvendelsen af de skatteretlige regler er det endvidere som hovedregel en ufravigelig betingelse, at selskabets aktionærer vederlægges med aktier i det fortsættende selskab.

På denne baggrund kan herefter følgende former for sammenslutning eller fusion, der pådrager sig selskabsretlig og skatteretlig interesse, opstilles:

a. Et eller flere aktieselskaber opløses og overdrager i forbindelse hermed samtlige deres aktiver og passiver til et andet allerede bestående aktieselskab, mod at aktionærene i det eller de ophørende selskaber som vederlag modtager aktier i det fortsættende selskab.

b. To eller flere aktieselskaber opløses og overdrager i forbindelse hermed samtlige aktiver og passiver til et af dem oprettet nyt aktieselskab, mod at aktionærene i de ophø-

rende selskaber som vederlag modtager aktier i det nye selskab.

c. Et aktieselskab, der ejer samtlige aktier i et andet aktieselskab (moder/datterselskabsforhold), overtager i forbindelse med en opløsning af datterselskabet samtlige dets aktiver og passiver, og aktierne i det op- hørende selskab annulleres.

Imellem disse tre hovedkategorier af sammenslutninger eller fusion kan der lægges en skarp skillelinie mellem de to førstnævnte grupper og den sidstnævnte gruppe. De to førstnævnte grupper er karakteristiske derved, at de angår fusion imellem sideordnede selskaber, d. v. s. enten aktieselskaber der har hver sin aktionærkreds, eller som ejes af samme aktionærkreds eller af et holding-selskab, uden at der eksisterer nogen gensidig aktiebesiddelse imellem selskaberne. Disse former for fusion benævnes *vandrette fusioner*, og er de eneste sammenslutninger, der falder ind under de gældende regler om beskatning i tilfælde af sammenslutning af aktieselskaber.

Den sidstnævnte gruppe af sammenslutninger er karakteristisk derved, at det ophørende selskab opluges af det aktieselskab, der i forvejen ejer selskabet. Dette er den såkaldte *lodrette fusion*, som efter den nugældende lovgivning *ikke har kunnet ske på lempelige skattemæssige betingelser*, og som derfor har måttet underkaste sig den almindelige likvidations- og udlodningsbeskatning, der er den sædvanlige følge af et aktieselskabs opløsning. Det fremgår af de ovenfor citerede afsnit af kommissoriet, at det bl. a. er kommissionens opgave at undersøge mulighederne for at udvide de gældende *regler om beskatning ved fusion til at omfatte sådanne fusioner*.

Udover de her anførte fusions-typer, der særligt på grund af vederlagsbestemmelserne er ret snævert afgrænset, forekommer der i erhvervslivet en række sammenslutninger, der selskabsretligt set er at betragte som fusioner, men som ikke opfylder betingelserne for den særlige beskatning i tilfælde af fusion.

Dette gælder således de tilfælde, hvor aktionærerne i det ophørende selskab ikke får mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab vederlagt med aktier i det fortsættende selskab. Da endvidere anvend-

delsen af de særlige beskatningsregler i fusionsloven forudsætter finansministerens tilladelse, vil også andre forhold i forbindelse med fusionen kunne medføre, at denne har kunnet iværksættes på grundlag af de selskabsretlige regler, uden at de særlige beskatningsregler vil kunne anvendes.

Også andre selskaber end aktieselskaber kan opnå tilladelse til beskatning efter fusionsloven. Lovens regler finder således tilsvarende anvendelse på selskaber, der omfattes af § 1, stk. 1, nr. 2, i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v.

I et særligt kapitel indeholder fusionsloven endvidere regler om sammenslutning af kooperative virksomheder.

En særstilling indtager banker. Disse omfattes af lovens regler, men det nævnte krav om vederlæggelse af det ophørende selskabs aktionærer med aktier i det fortsættende selskab stilles ikke. Der henvises herom til side 13f.

Udover de allerede omtalte sammenslutninger forekommer der i erhvervslivet en lang række forskelligartede former for samarbejde, der mere eller mindre har karakter af sammenslutninger. Dette gælder både indenfor den del af erhvervslivet, der er organiseret i selskabsform og inden for personligt drevne virksomheder.

Sådanne løsere former for samarbejde, der ikke beror på overdragelse af aktiver og ophør af virksomhed, medfører ikke skattemæssige konsekvenser og er derfor uden interesse i forbindelse med en behandling af skatteretlige fusionsregler.

2. Bemærkninger om terminologien.

Aktieselskabsloven af 1930 talte om overdragelse af et aktieselskabs formue som helhed eller om dets sammensmeltning med et andet aktieselskab uden at indordne disse fænomener under det samme begreb. Den skatteretlige fusionslov af 1967 samlede i overensstemmelse med den litteratur, der havde udviklet sig om disse spørgsmål, de nævnte fænomener under udtrykket sammenslutning af aktieselskaber.

Dette udtryk er imidlertid ikke videre præcist, idet det som anført ovenfor omfatter andre fænomener end dem, der påkalder sig selskabsretlig og skatteretlig interesse. Man er derfor både i litteraturen og i praksis

begyndt at omtale disse fænomener som fusion.

Den rent sproglige betydning af dette fremmedord er sammensmeltning, altså i den her omhandlede forbindelse en så intim sammenlutning af to eller flere selskaber, at selskabernes hidtidige identitet ophører, idet de med hele deres virksomhed indgår i et enkelt nyoprettet eller allerede bestående selskab. <

I de nye selskabsretlige regler anvendes nu dette udtryk som overskrift for de kapitler, der vedrører reglerne om sammenslutning af aktieselskaber og anpartsselskaber. Udtrykket har i modsætning til sammenslutning den fordel, at det er præcist som bærer af en række retlige fænomener.

For udtrykkene vandret og lodret fusion er der nærmere redegjort ovenfor.

Med hensyn til de i fusionen involverede selskaber talte aktieselskabsloven af 1930 i § 70 om henholdsvis det overtagne selskab og det overtagende selskab.

Tilsvarende betegnelse anvendes i de nye selskabsretlige regler.

Disse udtryk har imidlertid den ulempe, at de sprogligt ligger så tæt op ad hinanden, at det kræver mere end normal opmærksomhed at følge en fremstilling, der omtaler snart det overtagne selskab og snart det overtagende selskab.

Ved loven om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. af 1967 valgte man da også i stedet at tale om det ophørende og det fortsættende selskab. Disse udtryk er fuldt ud dækkende for de fænomener, man ønsker at beskrive, og de har samtidig den fordel, at de sprogligt ikke ligger så tæt op ad hinanden, at de let misforstås.

Selv om det må erkendes, at det er uheldigt, at den selskabsretlige lovgivning og den skatteretlige lovgivning anvender forskellige betegnelser for et og det samme, forekommer de skatteretlige betegnelser så karakteristiske, at de med fordel vil kunne bibeholdes.

Denne fremstilling omhandler derfor fusion af aktieselskaber m. v., medens de i fusionen involverede selskaber betegnes som henholdsvis det eller de ophørende selskaber og det fortsættende selskab.

II. De selskabsretlige regler om fusion.

Fusionering af selskaber kendes langt tilbage i historien. Kendt herhjemme er navnlig en

række fusioner under C. F. Tietgens ledelse, der blev foretaget i sidste halvdel af forrige århundrede, og som afspejles i endnu eksisterende selskabers navne igennem ordene: »A/S De forenede. . . . « eller »A/S De danske. . . . «. Efter den anden verdenskrig har interessen for fusionering på været voksende i forbindelse med afviklingen af de internationale handelsspæringer. De derigennem opståede muligheder for en skarpere konkurrence over landegrænserne forøger interessen for mere økonomisk drift, og en af vejene hertil er fusionering. Også andre motiver kan dog føre til fusionering, f. eks. ønsket om at bevare eller opnå en konkurrencemæssigt beskyttet stilling.

I lov nr. 123 af 15. april 1930 om aktieselskaber med senere ændringer blev der i § 70 givet særlige regler om fusion af aktieselskaber uden likvidation, og i den nye aktieselskabslov (lov nr. 370 af 13. juni 1973) er der sket en kodifikation af den praksis, der har udviklet sig under 1930-loven. Endvidere er reglerne om fusion på visse punkter udvidet.

Også for de ved lov nr. 371 af 13. juni 1973 indførte anpartsselskaber er der givet regler om fusion. Disse regler svarer nøje til de for aktieselskaber gældende regler.

De nye regler for aktieselskaber og anpartsselskaber fik virkning fra den 1. januar 1974.

1. Reglerne om fusion efter 1930-loven.

Aktieselskabsloven af 1930 skelnede i § 70 mellem overdragelse af et aktieselskabs formue som helhed til et andet aktieselskab og et aktieselskabs sammensmeltning med et andet aktieselskab til et nyt selskab.

Reglerne, der fandt anvendelse herpå, var imidlertid de samme.

De særlige regler i § 70 kunne kun anvendes, hvor der skete overdragelse af et aktieselskabs formue som helhed, d. v. s. at samtlige selskabets aktiver og passiver overgik til det andet selskab. Såfremt det ophørende selskab beholdt enkelte aktiver, bestod selskabet fortsat, og det ville derfor ikke i medfør af § 70 kunne afmeldes som ophørt.

Da ophør af et selskab normalt kun kunne ske igennem en likvidation af selskabet, fraveg 1930-lovens § 70 de almindelige regler om likvidation af aktieselskaber. Det aktieretlige særpræg ved en fusion er således, at

et aktieselskab ophører uden likvidation, og at selskabets aktiver og passiver som helhed overgår til et andet selskab.

§ 70 i aktieselskabsloven af 1930 indeholdt derfor særligt regler om kompetencen og den formelle fremgangsmåde ved opløsning af det ophørende selskab samt regler om beskyttelsen af dette selskabs kreditorer.

I *det ophørende selskab* kunne beslutning om overdragelse eller sammensmeltning således kun træffes af generalforsamlingen, jfr. § 70, stk. 1. Fusionen førte til selskabets ophør, og samme regler, som fandt anvendelse ved selskabets opløsning, var derfor nødvendige ved fusion.

I *det fortsættende selskab* var de almindelige aktieretlige regler afgørende for, hvorledes beslutningen om at erhverve et andet aktieselskabs formue som helhed kunne træffes. Krævede beslutningen ændring af formål eller vedtægter, måtte beslutningen træffes af generalforsamlingen med den majoritet, der var foreskrevet for at gennemføre sådanne ændringer.

Erhvervelsen af et andet aktieselskabs formue som helhed kunne endvidere være af en så usædvanlig karakter, at bestyrelsen ikke havde beføjelse til at handle på egen hånd. Beslutningen måtte derfor også i disse tilfælde træffes af generalforsamlingen.

En bestyrelsesbeslutning i det fortsættende selskab kunne dog være tilstrækkelig, f. eks. hvor aktionærene i det ophørende selskab fik deres aktier vederlagt kontant. Efter 1930-loven var det lige så lidt som nu nogen betingelse for anvendelse af de selskabsretlige regler, at aktionærene i det ophørende selskab vederlagdes med aktier i det fortsættende selskab.

I forbindelse med fusionen nød et evt. *mindretal* beskyttelse efter de almindelige minoritetsbeskyttelsesregler mod forringelse af deres aktieret, og der var i loven opstillet særlige regler om beskyttelse af det ophørende selskabs kreditorer.

Aktier, som det ophørende selskab før fusionen ejede i det fortsættende selskab, blev ved sammenslutningen til *egne aktier*. Herom bestemtes det i § 70, stk. 5, at sådanne aktier behandledes efter reglen i lovens § 39, stk. 2. Herefter var aktieselskaber, der havde en større beholdning af egne

aktier end 10 pct. af aktiekapitalen, pligtige at afvikle det overskydende beløb indenfor en frist af 2 år.

2. Reglerne om fusion efter lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktieselskaber og efter lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber.

Reglerne om fusion i disse to love er ens. I det følgende gennemgås §§ 134-139 i loven om aktieselskaber. De tilsvarende regler for anpartsselskaber findes i anpartsselskabslovens §§ 103-108.

Bestemmelserne er udtryk for en kodifikation af den praksis, der har været gældende på grundlag af § 70 i aktieselskabsloven af 1930. Denne praksis er dog på en række punkter blevet udbygget, ligesom der er indført forskellige nye regler. Dette gælder således spørgsmålet om indløsning af mindretalsaktionærer i tilfælde af fusion og om et moderselskabs overtagelse af et datterselskab og indløsning af mindretalsaktionærer i forbindelse hermed.

Aktieselskabsloven og de tilsvarende bestemmelser i anpartsselskabsloven lader de samme regler være gældende *dels* på opløsning af et aktieselskab uden likvidation ved overdragelse som helhed af selskabets aktiver til et andet aktieselskab og *dels* på sammensmeltning af to eller flere aktieselskaber til et nyt selskab. Begge disse former betegnes som fusion.

Beslutning om fusion kan af *det ophørende selskab* fortsat kun træffes af generalforsamlingen. Dette fremgår af aktieselskabslovens § 134, hvor det endvidere foreskrives, at beslutningen skal træffes under iagttagelse af forskrifterne i lovens § 78 om ændring af vedtægterne. Det følger heraf, at beslutningen altid kræver tilslutning af mindst 2/3 såvel af de afgivne stemmer som af den på generalforsamlingen repræsenterede stemmeberettigede aktiekapital. Endelig må de yderligere forskrifter, som vedtægterne måtte indeholde om opløsning eller fusion, iagttages.

Aktieselskabslovens § 134, stk. 1, indeholder endvidere regler om hvilke dokumenter, der skal foreligge i forbindelse med en beslutning om fusion. Det er således under iagttagelse af reglen i § 78, stk. 4, bestemt, at der på generalforsamlingen skal forelæg-

ges *dels* et udkast til fusi
imellem selskaberne, *dels* e;
regnskabsopstilling, der vil
ver og passiver i de deltag
de reguleringer, som fus
ville medføre, *samt* endel
åbningsstatus for det fo
overenskomst videret fælles
amtlig akti- selskaber og
antages at idkast til en
nde selskab

•r.
For så vidt angår *det fortsættende selskab*,
stilles der lige så lidt som i 1930-loven sær-
lige krav til, hvorledes beslutningen om fus-
sion kan gennemføres. Det beror således helt
på dette selskabs forhold, om beslutningen
må træffes af generalforsamlingen eller om
en bestyrelsesbeslutning er tilstrækkelig.
Medfører sammenslutningen, at der må fore-
tages ændringer i selskabets vedtægter **eller**
formål, må beslutningen derfor gennemføres
under iagttagelse af de forskrifter, der er
gældende for sådanne ændringer.

Også dispositionens usædvanlige karakter
kan efter den nye lov medføre, at en gene-
ralforsamlingsbeslutning er nødvendig.

I aktieselskabslovens § 136 og den tilsva-
rende bestemmelse i anpartsselskabsloven er
der indført en særlig regel om *minoritetsbe-*
skyttelse af deltagerne i det ophørende sel-
skab. Aktionærer eller anpartshavere, der på
generalforsamlingen har modsat sig fusio-
nen, har krav på indløsning af deres aktier
eller anparter. Selskabet skal afkøbe dem
deres aktier eller anparter til en pris, der
svarer til aktiernes eller anparternes værdi.
Med hensyn til værdiansættelsen bestemmes
det, at denne i mangel af mindelig overens-
komst fastsættes af skønsmænd, der er ud-
meldt af retten.

Reglerne om gennemførelse af fusionsbe-
slutningen og opløsningen af det ophørende
selskab findes nu i § 138. Der er heri særlige
regler om beskyttelse af *selskabets kredito-*
rer mod, at selskabsformuen overdrages til
det fortsættende selskab, inden kreditorerne
har haft rimelig lejlighed til at varetage
deres interesser.

Som noget nyt i forhold til de tidligere
regler bestemmes det i § 138, stk. 1, at der
skal udstedes proklama til det ophørende
selskabs kreditorer med den også for likvi-
dation gældende proklamafrist af 3 måne-
der.

Endvidere har man bibeholdt regler om
særskilt forvaltning af det ophørende sel-
skabs aktiver, men fristen er i forhold til
1930-loven halveret, idet den er ansat til
mindst 3 måneder svarende til proklamafristens
længde.

Særskilt forvaltning kan dog undlades,
når samtlige kreditorer samtykker heri, **eller**
der stilles dem betryggende sikkerhed.

Fyldestgørelse af kreditorerne vil naturlig-
vis også medføre, at særskilt forvaltning kan
undlades.

Endelig indeholder § 138, stk. 2, en yder-
ligere beskyttelse af kreditorerne. Det be-
stemmes heri, at kreditorerne i det ophø-
rende selskab har fortrinsret til dækning i
dette selskabs aktiver, såfremt det fortsæt-
tende selskab går konkurs eller træder i lik-
vidation i den periode, hvori selskabet har
det ophørende selskabs aktiver under sær-
skilt forvaltning.

De nye selskabslove indeholder endvidere
en nydannelse, idet der nu findes særlige
regler om fusion mellem *moder/dattersel-*
skaber og om indløsning af minoritetsakti-
erne i datterselskabet.

Efter reglen i aktieselskabslovens § 139,
stk. 1, skal en sådan lodret fusion kunne ske
alene på grundlag af en bestyrelsesbeslut-
ning. Dette gælder dog kun i de tilfælde,
hvor moderselskabet ejer samtlige aktier i
datterselskabet.

Ejer moderselskabet mere end 9/10 såvel
af aktierne som af stemmerne i et dattersel-
skab, er det i § 139, stk. 2, bestemt, at sel-
skabernes bestyrelse kan træffe beslutning
om moderselskabets indløsning af de reste-
rende aktier i datterselskabet. Man har fun-
det det af praktisk betydning for selskaber
med en sådan sammensætning af kapitalbe-
siddelsen, at en senere fusion kan forberedes
gennem moderselskabets overtagelse af samtlige
minoritetsaktier i datterselskabet.

I mangel af mindelig overenskomst med
minoritetsaktionæerne om indløsningskur-
sen fastsættes denne af skønsmænd udmeldt
af retten.

Tilsvarende regler om fusion mellem an-
partsselskaber, der er forbundet til hinanden
i et moder/datterselskabsforhold, findes i
anpartsselskabsloven.

Udviklingen i reglerne om beskatning ved fusion.

I. Beskatning ved fusion før gennemførelsen af lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. (fusionsloven).

Som det tidligere er fremhævet, er det karakteristiske ved en fusion, at et aktieselskab overdrager sine aktiver og passiver som helhed til et andet aktieselskab, der derefter opløses. Dette gælder uanset om de fusionerende selskaber er helt uafhængige af hinanden med hver sin aktionærkreds, eller om selskaberne er forbundet til hinanden i et moder/datterselskabsforhold. Fra et skattemæssigt synspunkt adskiller en sådan samlet overdragelse sig imidlertid ikke fra enhver anden overdragelse, og skattemyndighederne har derfor altid principielt fastholdt den indstilling, at de for overdragelse i almindelighed gældende beskatningsregler måtte finde anvendelse på forholdet.

Indtil gennemførelsen af reglerne i lov om særlig indkomstskat m. v. om aktionærbeskatning og de ændrede regler i selskabsskatteoven, der alle fik virkning fra 1. januar 1962, var der dog opstået en praksis, hvorefter der under visse betingelser kunne opnås en ret lempelig beskatning ved fusion.

1. Beskatningen før 1962.

Efter de almindelige regler om beskatning ved et selskabs ophør blev *aktionærerne* i det ophørende selskab beskattet af en udlodning svarende til den del af aktiernes værdi, som oversteg den pålydende værdi, uanset, hvad den enkelte aktionær havde erhvervet aktierne til. Tab på aktierne kunne ikke bringes til fradrag ved aktionærernes indkomstopgørelse.

Beskatningen af det *ophørende selskab* fandt sted ved en afsluttende ansættelse. Denne omfattede selskabets indtægter i den afsluttende skattepligtsperiode indtil fusionsdagen, samt den efter de dagældende regler skattepligtige avance ved afhændelse af

formuegoder opgjort efter disses handelsværdi.

Derudover kunne der være tale om en beskatning efter den dagældende regel i statskatteovens § 1, stk. 3, den såkaldte *pønalsbeskatning*. Denne beskatning havde sin baggrund i den adgang, der bestod for selskaberne til at opnå skattelempelse for den del af selskabets skattepligtige indkomst, der blev henlagt til reserverne med det formål at dække fremtidige uvisse tab. Et senere forbrug af disse reserver i strid med det nævnte formål, f. eks. ved udlodning til aktionærerne, herunder udlodning ved selskabets ophør, medførte den nævnte pønalsbeskatning. Beskatningen gennemførtes ved, at en vis del af de således forbrugte reserver medregnedes til den skattepligtige indkomst.

Overdragelse af et selskabs aktiver og passiver i deres helhed til et andet selskab i forbindelse med selskabets ophør udløste dog efter landsskatterettens praksis ikke pønalsbeskatning. Forudsætningen herfor var imidlertid, at aktionærerne i det ophørende selskab som vederlag for deres aktier fik aktier til samme pålydende værdi i det fortsættende selskab (vandret fusion), og at de i det ophørende selskab skabte reserver ubeskåret overgik til det fortsættende selskab, idet der ikke derved kunne antages at være disponeret over reserverne i strid med formålet ved henlæggelsen.

Aktionærerne i det ophørende selskab kunne ej heller beskattes ved ombytningen af deres aktier, da der ikke var sket udlodning til dem fra reserverne.

Beskatningen af det ophørende selskab for den afsluttende periode opretholdtes, men i almindelighed blev det godkendt, at formuegoderne kunne overdrages til bogført værdi, således at der ikke blev opgjort nogen realisationsavance.

Fandt overdragelsen af aktiver og passiver sted fra et datterselskab til dets modersel-

skab (lodret fusion), kunne man også her bortse fra udlodningsbeskatning af aktionærerne og pønalsbeskatning af datterselskabet, såfremt moderselskabet ejede samtlige aktier i datterselskabet. Det var dog her en betingelse, at moderselskabet afgav en erklæring gående ud på, at datterselskabets reserver ubeskåret blev sammenlagt med moderselskabets tilsvarende reserver, og at disse reserver såvel overfor selskabet som overfor aktionærerne kunne behandles, som om de var opstået i moderselskabet.

Hvis moderselskabet havde erhvervet aktierne i datterselskabet til en kurs, der lå over pari, ville der ved fusionen ske et forbrug af de samlede reserver, og i så fald kunne moderselskabet ikke fritages for beskatning af et beløb, der svarede til den del af aktiernes købesum, som lå over pari.

Denne fritagelse for udlodningsbeskatning og pønalsbeskatning kunne kun finde sted, når de fusionerende selskaber begge var i normal drift. Hvis f. eks. datterselskabet havde udtømt sit formål og havde afhændet sine aktiver, og dermed var blevet hvilende, kunne man ikke ved at afgive den omtalte erklæring fritages for den normale beskatning.

2. Beskatningen efter 1962.

Med ikrafttrædelsen den 1. januar 1962 af de nye regler om aktionærbeskatning og avancebeskatning i loven om særlig indkomstskat, faldt det hidtidige grundlag for den lempelige beskatning ved fusioner bort. Der skete hermed ikke nogen ændring i skattemyndighedernes principielle opfattelse af skattepligten ved fusioner, men da aktionærbeskatningen efter de nye regler blev en selvstændig beskatning hvilende på et avancesynspunkt, medens den indtil da gældende beskatning havde været knyttet til udlodning af reserver, blev både selskaberne og deres aktionærer herefter underkastet beskatning efter de nye regler.

Det ophørende selskab betragtedes fortsat som opløst, og der måtte derfor på sædvanlig måde som ved likvidation foretages en afsluttende ansættelse, jfr. selskabsskattelovens § 5.

Denne ansættelse, der omfattede perioden fra den sidste ordinære ansættelse til fusionsdatoen, medtog samtlige selskabets indtægter og udgifter ved den normale drift.

Herudover måtte ansættelsen imidlertid omfatte den skattepligtige avance på de enkelte aktiver opgjort efter de særlige regler i loven om særlig indkomstskat m. v. Ved denne avanceopgørelse ansattes afhændelsessummerne til aktivernes handelsværdi, uanset om den værdi, hvortil aktiverne faktisk overdroges til det fortsættende selskab var lavere end handelsværdien.

Bestod der ved selskabets ophør ubenyttede henlæggelser til investeringsfonds, blev disse efter reglen i investeringsfondslovens § 10, stk. 2, efterbeskattet, ligesom overdragelsessynspunktet førte til, at der ikke i fusionsåret i det ophørende selskab kunne foretages skattefri afskrivninger, jfr. afskrivningslovens § 6, stk. 1.

Havde det ophørende selskab et skattemæssigt underskud, der ikke inden for rammerne af ligningslovens § 15 var bragt til fradrag, kunne et sådant underskud ikke overføres til det fortsættende selskab.

For så vidt angår *det fortsættende selskab* skete der ikke nogen beskatning af dette selskab i anledning af fusionen. Dette selskab behandledes i det hele, som om det som følge af en normal overdragelse havde overtaget det ophørende selskabs aktiver og passiver, hvilket bl. a. medførte, at afskrivninger i dette selskab kunne foretages på grundlag af de overtagne aktivers handelsværdi.

Der skete endvidere ingen indskrænkninger i det fortsættende selskabs adgang til at anvende egne investeringsfondshenlæggelser eller til at udnytte eventuelle skattemæssige underskud.

Derimod var det fortsættende selskab også før bortfald af retten til fradrag af betalt indkomstskat afskåret fra at fradrage det ophørende selskabs skat, uanset at denne skattebetaling som oftest blev udredet af dette selskab.

Ved fusionen beskattedes *aktionærerne* i det ophørende selskab på samme måde, som om de havde likvideret selskabet og udloddet aktiverne til sig selv. Det fulgte heraf, at aktionærerne måtte opgøre fortjenesten eller tabet på de af dem afleverede aktier på grundlag af handelsværdien af de aktiver og passiver, der ved fusionen blev indskudt i det fortsættende selskab. Af likvidationssynspunktet fulgte dog, at udlodningsprovenuet kunne reduceres med den eventuelle skat, der for ophørsåret blev pålignet det ophø-

rende selskab, uanset om denne skat rent faktisk blev betalt af det fortsættende selskab.

Såfremt de fusionerende selskaber var *moder/datterselskaber*, måtte der også i sådanne tilfælde foretages en afsluttende ansættelse af det ophørende selskab, dvs. datterselskabet. Dette selskab beskattedes derfor som om det likviderede og udloddede likvidationsudbyttet til moderselskabet, der på sin side blev beskattet som aktionær.

3. Særligt om udviklingen vedrørende banker.

I begyndelsen af 1960'erne rettede Danske Bankers Fællesrepræsentation henvendelse til finansministeriet med anmodning om, at der blev tilvejebragt hjemmel til, at sammenslutninger inden for bankverdenen kunne ske uden skattemæssige konsekvenser for de involverede banker og aktionærer. Tilsvarende ønsker opstod på samme tid indenfor andre dele af erhvervslivet, hvilket medførte en henvendelse fra Erhvervenes Fællesudvalg om skattespørgsmål med anmodning om en lempeligere beskatning ved fusion af selskaber i det hele taget. Når det i første omgang dog særligt var banker, der i denne relation pådrog sig interesse, skyldtes det, at der med bankloven er givet ganske bestemte regler for udøvelsen af bankvirksomhed.

Bankerne er således - sammen med staten og sparekasserne - eneberettiget til ved henvendelse til offentligheden at tilbyde sig som modtagere af indlån. På den anden side må bankerne ikke drive anden virksomhed end bankvirksomhed, og bankerne er undergivet et indgående tilsyn fra det offentlige. En banks sammenslutning med eller overtagelse af en anden bank må således ikke finde sted uden tilladelse fra banktilsynet, og en bank må ikke uden dets tilladelse have andre banker som datterselskaber. Det er således i almindelighed ikke muligt for en bank at opkøbe aktierne i en anden bank, således at de to banker derefter gennem sambeskatning skattemæssigt opnår at blive behandlet som en enhed, selvom de selskabsretligt fortsat er to selskaber. Denne mulighed har andre aktieselskaber.

Disse særlige forhold førte til, at der med tilslutning af folketingets finansudvalg blev udsendt en finansministeriel bekendtgørelse

af 27. maj 1964 om beskatning og afgiftsberigtigelse ved sammenslutning af banker.

Denne bekendtgørelse var gældende for finansåret 1964-65, men for finansårene 1965-66 og 1966-67 blev der på de pågældende finanslove optaget tekstanmærkninger med et tilsvarende indhold.

I tilslutning til disse tekstanmærkninger blev der ligeledes udsendt bekendtgørelser.

Fra finansåret 1964-65 og indtil fusionslovens ikrafttræden ved begyndelsen af skatteåret 1967-68 var den skattemæssige stilling ved sammenslutning af banker herefter den, at ligningsrådet kunne tillade, at sammenslutning af banker ikke medførte de i skattelovgivningen ved opløsning eller fusion af aktieselskaber fastsatte virkninger for bankaktieselskabet og dets aktionærer. Tilladelsen kunne gives i tilfælde, hvor en bank i finansåret 1964-65 eller de to følgende finansår overdrog sin formue som helhed til en anden bank eller blev sammensmeltet med en anden bank. Udover en anmodning fra de pågældende banker forudsatte tilladelsen en indstilling herom fra banktilsynet.

Følgerne af ligningsrådets tilladelse, der er nærmere fastsat i de pågældende bekendtgørelser, svarer i det store og hele til de retsvirkninger, der senere med fusionsloven blev udvidet til at gælde for samtlige aktieselskaber.

Retsvirkningerne efter bankbekendtgørelserne adskiller sig dog fra den senere fusionslov derved, at der ikke ved bankfusionerne blev stillet krav om, at underskud i et af selskaberne fra tidligere år uanset bestemmelsen i ligningslovens § 15 ikke kunne bringes til fradrag i det fortsættende selskabs indkomstopgørelse.

En sådan bestemmelse kom for så vidt angår banker først til at gælde ved fusionslovens ikrafttræden.

Endvidere må det nævnes, at der ikke i bankbekendtgørelserne blev stillet krav om, at aktionærerne i det ophørende selskab helt eller delvis skulle vederlægges med aktier i det fortsættende selskab. I det omfang, hvori dette skete, skulle de modtagne aktier dog ved opgørelsen af aktionærernes skattepligtige almindelige eller særlige indkomst behandles, som om de var anskaffet af aktionærerne på samme tidspunkt og for

samme beløb som aktierne i det ophørende selskab.

Der skete ikke ved fusionslovens vedtagelse nogen ændring i denne retsstilling for så vidt angår banker.

Udover de i bekendtgørelserne opstillede retsvirkninger af sammenslutningen kunne ligningsrådet i de enkelte tilfælde opstille yderligere vilkår, der skulle gælde for de pågældende banker og deres aktionærer.

4. Særligt om udviklingen vedrørende kooperative virksomheder.

Ved lov nr. 203 af 8. juni 1966 om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. blev der med virkning fra skatteåret 1968-69 gennemført en ændret beskatning af brugsforeninger og visse hovedforeninger. Medens disse foreninger hidtil havde været beskattet af en fiktiv indkomst opgjort på grundlag af en procentdel af foreningens formue, fandt beskatningen efter de ændrede regler sted på grundlag af det regnskabsmæssige overskud efter samme regler, som er gældende for aktieselskaber.

Under den før skatteåret 1968-69 gældende retstilstand var de ovenfor beskrevne skattemæssige konsekvenser af sammenslutninger af aktieselskaber ikke i fuld udstrækning gældende ved sammenslutning af kooperative virksomheder. Sådanne virksomheder svarede efter de dengang gældende regler ikke skat af fortjeneste, der indvindes ved afhændelse af maskiner, inventar og lign. driftsmidler samt fast ejendom og goodwill, heller ikke i tilfælde hvor afhændelsen fandt sted i forbindelse med virksomhedens ophør. Ved sammenslutning af kooperative virksomheder blev den ophørende forening således ikke beskattet af fortjenesten på formuegoderne. Hertil kom, at det i henseende til beskatningen af såvel de kooperative virksomheder som navnlig disses andelshavere ofte var vanskeligt at konstatere, hvornår de af en sammenslutning omfattede foreninger var ophørt med at eksistere.

Efter den praksis, der under denne retstilstand havde dannet sig ved sammenslutning af kooperative virksomheder, synes sammenslutninger normalt ikke at have haft skattemæssige konsekvenser for foreningerne og deres andelshavere, når den var gennemført uden nogen udlodning til andelshaverne.

Med den fra skatteåret 1968-69 gennem-

førte ændrede beskatning af brugsforeninger, opstod der imidlertid de samme skattemæssige konsekvenser ved sammenslutninger af disse virksomheder, som indtil da også havde været gældende ved sammenslutning af aktieselskaber.

Under drøftelserne i folketingsudvalget vedrørende den nye kooperationsbeskatning var man inde på disse spørgsmål, og i den af udvalget den 26. maj 1966 afgivne betænkning hedder det:

»Udvalget har i forbindelse med lovforslagene drøftet beskatningsreglerne ved sammenslutning af brugsforeninger og aktieselskaber.

Under den gældende beskatningsordning opstår der ikke skattemæssige problemer ved sammenslutning af brugsforeninger. Finansministeren og udvalget er enige om, at det også under den ny beskatningsordning skal være muligt at sammenslutte brugsforeninger, uden at der sker beskatning af fortjeneste på aktiver, som i forbindelse med sammenslutningen overdrages fra en forening til en anden. Regler herom må optages i en særlig lov, der udformes efter samme principper som de nugældende regler om fusion af banker. Finansministeren og udvalget er endvidere enige om, at der bør åbnes adgang til sammenslutning også af andre aktieselskaber end banker på tilsvarende beskatningsmæssige vilkår. Reglerne herom bør dog udformes således, at de ikke kan udnyttes til at skaffe aktionærer eller selskaber utilsigtede skattemæssige fordele.«

Finansministeren lod herefter udarbejde forslag til lov om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v., der blev fremsat i folketinget den 16. december 1966.

Forslaget medførte, udover en ændret beskatning af aktieselskaber i tilfælde af sammenslutninger, en ligestilling af aktieselskaber og brugsforeninger på dette område.

Lovforslaget blev uændret vedtaget som lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. Loven fandt første gang anvendelse ved skatteansættelsen for skatteåret 1967-68, idet dog lovens regler i kap. 2 vedrørende kooperative virksomheder først fandt anvendelse ved skatteansættelsen for skatteåret 1968-69, nemlig det skatteår fra hvilket de nye regler om brugsforeningsbeskatningen var gældende.

II. Reglerne om beskatning ved fusion efter gennemførelsen af lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v.

1. Fusionsloven af 1967 og betingelserne for dens anvendelse.

Ved lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. (fusionsloven) indførtes der regler, hvorefter finansministeren, eller den han bemyndiger dertil, kan tillade, at der ved sammenslutning af registrerede aktieselskaber eller af selskaber, som nævnt i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, kan ske beskatning efter lovens regler.

Tilladelsen får derved den virkning, at indkomsten i det ophørende selskab fra og med det indkomstår, hvori ophøret sker, skal medregnes i det fortsættende selskabs indkomstopgørelse. Endvidere skal det fortsættende selskab, for så vidt angår de overtagne aktiver fra det ophørende selskab, i skattemæssig henseende træde i stedet for dette.

Aktionærerne i det ophørende selskab fritages for beskatning af fortjeneste, når deres aktier i det ophørende selskab ombyttes med aktier i det nye selskab. De nye aktier anses ved et eventuelt senere salg for erhvervet til samme pris og til samme tid, som de ombyttede aktier.

Som vilkår for tilladelsens meddelelse opstiller loven 2 ufravigelige betingelser. *Dels* skal mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene vederlægges med aktier i det fortsættende selskab, *dels* skal beslutningen om aktieselskabernes sammenslutning gennemføres og afmeldelse til aktieselskabsregisteret ske senest 8 måneder efter, at anmeldelsen om generalforsamlings beslutning om sammenslutning, jfr. § 70, stk. 1, i lov om aktieselskaber af 1930, er registreret. Er det ophørende selskab omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, skal tilladelsen i stedet betinges af, at selskabet inden 8 måneder efter beslutningen om sammenslutning er frigjort for enhver forpligtelse overfor kreditorer og deltagere.

Herudover kan finansministeren i hvert enkelt tilfælde opstille særlige vilkår for tilladelsens meddelelse, således f. eks. at de pågældende selskaber har samme regnskabsår.

I fusionslovens § 2, stk. 4, er der opstillet

særlige regler om sammenslutning af *banker*. Herefter kan tilladelse til skattefri sammenslutning kun meddeles efter indstilling fra tilsynet med banker og sparekasser. Til gengæld finder de ovennævnte ufravigelige betingelser for tilladelsen ikke anvendelse ved sammenslutning af banker. Baggrunden herfor er, at banker i henhold til bankloven er undergivet et indgående tilsyn fra det offentlige, og at en bank ikke uden banktilsynets tilladelse kan have andre banker som datterselskaber.

Tilladelsen, der i disse tilfælde meddeles af ligningsrådet, kan dog betinges af visse nærmere vilkår for selskaberne og aktionærerne.

Efter fusionslovens kap. 2 finder lovens regler tilsvarende anvendelse ved sammenslutning af de i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3, eller stk. 2, første pkt., omhandlede *brugsforeninger og hovedforeninger*, eller når en eller flere af disse foreninger sammensluttes med en eller flere af de indkøbsforeninger og hovedforeninger, der nævnes i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3 a, eller stk. 2, 2. pkt. Det er dog en forudsætning herfor, at den fortsættende forening beskattes som brugsforening efter § 1, stk. 1, nr. 3, eller som hovedforening til brugsforeninger efter § 1, stk. 2, 1. pkt.

Baggrunden for denne regel var, at brugsforeninger og visse hovedforeninger efter ændringerne i selskabsskatteloven af reglerne om beskatning af kooperative virksomheder (lov nr. 203 af 8. juni 1966) i løbet af en 5-årig periode, der begyndte med skatteåret 1968-69, ville overgå til beskatning efter lignende regler, som gælder for aktieselskaber. En forudsætning for tilladelsens meddelelse var det derfor endvidere, at ikke alle foreningerne i henhold til selskabsskattelovens § 35 A, stk. 2, beskattedes efter de tidligere gældende regler om beskatning af kooperative virksomheder, jfr. fusionslovens § 7 i den affattelse, der var gældende før de seneste ændringer i 1972.

Ved udløbet af skatteåret 1971-72 er alle de nævnte foreninger overgået til beskatning efter samme regler som aktieselskaber, og den sidstnævnte forudsætning, der alene vedrørte overgangsperioden, er herefter ophævet ved lov nr. 586 af 13. december 1972.

Ved samme lov er der givet ligningsrådet bemyndigelse til at bortse fra de sædvanlige

skattemæssige følger af lodrette fusioner indenfor kooperationens område. Se herom senere.

Endelig bemærkes, at fusionslovens regler i § 3, stk. 5, om indkomstfradraget blev ophevet med virkning fra og med skatteåret 1974-75 som følge af ophævelsen af reglerne om indkomstfradrag i selskabsskatteloven, jfr. lov nr. 304 af 14. juni 1974.

Særligt om fusion mellem moder/datterselskaber.

Fusionsloven indeholder ikke noget direkte forbud mod fusion mellem et moderselskab og et eller flere af dets datterselskaber. Derimod blev de ovenfor nævnte ufravigelige betingelser i fusionslovens § 2, stk. 2 og stk. 3, indsat i loven for at forhindre, at der indrømmes skattefrihed i tilfælde, hvor et moderselskab opsluger et datterselskab.

At dette var hensigten, fremgår klart af motiverne, hvori det hedder, at reglen om, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene skal vederlægges med aktier i det fortsættende selskab, tager sigte på at hindre skattefri fusion i tilfælde, hvor der mellem selskaberne består et moder/datterselskabsforhold (lodret fusion).

Når de lodrette fusioner blev holdt udenfor fusionsloven, skyldtes det, at man på tidspunktet for lovens tilblivelse ikke mente at kunne se bort fra en risiko for, at en adgang til skattebegünstiget sammenslutning ved disse fusioner kunne tilskynde til dispositioner, der set ud fra et skattemæssigt synspunkt var mindre heldige, jfr. nærmere herom side 23 ff.

Ved kravet om, at aktierne i det ophørende selskab (datterselskabet) skal være vederlagt med aktier i det fortsættende selskab (moderselskabet), tvinges dette selskab til at lade aktierne i datterselskabet ombytte med egne aktier. Efter § 39 i aktieselskabsloven af 1930 måtte et aktieselskab ikke besidde egne aktier til et større beløb end 10 pct. af aktiekapitalen.

Når der blev stillet krav om, at 90 og ikke 100 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab skulle ombyttes med aktier i det fortsættende selskab, skyldtes det et hensyn til bestemmelsen i § 57 i aktieselskabsloven af 1930. Efter denne regel skulle en sammenslutning af selskaber for at kunne gen-

nemføres være vedtaget af 90 pct. af aktiekapitalen. Var sammenslutningen vedtaget af 90 pct. af aktiekapitalen, ville de aktionærer, der havde stemt imod, kunne forlange, at de øvrige aktionærer afkøbte dem deres aktier til en af en voldgiftsret fastsat pris. Det blev ikke fundet rimeligt og hensigtsmæssigt at udelukke skattefrihed, hvor aktionærerne i stedet udløstes kontant af selskaberne.

Bestemmelsen i § 2, stk. 3, skal modvirke, at en vandret fusion udvikler sig til en lodret fusion. Efter denne regel skal fusionen gennemføres og afmeldelse af det ophørende selskab ske inden 8 måneder efter, at generalforsamlingsbeslutningen er registreret i aktieselskabsregisteret, jfr. aktieselskabsloven af 1930, § 70, stk. 1. Indledes en vandret fusion med, at det fortsættende selskab ombytter aktierne i det ophørende selskab med aktier i det fortsættende selskab som vederlag for de overdragne aktiver, er det ophørende selskab foreløbig kun blevet datterselskab til det fortsættende selskab. Foretages der derefter ikke videre inden fristens udløb, vil en senere overdragelse af aktiver og passiver til det fortsættende selskab have udviklet sig til en lodret fusion.

2. De beskatningsmæssige virkninger af tilladelse til fusion efter fusionsloven af 1967.

Lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. fik første gang virkning ved skatteansættelsen for skatteåret 1967-68.

I tilslutning til loven er der af finansministeriet udsendt bekendtgørelse af 3. juli 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. og cirkulære af samme dato og om samme emne. Der er heri foretaget en nærmere gennemgang af lovens betingelser og af de skattemæssige virkninger af en sammenslutning.

De skattemæssige virkninger af finansministerens tilladelse til skattefri fusion er herefter følgende:

Det ophørende og det fortsættende selskab.

a) Beskatningen i det ophørende selskab af indtægter indtil ophøret undlades, hvilket vil sige, at der ikke foretages nogen egentlig afsluttende skatteansættelse af dette selskab. Det ophørende selskabs indtægter og udgif-

ter i tiden indtil ophøret medregnes derimod ved opgørelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst, i det omfang de ikke er taget i betragtning ved det ophørende selskabs tidligere skatteansættelser.

I praksis stilles der dog ofte vilkår om, at der foretages en selvstændig ansættelse af det ophørende selskab omfattende indtægter og udgifter til fusionsdagen.

b) Overdragelsen af det ophørende selskabs formuegoder til det fortsættende selskab sidestilles ikke med salg. Selskabet skal således ikke beskattes af forskellen mellem formuegodernes handelsværdi og de værdier, hvortil de skattemæssigt er nedskrevet, og et evt. tab på formuegoderne vil ikke kunne bringes til fradrag ved indkomstopgørelsen. Formuegoder, der ved sammenslutningen er i behold hos det ophørende selskab, skal ved senere afståelser behandles, som om de var anskaffet af det fortsættende selskab på de tidspunkter, hvor de er erhvervet af det ophørende selskab. Aktiverne anses også for at være anskaffet for de anskaffelsessummer, hvortil de er erhvervet i det ophørende selskab.

c) Eventuelle skattemæssige afskrivninger på bygninger og driftsmidler m. v. samt nedskrivninger på varelagre og bindende kontrakter, som det ophørende selskab har foretaget, anses for foretaget af det fortsættende selskab. Dette fortsætter således afskrivningen på driftsmidler på grundlag af de nedskrevne beløb, hvortil det har overtaget de pågældende driftsmidler.

d) Såfremt det ophørende selskab ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst har medregnet urealiseret fortjeneste og tab på værdipapirer, behandles værdipapirerne ved opgørelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst, som om fortjeneste og tab var medregnet ved indkomstopgørelsen hos dette selskab.

e) Henlæggelser til investeringsfonds, der er foretaget af det ophørende selskab, og som henstår ubenyttet ved ophøret, kræves ikke efterbeskattet. Derimod betragtes de, som om de var foretaget af det fortsættende selskab i de respektive indkomstår.

f) Såfremt der ved sammenslutningen i enten det ophørende eller det fortsættende selskab foreligger skattemæssigt underskud for tidligere år, kan dette uanset bestemmelsen i ligningslovens § 15 ikke bringes til fradrag ved

det fortsættende selskabs indkomstopgørelse.

g) Det forhold, at et formuegode ved sammenslutningen er overgået fra det ophørende til det fortsættende selskab, er uden betydning ved afgørelsen af, om formuegodet må anses for erhvervet i spekulationshensigt eller som led i næring. Det fortsættende selskab indtræder således i det ophørende selskabs skattemæssige stilling.

h) Såfremt den aktiekapital, som danner grundlag for beregning af indkomstfradraget efter selskabsskatteovens § 17, stk. 1 og 2, ved sammenslutningen bliver større i det fortsættende selskab end det samlede tilsvarende beløb i selskaberne før sammenslutningen, lægges det sidstnævnte beløb til grund ved beregningen af indkomstfradraget for det fortsættende selskab.

Denne regel er imidlertid ophævet som følge af indkomstfradragets bortfald, se ovenfor side 16.

Aktionærerne i det ophørende selskab.

Såfremt en aktionær ved sammenslutningen får alle sine aktier i det ophørende selskab vederlagt med andet end aktier i det fortsættende selskab, f. eks. ved kontant betaling, anses aktierne for afhændet til trediemand til den kursværdi, der var gældende ved selskabets endelige opløsning. Hvor kun en del af aktionærens aktier i det ophørende selskab vederlægges med andet end aktier i det fortsættende selskab, gælder det samme for denne dels vedkommende. Fortjenesten eller tabet ved den nævnte afhændelse skal efter de almindelige regler medregnes ved opgørelsen af aktionærens særlige eller almindelige indkomst.

I det omfang, hvor aktier i det ophørende selskab ombyttes med aktier i det fortsættende selskab, skal aktionærerne i det ophørende selskab ikke i deres indkomstopgørelse medregne den fortjeneste eller det tab, som er konstateret ved ombytningen. De aktier, der modtages ved ombytningen, træder skattemæssigt i de ombyttede aktiers sted. De behandles ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige eller særlige indkomst ved senere afståelse eller ved likvidation af det fortsættende selskab, som om de var erhvervet på samme tidspunkt og for samme anskaffelsessum, som de ombyttede aktier.

III. Skattemyndighedernes praksis ved behandling af andragender om tilladelse til beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. i henhold til lov nr. 143 af 2. maj 1967.

1. Praksis i forbindelse med her i landet registrerede selskaber og foreninger m. v.

I tiden fra fusionslovens ikrafttræden og indtil den 1. januar 1974 er der i skattemyndighedernes færdigbehandlet ialt 217 andragender om tilladelse til anvendelse af lovens beskatningsregler ved sammenslutning af aktieselskaber.

Af de indsendte andragender fremgår det, at et bredt udsnit af det danske erhvervsliv har ønsket at benytte fusionslovens muligheder for sammenslutning uden mellemkommende beskatning, idet et meget forskelligt antal brancher har været repræsenteret i andragenderne. I det første år efter lovens ikrafttræden var det dog navnlig virksomheder indenfor korn- og foderstofbranchen, der ønskede at udnytte lovens muligheder, medens det er sammenslutninger af forsikringsvirksomheder, der i de senere år har været dominerende. I øvrigt har såvel små som større selskaber ønsket sammenslutning.

Andragenderne omfatter almindeligvis sammenslutning af fra 2 til 4 selskaber, men i et enkelt tilfælde er der dog andraget om tilladelse til sammenslutning af 67 selskaber.

Af de 217 færdigbehandlede andragender er de 201 imødekommet, medens 16 er afslået.

Afslag begrundet i lovens formål.

Ved behandlingen af andragender om skattefri sammenslutning har skattemyndighederne først og fremmest henset til, at de i fusionsloven udtrykkeligt stillede betingelser var opfyldt, men derudover har man med støtte i lovforslagets bemærkninger anlagt en formålsbetragtning ved behandlingen af andragender. Hensigten med loven var at lette koncentrationsbestrebelseerne i erhvervslivet på en sådan måde, at der ikke lægges skattemæssige hindringer i vejen ved sammenslutning af erhvervsdrivende virksomheder i aktieselskabsform.

Fusionsloven indeholder imidlertid kun en adgang for finansministeren eller den, han bemyndiger dertil, til at lade lovens reg-

ler finde anvendelse på en selskabssammenslutning.

Dette har ført til, at man i hvert enkelt fusionstilfælde har haft opmærksomheden rettet imod, om den pågældende fusion også opfyldte lovens formål. Dette formål er i praksis blevet formuleret således, at en selskabssammenslutning skulle være udtryk for eller et led i en *strukturrationalisering*. Det siger imidlertid sig selv, at det har ligget uden for skattemyndighedernes opgave at undersøge, om den pågældende sammenslutning ud fra driftsøkonomiske eller andre erhvervmæssige synspunkter måtte anses for hensigtsmæssig. Skattemyndighederne har da også indskrænket deres bedømmelse af disse forhold til at påse, at de i sammenslutningen deltagende selskaber var erhvervsdrivende i den forstand, at de fortsat var i normal drift og ikke på den ene eller den anden måde måtte anses for at have udtømt deres formål eller være ophørt med virksomhed, således at selskabet måtte anses for at være likvidationsmodent.

Fusionslovens formål er af skattemyndighederne blevet forstået således, at den udskydelse med beskatningen både på selskabernes og på aktionærernes hånd, der følger af loven, ikke skulle kunne anvendes i tilfælde, hvor en avancebeskatning og udlodningsbeskatning måtte anses for den naturlige følge af f. eks. et selskabs afhændelse af sit eneste erhvervsaktiv.

I den seneste praksis er dette synspunkt dog modificeret, idet det har måttet erkendes, at et aktieselskab, selv om det gennem en afhændelse af sine erhvervsaktiver ud fra en overfladisk betragtning må anses for at være ophørt med virksomhed, kan udvise en sådan aktivitet i forsøg på etablering af en ny virksomhed, at selskabet ikke derved kan anses for likvidationsmodent.

Det har derimod ikke med fusionsloven været hensigten, at skattemyndighederne skal foretage en vurdering af, om sammenslutningen set ud fra et samfundsmæssigt synspunkt er ønskværdig. Dette findes direkte udtalt i lovmotiverne.

Afslag under henvisning til lovens forbud imod lodrette fusioner.

Som nævnt ovenfor tager de ufravigelige betingelser i fusionslovens § 2, stk. 2 og 3, sammenholdt med motivbemærkningerne til lov-

forslaget sigte på at forhindre lovens anvendelse ved sammenslutning af selskaber, der er forbundet til hinanden som moder/datterselskaber. Dette forbud er af skattemyndighederne blevet opfattet som forhindrende tilladelse til fusion i de tilfælde, hvor der foreligger nogen gensidig aktiebesiddelse.

I de tilfælde, hvor det ved behandlingen af fusionsandragender er blevet klart, at det ene selskab f. eks. havde en mindre aktiepost i det andet selskab, er tilladelse til fusion blevet nægtet selskaberne på det foreliggende grundlag. I visse tilfælde, hvor der har foreligget en ret ubetydelig gensidig aktiebesiddelse, har man dog også anvendt den mulighed at give fusionstilladelse, men således at der med hjemmel i fusionslovens § 2, stk. 1, er stillet vilkår om, at den gensidige aktiebesiddelse bringes til ophør inden fusionsdagen.

Den ufravigelige bestemmelse i fusionslovens § 2, stk. 3, om gennemførelse af sammenslutningen og afmeldelse til aktieselskabsregisteret af det ophørende selskab inden en vis frist har ikke givet anledning til problemer i praksis.

De af skattemyndighederne opstillede vilkår for tilladelse til beskatning efter lovens regler.

Det udtales i motiverne til 1967-loven, at det i forbindelse med skattemyndighedernes behandling af andragender om beskatning efter fusionsloven må indgå i overvejelserne, om skattefritagelse vil give selskaberne eller aktionærerne utilsigtede skattemæssige fordele.

Dette er for så vidt det af lovens formål følgende hovedsynspunkt, som skattemyndighederne skal anlægge ved behandlingen af fusionsandragender. Må fusionsandragendet udelukkende anses for at være motiveret af skattemæssige hensyn som f. eks. i de ovenfor nævnte tilfælde, hvor et eller flere af de fusionerende selskaber må anses for at være ophørt med virksomhed, fører synspunktet til, at fusion helt må nægtes.

Er dette imidlertid ikke tilfældet, men bliver skattemyndighederne ved behandlingen af et fusionsandragende klar over, at der i forbindelse med sammenslutning opnås tilsigtede eller utilsigtede beskatningsmæssige fordele, er det skattemyndighedernes opgave at stille sådanne vilkår for tilladelsen, at de

beskatningsmæssige virkninger og fordele ved sammenslutningen begrænses til den udskydelse af beskatningen, som det har været lovens hensigt at indrømme selskaberne og aktionærerne ved at åbne mulighed for succession.

a) Efter fusionslovens § 3 er det således en følge af sammenslutningen, at det ophørende selskabs indtægter og udgifter indtil ophøret medregnes ved opgørelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst i det omfang, de ikke er taget i betragtning ved det ophørende selskabs tidligere skatteansættelser.

Hvis nu to aktieselskaber, der begge har regnskabsår sammenfaldende med kalenderåret, ønsker at sammenslutes med virkning fra f. eks. den 1. juli, fører bestemmelsen til, at det ophørende selskabs indtægter og udgifter for første halvdel af det regnskabsår, hvori sammenslutning sker, skal medtages ved den første indkomstansættelse af det fortsættende selskab.

I et sådant tilfælde vil der imidlertid kunne opstå mistanke om, at der f. eks. i det ophørende selskab er et skattemæssigt underskud i første halvdel af det nævnte regnskabsår, hvorfor dette underskud ved fusionen søges udlignet i det andet selskabs indkomst.

Da en sådan udnyttelse af et skattemæssigt underskud ligger uden for, hvad der har været tilsigtet med fusionsloven, er der i praksis i vidt omfang stillet vilkår i forbindelse med fusionstilladelsen, der har taget sigte på at hindre en sådan udnyttelse. Der er således enten givet afslag på andragende om fusion med den valgte skæringsdag som fusionsdato, eller der er blevet stillet vilkår om, *at det ophørende selskab blev selvstændigt skatteansat for perioden fra udløbet af den seneste ordinære regnskabsperiode og til fusionsdatoen.*

b) Såfremt de to selskaber ikke forud for fusionen har fælles regnskabsperiode, vil valget af fusionsdato altid medføre, at i hvert fald det ene selskabs sidste selvstændige skatteansættelse forud for fusionen ligger et stykke tid tilbage, således at indtægter og udgifter i en vis periode skal medtages ved den første skatteansættelse for det sammenluttende selskab.

Da dette både i fusionspraksis og i almin-

delig ligningsmæssig praksis giver anledning til vanskeligheder, er der i vidt omfang i forbindelse med fusionstilladelser stillet krav om, *at selskaberne inden fusionen skaffer sig fælles regnskabsår.*

Motiverne til fusionsloven peger da også på en sådan *regnskabsomlægning* som et eksempel på de vilkår, der vil kunne stilles i forbindelse med en fusionstilladelse.

c) Et andet vilkår, der er nogenlunde ensartet fra sag til sag, står i forbindelse med de beskrevne muligheder for at udnytte et skattemæssigt underskud i det ophørende selskab indenfor det regnskabsår, hvori sammenslutningen sker.

Der fastsættes derfor ofte i forbindelse med de foran anførte vilkår om evt. regnskabsomlægning og selvstændig skatteansættelse af det ophørende selskab vilkår om, *at underskud i det ophørende selskab fra tiden før fusionsdatoen ikke vil kunne bringes til fradrag i det fortsættende selskab.*

Dette vilkår strammer for så vidt underskudsbestemmelsen i fusionslovens § 3, stk. 3, hvorefter underskud i et af selskaberne fra tidligere år ikke kan bringes til fradrag ved det fortsættende selskabs indkomstopgørelse, uanset bestemmelserne herom i ligningslovens § 15.

d) Endnu et vilkår har i fusionspraksis udviklet sig til at blive et standardvilkår i forbindelse med tilladelse til fusion. Det er vilkåret om, *at det fortsættende selskab overtager evt. skattekrav, der måtte kunne rejses imod det ophørende selskab.*

Denne formulering tager sigte såvel på den skat, der påhviler der ophørende selskab ifølge den sidste selvstændige ansættelse før fusionen, som på skattekrav, der vil kunne rejses imod det ophørende selskab fra tidligere skatteår.

Dette måtte for så vidt også være gældende, uden at der specielt stilledes vilkår herom, idet man næppe kan antage, at et selskab skulle kunne fusionere sig ud af et skattekrav, der vil kunne rejses mod selskabet som følge af f. eks. urigtig selvangivelse. Dette er også et udtryk for den universalsuccession, der indtræder i tilfælde af en fusion.

Det ophørende selskab kan således heller ikke antages at være frigjort for et evt. bødekrav, der måtte kunne rejses imod selskabet som følge af kontrollovgivningen.

Når det nævnte vilkår direkte stilles i for-

bindelse med en fusionstilladelse, tjener det således snarere pædagogiske grunde end en egentlig nødvendighed for at sikre et eventuelt krav mod de sammensluttede selskaber.

e) Et problem, der særlig har været til overvejelse i forbindelse med fusionspraksis, er spørgsmålet om behandlingen af *negative saldoværdier i det ophørende selskab.*

Som følge af afskrivningslovens regler vil der i forbindelse med en erhvervsvirksomheds afhændelse af driftsaktiver kunne opstå en såkaldt negativ afskrivningssaldo, idet de opnåede salgssummer skal fradrages i virksomhedens afskrivningssaldo.

Negative saldoværdier repræsenterer en i forhold til de på de afhændede driftsaktiver foretagne afskrivninger konstateret avance, der undergives beskatning efter særlige regler.

Er der, som følge af at salgssummer m.v. fradrages i afskrivningsgrundlaget, fremkommet en negativ saldo, vil denne kunne udlignes ved anskaffelser, der foretages senest i løbet af det følgende indkomstår, jfr. afskrivningslovens § 5, stk. 1.

Sker udligning ikke på denne måde, skal den negative saldo medregnes ved indkomstopgørelsen enten for det indkomstår, hvori saldoen opstår, eller senest for det derefter følgende indkomstår, jfr. afskrivningslovens § 5, stk. 1 og 2.

Såfremt et selskab i forbindelse med afhændelsen af sin virksomhed undergives beskatning efter loven om særlig indkomstskat § 2, nr. 1, skal en evt. negativ saldoværdi medregnes ved opgørelsen af den særlige indkomst på den måde, at et til den negative saldo svarende positivt beløb tillægges salgssummerne på de afhændede aktiver.

Er en negativ saldoværdi opstået i et selskab som led i den normale drift, således at saldoen vil blive udlignet enten i anskaffelsessummerne for nye driftsaktiver eller ved medregning i selskabets indkomstopgørelse efter reglerne i afskrivningslovens § 5, vil der næppe i forbindelse med en fusion kunne stilles vilkår om, at en sådan negativ saldoværdi ikke overføres til fradrag i det fortsættende selskabs afskrivningssaldo.

Dette synes for så vidt at følge af fusionslovens § 3, stk. 2, 2. pkt., hvorefter evt. skattemæssige afskrivninger som det ophørende selskab har foretaget, anses for foretaget af det fortsættende selskab.

Er en negativ saldo imidlertid opstået som følge af afhændelsen af et selskabs samlede virksomhed, synes det at være mere tvivlsomt, om selskabet skal kunne undgå den avancebeskatning, der må anses for at være en naturlig følge af et selskabs ophør med virksomhed. I så fald er det dog ikke den blotte tilstedeværelse af en negativ saldo i det ophørende selskab, der vil stille sig hindrende i vejen for en fusionstilladelse. Derimod vil den negative saldo værdi i et sådant tilfælde kunne være udtryk for, at det selskab, der ønsker at fusionere, i virkeligheden er ophørt med at drive virksomhed og derfor ikke omfattes af lovens formål, jfr. ovenfor.

Må skattemyndighederne i forbindelse med et fusionsandragende komme til det resultat, at et selskab uanset tilstedeværelsen af en negativ saldo ikke kan anses for at være ophørt med virksomhed, vil den negative saldo værdi ikke i sig selv kunne hindre, at fusionstilladelsen gives.

Afhængig af omstændighederne vil man dog evt. kunne forestille sig, at der blev givet fusionstilladelse mod det vilkår, at det ophørende selskabs negative afskrivningssaldo blev taget til indtægt i det ophørende selskab i forbindelse med dets sidste skatteansættelse forud for fusionen.

I forbindelse med denne problematik må det imidlertid haves i erindring, at det ophørende selskab selv ret let kan undgå en negativ afskrivningssaldo på fusionsdatoen ved at foretage nyanskaffelser, hvori saldoen kan udlignes. I en fusionssituation er det heller ikke vanskeligt at forestille sig, at det fortsættende selskab vil kunne se sin interesse i at optræde som overdrager af de dertil nødvendige aktiver.

Da det i praksis kun sjældent forekommer, at selskaber, der ønsker at fusionere, har negative saldo værdier, kan dette spørgsmål dog ikke anses for at være endeligt afklaret i praksis.

2. Praksis ved sammenslutning af bankaktieselskaber og visse sammenslutninger af kooperative virksomheder, der henhører under ligningsrådet.

Den foran givne redegørelse vedrører ikke fusion af bankaktieselskaber eller af sammenslutninger af kooperative virksomheder,

når den ophørende forening overdrager sine aktiver og passiver til en forening, hvori den ophørende forening besidder andele.

I disse tilfælde tager ligningsrådet stilling til, om der kan gives tilladelse til at bortse fra de sædvanlige beskatningsregler ved et selskabs eller en forenings ophør.

Ligningsrådet har, siden der blev åbnet adgang til på lempelige vilkår at foretage sammenslutning af banker, behandlet 68 andragender om anvendelse af disse regler. Hovedparten af andragender har omfattet sammenslutning af 2 banker, men i et par tilfælde har sammenslutning fundet sted mellem 4 banker.

Der er kun i et enkelt tilfælde givet afslag på et andragende om anvendelse af de særlige skattemæssige fusionsregler, og baggrunden for dette afslag var, at sammenlutningen havde fundet sted, inden reglerne trådte i kraft, dvs. inden den 1. april 1964.

I de tilfælde, hvor tilladelse er givet, har der navnlig på et enkelt punkt været anledning til at betinge tilladelsen af et særligt vilkår. Det forekommer ofte, at den ophørende og den fortsættende bank anvender forskellig fremgangsmåde for opgørelsen af skattepligtig avance eller tab på værdipapirer. Den ene bank kan have anvendt det princip alene at tage de avancer eller tab, der er opstået ved realisation af værdipapirer i betragtning ved indkomstopgørelsen, medens den anden bank også kan have taget hensyn til de kurssvingninger, som er fremkommet på dens beholdninger af værdipapirer. Der må derfor i det enkelte tilfælde tages stilling til, hvilket af de to principper den fortsættende bank skal anvende i fremtiden. Desuden må den fortsættende bank foretage sådanne noter i sine bøger om anskaffelsessummen for de overtagne værdipapirer, at skattemyndighederne kan kontrollere rigtigheden af indkomstopgørelsen. Derudover har man almindeligvis kun stillet krav om, at den fortsættende bank skal overtage de eventuelle skattekrav, som ville kunne rejses mod den ophørende bank.

For så vidt angår sammenslutninger af kooperative virksomheder har ligningsrådet modtaget et enkelt andragende om anvendelse af de skattemæssige fusionsregler. Andragendet blev imødekommet, uden at der blev fastsat vilkår, der afviger fra de for industri- og handelsselskaber stillede standardvilkår.

J. *Praksis i forbindelse med sammenslutning af udenlandske selskaber og foreninger.*

Efter fusionslovens § 9 kan finansministeren i tilfælde af sammenslutning af udenlandske selskaber eller foreninger træffe bestemmelse om, at aktionærer eller andelshavere, der er fuldt skattepligtige her i landet, beskattes efter reglerne i §§ 4 og 5.

I pkt. 6 i finansministeriets bekendtgørelse af 3. juli 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. er reglen nærmere omtalt, og det fremgår heraf, at en beslutning i henhold til § 9 om anvendelse af §§ 4 og 5 vil gælde for alle de aktionærer, der er fuldt skattepligtige her i landet på tidspunktet for sammenslutningen.

Virkingen af tilladelsen vil være, at aktionærerne i de udenlandske selskaber stilles på samme måde, som hvis de havde været aktionærer i danske selskaber.

I forbindelse med anvendelsen af § 9 har det i praksis givet anledning til tvivl, hvorvidt sammenslutningen af de udenlandske selskaber skal opfylde de krav, der stilles til en sammenslutning af danske selskaber, for at disse vil kunne opnå fusionstilladelse.

Af fusionslovens § 1, stk. 3, fremgår det, at en sammenslutning i fusionslovens forstand foreligger, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette.

Denne begrebsbestemmelse svarer til, hvad man i selskabsretlig forstand forstår ved en fusion, og det følger f. eks. heraf, at det er en forudsætning for fusionslovens anvendelse, at det eller de selskaber, der i forbindelse med fusionen overtages af et andet selskab, ophører.

Ved behandling af andragender efter § 9 er det flere gange konstateret, at sammenslutninger mellem udenlandske selskaber ikke altid opfylder denne forudsætning. Udgangspunktet for bedømmelsen af sådanne tilfælde har derfor været, at der måtte gives afslag på et andragende om tilladelse til beskatning efter fusionslovens §§ 4 og 5.

Særlige omstændigheder i de enkelte tilfælde har dog ført til, at man, til trods for at sammenslutningen af de udenlandske selskaber ikke fuldt ud antages at opfylde betingelserne efter dansk lovgivning, har givet tilladelse efter § 9. Dette har således f. eks. været tilfældet i en sag, hvor det var oplyst, at de udenlandske skattemyndigheder havde

fritaget landets egne aktionærer for beskatning i anledning af sammenslutningen, og hvor det var forbundet med et meget stort skattekrav for den pågældende danske aktionær, om tilladelse efter § 9 blev nægtet.

Da de selskabsretlige og skatteretlige regler om sammenslutning af selskaber frembyder et broget billede fra land til land, er det derfor et spørgsmål, om det er rimeligt at stille det heromhandlede krav på længere sigt.

Den danske fusionslov indeholder regler om skattemæssige virkninger dels for de selskaber, der fusionerer, og dels for disse selskabers aktionærer. Forudsætningen for at begge sæt regler kan finde anvendelse er naturligvis, at selskaberne opfylder fusionslovens betingelser herfor, men er dette tilfældet følger de for aktionærerne gældende beskatningsregler så at sige af sig selv.

I tilfælde af sammenslutning af udenlandske selskaber synes det på denne baggrund derfor tilstrækkeligt at undersøge, om den konkrete sammenslutning af det pågældende lands myndigheder opfattes som en fusion og opfylder de i det pågældende land gældende regler herfor.

Er dette tilfældet, og har de danske aktionærer været forpligtet til at deltage i ombytningen af aktier, synes der ikke at være tilstrækkelig grund for at nægte tilladelse efter fusionslovens § 9.

Et andet spørgsmål, der direkte berører aktionærerne, er, om det er en forudsætning for tilladelse efter § 9, at aktionæren i det udenlandske selskab for mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab vederlægges med aktier i det fortsættende selskab.

Dette er efter fusionslovens § 2, stk. 2, en ufravigelig betingelse for, at fusionsloven overhovedet kan finde anvendelse, og det har derfor givet anledning til diskussion, om dette vilkår også skal være opfyldt i forbindelse med tilladelser efter § 9.

Som tidligere berørt er 90 pct.-kravet indsat i loven for at hindre lodrette fusioner. Det vedrører således direkte betingelserne for, at en selskabsfusion overhovedet vil kunne finde sted. Er en fusion mellem udenlandske selskaber imidlertid mulig med en indløsning af deltagernes anparter i det ophørende selskab i et andet forhold end foreskrevet i den danske fusionslov, synes de ovenfor anførte grunde at måtte føre til, at

fusionslovens §§ 4 og 5 tillades anvendt også i tilfælde, hvor 90 pct.-kravet ikke er opfyldt.

Som før nævnt må en beslutning efter § 9 anses for at gælde for samtlige aktionærer, der er fuldt skattepligtige her i landet på tidspunktet for sammenslutningen af de udenlandske selskaber.

I overensstemmelse hermed har man ofte i praksis bedt andrageren oplyse hvilke andre aktionærer i de pågældende selskaber, der er fuldt skattepligtige her til landet.

Oplysning herom vil af andrageren eller dennes revisor eller advokat ret let kunne skaffes til veje i tilfælde, hvor der er tale om sammenslutning af lukkede selskaber. Det er da også i praksis forekommet, at det er det pågældende udenlandske selskab, der på samtlige sine danske aktionærers vegne har søgt om tilladelse efter § 9.

I tilfælde, hvor den pågældende skatteyder er aktionær i et åbent selskab, er det vanskeligt at skaffe sådanne oplysninger til veje, ligesom ligningsmyndighederne ikke ligger inde med oplysninger, der gør dem i stand til i forbindelse med et sådant andragende at fastslå, om andrageren er eneste danske aktionær i de pågældende selskaber.

Da det ofte vil være forbundet med betydelige skattemæssige konsekvenser for andrageren at nægte tilladelse efter § 9, har man imidlertid i sådanne tilfælde givet tilladelse, uanset at der har manglet oplysning om eventuelt andre danske aktionærer.

Spørgsmålet om, at tilladelsen også får virkning for andre danske aktionærer i det pågældende selskab, er alene af kontrolmæssig natur, og det er i praksis ikke fundet rimeligt at pålægge skatteyderen byrderne i forbindelse hermed.

IV. Fusion mellem moder/datterselskaber, herunder særligt begrundelsen for, at disse fusioner ikke omfattes af fusionsloven af 1967.

1. Fusionsloven af 1967 omfatter ikke lodrette fusioner.

Ovenfor på side 16 er det allerede berørt, at fusionsloven af 1967 ikke giver mulighed for, at lade lovens lempelige beskatningsregler komme i anvendelse i tilfælde, hvor et moderselskab fusionerer med sit dattersel-

skab, uanset at loven ikke indeholder noget direkte forbud herimod.

Lovens ufravigelige betingelser, der indeholdes i § 2, stk. 2 og 3, er derimod udformet med henblik på at forhindre, at skattemyndighedernes tilladelse til beskatning efter fusionsloven kan opnås i tilfælde af lodrette fusioner. Dette findes klart udtrykt i motiverne.

a. Efter reglen i § 2, stk. 2, er det en ufravigelig betingelse for lovens anvendelse på de selskaber, som den omfatter bortset fra bankaktieselskaber, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab udelukkende vederlægges med aktier i det fortsættende selskab.

Med kravet om, at aktierne i det ophørende selskab (datterselskabet) skal vederlægges med aktier i det fortsættende selskab (moderselskabet), pånødtes det fortsættende selskab at lade datterselskabsaktierne ombytte med egne aktier. Efter § 39 i loven om aktieselskaber af 1930 måtte et aktieselskab imidlertid ikke besidde egne aktier til et større beløb end 10 pct. af aktiekapitalen. Ganske vist åbnede lovens § 70, stk. 5, mulighed for, at et aktieselskab netop i forbindelse med en fusion kunne overtage egne aktier, uanset at beholdningen i selskabet af egne aktier derved oversteg det i § 39, stk. 1, fastsatte maksimum. I disse tilfælde underkastedes selskabet dog afviklingsreglen i lovens § 39, stk. 2, hvorefter den overskydende beholdning skulle være afviklet inden for en frist af 2 år.

Det fremgår imidlertid klart af motiverne til fusionsloven, at hensigten med den ufravigelige betingelse i § 2, stk. 2, har været at udelukke fusionslovens regler fra at komme i anvendelse i tilfælde af lodrette fusioner, og således er bestemmelsen også blevet forstået i praksis.

I tilfælde, hvor værdien af datterselskabsaktierne er tilstrækkelig lav til, at en ombytning af 90 pct. af disse aktier med aktier i moderselskabet ikke bringer dets besiddelse af egne aktier op over 10 pct. af aktiekapitalen, synes lodret fusion således efter lovordene at kunne gennemføres. Imidlertid har man på baggrund af bemærkningerne til lovforslaget antaget, at også sådanne sammenslutninger er udelukket fra at kunne finde sted med anvendelse af lovens lempelige beskatningsbestemmelser.

Enhver form for gensidig aktiebesiddelse

imellem de fusionerende selskaber er, uanset hvor lille den måtte være, således i praksis blevet anset for at udelukke anvendelsen af lovens regler. I de fleste tilfælde har dette dog kun ført **til**, at der i forbindelse med fusionstilladelsen er stillet vilkår om, at den gensidige aktiebesiddelse blev bragt til ophør inden fusionsdagen.

b. Lovens anden ufravigelige betingelse i § 2, stk. 3, tager sigte på at hindre, at en vandret fusion udvikler sig til en lodret fusion. Efter § 70, stk. 1, i aktieselskabsloven af 1930 skulle generalforsamlingens beslutning om fusion anmeldes til aktieselskabsregistret inden 8 dage efter beslutningen. Når den endelige overdragelse derefter fandt sted til det fortsættende selskab, skulle det ophørende selskab foretage anmeldelse herom til aktieselskabsregistret, hvorefter dette selskab blev slettet af registret.

Aktieselskabsloven satte imidlertid ikke nogen frist for anmeldelsen af den endelige overdragelse. Det blev derfor i fusionslovens § 2, stk. 3, bestemt, at den sidstnævnte anmeldelse til aktieselskabsregistret skal ske senest 8 måneder efter, at den førstnævnte anmeldelse er registreret. Der sættes således en snæver tidsmæssig grænse for, hvor længe afviklings- og overdragelsesperioden kan vare, såfremt man ønsker fusionslovens regler bragt i anvendelse på overdragelsen.

Hvis fusionen påbegyndes med, at aktionærerne i det ophørende selskab får ombyttet deres aktier med aktier i det fortsættende selskab, er det ophørende selskab, indtil det endeligt afmeldes, blevet datterselskab af det fortsættende selskab. Såfremt der forløber længere tid imellem anmeldelsen af fusionsbeslutningen til aktieselskabsregistret og den endelige afmeldelse af det ophørende selskab, vil fusionen kunne have udviklet sig til en lodret fusion.

2. Begrundelsen for at lodrette fusioner holdtes uden for fusionsloven af 1967.

Når de her beskrevne regler blev indsat i fusionsloven for at forhindre, at lovens regler kunne bringes i anvendelse ved sammenslutninger mellem moder- og datterselskaber, skyldes det, at beskatningen af selskaber og aktionærer i forbindelse med en fusion blev lempet i forhold til de i almindelighed gældende regler.

Det ophørende selskab fritages således for

beskatning af de avancer på selskabets aktiver, der normalt konstateres i forbindelse med en overdragelse, idet det fortsættende selskab indtræder i det ophørende selskabs skattemæssige stilling, for så vidt angår de overdragne aktiver. For aktionærkredsens vedkommende hviler beskatningen også her på et successionsprincip, idet aktionærerne fritages for avancebeskatning i det omfang, hvori de vederlægges med aktier i det fortsættende selskab. Ved et senere salg af disse aktier skal fortjenesten imidlertid opgøres på grundlag af anskaffelsestidspunkt og anskaffelsessum for de oprindelige aktier.

Denne udskydelse af beskatningen blev i de tilfælde, hvor de fusionerende selskaber var forbundet til hinanden som moder- og datterselskab, anset for at medføre en risiko for, at ønsker om fusion kunne være motiveret af hensynet til at opnå skattemæssige fordele. Netop i tilfælde med moder- og datterselskaber, der jo beherskes af den samme aktionærkreds, ville det være muligt at tilrettelægge en fusion af selskaberne således, at aktionærerne på grund af fusionslovens særlige regler opnåede en lempeligere beskatning, end hvis de normale regler skulle have været fulgt.

Denne risiko for skattetænkning blev i et notat af 17. maj 1966 fra skattedepartementet til folketingets udvalg angående kooperationsbeskatning illustreret med følgende eksempler:

Eksempel 1.

Selskab A har en aktiekapital på 2 mill. kr. I kraft af god indtjening og en moderat udbyttepolitik har selskabet i løbet af en årrække opsamlet reserver - udover den lovpligtige reservefond - af samme størrelse som aktiekapitalen, 2 mill. kr. Man vil gerne udlodde disse reserver til aktionærerne, hvis det kan ske med moderat beskatning. Efter de gældende regler skal der svares særlig indkomstskat, hvis reserverne udloddes ved endelig likvidation af selskabet, men i alle andre tilfælde vil udlodningen blive beskattet som almindelig indkomst, dvs. på samme måde som udbytte.

Var der her indført adgang til skattefri fusion, ville aktionærerne være fristet til at sælge deres aktier til et af dem stiftet holdingsselskab B. B betaler aktierne med f. eks. kurs 200. Betalingen erlægges dels

med aktier i B af pålydende 2 mill. kr. til parikurs, dels med en fordring på B. For hver aktie i A får aktionærene herefter en aktie i B af samme pålydende og en fordring på B af samme pålydende som aktien. De to selskaber fusionerer herefter uden skattemæssige konsekvenser. B indfriede derefter gælden til aktionærene ved hjælp af de midler, som selskabet har overtaget fra det opløste selskab A.

Aktionærene har herved opnået at få frigjort 2 mill. kr. alene mod betaling af særlig indkomstskat af fortjenesten på 2 mill. kr. ved overdragelsen af aktierne i A til B.

Eksempel 2.

Samme aktionærkreds ejer i samme forhold aktier i 2 »søsterselskaber« E og F. I en situation, hvor aktionærene har brug for penge, sælger de en del af aktiekapitalen i selskab E til selskab F. De bliver beskattet af fortjenesten med særlig indkomstskat.

Derefter fusionerer de to selskaber uden skattemæssige konsekvenser.

Såfremt der fra starten kun havde været ét selskab, skulle aktionærene have betalt almindelig indkomstskat af alt, hvad de modtog fra selskabet som betaling for egne aktier. Ved den fulgte fremgangsmåde har de opnået, at den modtagne udlodning (F's betaling for aktierne i E) alene er blevet beskattet som særlig indkomst, og fusionen vil kunne modvirke uheldige skattemæssige virkninger af den foretagne udlodning i form af uhensigtsmæssig indkomstfordeling og lign.

Som det ses af de anførte eksempler, bygger betænelighederne på forskellen i beskatningen af almindelig og særlig indkomst.

I *eksempel 1* opnår aktionærene således en udbetaling af opsparede reserver på 2 mill. kr. alene mod at svare særlig indkomstskat. Før 1. januar 1967 udgjorde den særlige indkomstskat ved beskatningen af avancen på aktier reelt ca. 20 pct. I modsætning her til står, at landsgennemsnittet for det samme skatteår for beskatningen af almindelige indkomster var på 31,9 pct. af de samlede indkomster, medens marginalprocenten for indkomstgrupper, som der her ville være tale om, forsigtigt kan ansættes til mindst 40. Det må dog bemærkes, at dette tal er behæftet med en betydelig usikkerhed, idet marginal-

beskatningsprocenten for den enkelte skatteyder ikke blot afhænger af den pågældendes indkomstforhold, men også af hvilken beskatningskommune der er tale om. Endvidere bevirker den dengang gældende skattefradragetsret, at det er umuligt nøjagtigt at skønne over den endelige beskatningsmæssige virkning af udlodninger.

Til trods for den anførte usikkerhed er der dog en markant forskel imellem beskatningen som særlig indkomst og almindelig indkomst.

Såfremt der ved fusionsloven var åbnet adgang for skattefri sammenslutning i de anførte tilfælde, ville det have været overladt til skattemyndighederne selv at undersøge, om fusionen foretages af driftsøkonomiske eller andre praktiske hensyn, eller om formålet i det væsentlige er at opnå skattemæssige fordele for selskaber og/eller aktionærer. Da det ville være en meget vanskelig opgave for skattemyndighederne at foretage en sådan undersøgelse, holdtes disse fusioner udenfor fusionsloven.

Forudsætningerne for de anførte eksempler er nu imidlertid ændret, idet den særlige indkomstskat i de senere år er skærpet betydeligt. Fra 1. januar 1973 beskattes avance ved salg af aktier med 50 pct., idet der dog samtidig gælder et skattefrit bundfradrag på 6.000 kr. i den samlede særlige indkomst.

Da det i det anførte eksempel er en forudsætning, at der er tale om en snæver aktionærkreds, har bundfradraget dog ikke her større betydning, hvorfor den anførte udlodning på 2 mill. kr. nu ville blive beskattet med tilnærmelsesvis 50 pct. eller med 1 mill. kr.

Sammenligner man her med den situation, at de pågældende aktionærer skulle beskattes af den nævnte udlodning med almindelig indkomstskat, må der for højere indtægtsklasser regnes med en marginalprocent på 65. Dvs. at der af det udloddede beløb skal svares en skat på 1.300.000 kr.

I de anførte eksempler må der imidlertid også regnes med omkostninger i forbindelse med oprettelsen af holdingselskabet B, f. eks. således alene 40.000 kr. i kapitaltilførselsafgift i anledning af udstedelsen af aktiebrev på 2 mill. kr. i selskabet B, hvortil kommer salærer til advokat og revisor m. v. De beskatningsmæssige fordele i det be-

skrevne tilfælde vil således i ikke ringe grad formindskes af omkostninger.

Skattetænkning af den i eksemplet anførte art vil dog næppe - selv når de nugældende beskatningsprocenter tages i betragtning - kunne udelukkes i forbindelse med en adgang til lodrette fusioner uden mellemkommende beskatning.

3. De beskatningsmæssige konsekvenser af fusion mellem moder- og datterselskaber efter loven af 1967.

Da fusion mellem moder/datterselskaber således ikke kan medføre den udskydelse af beskatningen, der efter fusionsloven kan være følgen af fusioner mellem uafhængige eller sideordnede selskaber, er det de i almindelighed gældende beskatningsregler, der her finder anvendelse. Dette medfører, at overdragelsen af datterselskabets aktiver og passiver til moderselskabet opløses i sine bestanddele, der derefter underkastes beskatning, som om det var en almindelig overdragelse, der havde fundet sted.

Det ophørende selskab (datterselskabet) bliver ud fra et likvidationssynspunkt beskattet af de værdistigninger, der konstateres på selskabets aktiver i forbindelse med over-

dragelsen, der må finde sted til de pågældende aktivers værdi i handel og Wandel. Eventuelt ubenyttede investeringsfondshenlæggelser må tages til indtægt, og det samme gælder en eventuel negativ saldo værdi i selskabet.

Det fortsættende selskab (moderselskabet) beskattes som aktionær i datterselskabet af den eventuelle fortjeneste på datterselskabsaktierne, idet beskatningen også her følger et likvidationssynspunkt.

Når fusionsloven ikke kan bringes i anvendelse på de her omtalte fusioner, fører det dog på den anden side til, at selskaberne ikke underkastes de særlige begrænsninger, der følger af lovens anvendelse. Det fortsættende selskab bevarer således naturligvis retten til at fradrage sit eget skattemæssige underskud fra tidligere år indenfor rammerne af ligningslovens § 15, ligesom fremtidige afskrivninger i selskabet vil kunne foretages på grundlag af de overtagne aktivers handelsværdier.

De nugældende beskatningsregler fører dog til, at beskatningen af moder/datterselskaber i tilfælde af en sammenslutning oftest vil blive så omkostningsfordyrende, at fusionen ikke vil kunne gennemføres.

Den nyere udvikling

1. Udviklingen i reglerne om beskatning ved sammenslutning af kooperative virksomheder.

Som det er nævnt ovenfor, finder reglerne om sammenslutning af selskaber efter fusionslovens kapitel 2 tilsvarende anvendelse ved sammenslutning af de i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3, eller stk. 2, første pkt., omhandlede brugsforeninger og hovedforeninger. Det samme er tilfældet, når en eller flere af disse foreninger sammensluttes med en eller flere af de indkøbsforeninger og hovedforeninger, der nævnes i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3 a, eller stk. 2, 2. pkt.

Ved et lovforslag om ændring af fusionsloven fremsat den 11. oktober 1972 af finansministeren, blev reglerne om beskatning ved sammenslutning af kooperative virksomheder imidlertid foreslået udvidet.

Hensigten med forslaget var at tillade lodrette fusioner af brugsforeninger. Det blev derfor foreslået, at såfremt en af de i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3, nævnte brugsforeninger overdrager sin formue som helhed til en andelsforening, hvori brugsforeningen er andelshaver, kan ligningsrådet tillade, at overdragelsen ikke medfører de virkninger, der er fastsat i skattelovgivningen for foreningerne og deres medlemmer ved sammenslutning af sådanne foreninger.

Baggrunden for dette lovforslag var, at Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger (FDB) som led i strukturrationaliseringen indenfor brugsforeningsbevægelsen havde ændret sine vedtægter med virkning fra 1. januar 1972. FDB er herefter forpligtet til at overtage enhver brugsforening, der fremsætter anmodning herom, såfremt foreningen er A-medlem af FDB og solvent. Med overdragelsen til FDB, der ejes af brugsforeningerne, får brugsforeningens medlemmer udover medlemsskab i FDB et

tilgodehavende gennem en fordring, der afdrages over 15 år.

Som følge af disse vedtægtsændringer, ændrog FDB og Hovedstadens Brugsforening (HB) om, at der måtte blive tilvejebragt den fornødne lovhjemmel for, at der med virkning fra og med den 1. april 1972 kunne foretages skattefri sammenslutning af HB med FDB. I ansøgningen henvises der til, at det af den af folketingets udvalg om brugsforeningsbeskatningen den 26. maj 1966 afgivne betænkning fremgår, at udvalget og finansministeren var enige om, at det også under den nye brugsforeningsbeskatning skulle være muligt at sammenslutte brugsforeninger, uden at dette medførte beskatning af fortjenesten på aktiver, som i forbindelse med sammenslutningen overdroges fra en forening til en anden.

Da sammenlægningen mellem HB og FDB, og evt. senere sammenlægninger mellem FDB og de enkelte brugsforeninger, udelukkende måtte ses som led i en strukturrationalisering indenfor brugsforeningsbevægelsen, og således at det på forhånd kunne udelukkes, at der indgik skattemæssige overvejelser i forbindelse med sammenlægningsbestræbelserne, fandtes det ubetænkeligt at give ligningsrådet den fornødne bemyndigelse.

Efter den gældende fusionslov kunne en evt. fortjeneste ved sådanne overdragelser ikke fritages for beskatning, fordi den ophørende brugsforening i forvejen er medindehaver af FDB, hvorfor der forelå et tilfælde af lodret fusion. Da det ifølge vedtægtsændringen i FDB var tanken, at en ophørende brugsforenings medlemmer fuldt ud skulle vederlægges gennem det nævnte tilgodehavende, ville den ufravigelige betingelse i fusionslovens § 2, stk. 2, jfr. § 6, stk. 1, hvor efter mindst 90 pct. af værdien af andelene i den ophørende brugsforening alene skal ve-

derlægges med andele i den fortsættende forening, ikke kunne opfyldes.

Ved folketingets finansudvalgs tiltrædelse af 31. maj 1972 blev der herefter på forslag til tillægsbevillingslov for finansåret 1972—73 optaget en tekstanmærkning, hvorefter ligningsrådet kunne fastsætte, at overdragelsen af en brugsforenings formue til FDB ikke medførte de i skattelovgivningen ved oplosning eller fusion af brugsforeninger m. v. fastsatte virkninger for foreningerne og deres medlemmer. Det var en forudsætning for finansudvalgets tilslutning, at der inden den 31. marts 1973 blev tilvejebragt lovhjemmel for skattefritagelse efter 1. april 1973. Det fremsatte lovforslag var således en konsekvens heraf.

Lovforslaget blev i uændret skikkelse vedtaget af folketinget, jfr. lov nr. 586 af 13. december 1972.

2. Drøftelser og forslag i folketingssamlingen 1972-73 vedrørende lodrette fusioner.

Ved folketingets 1. behandling af forslaget om udvidelse af området for skattefritagelse ved sammenslutning af brugsforeninger udtalte ordføreren for det konservative folkeparti, at hensigten med de konservatives ønske om at få den tidligere omtalte tekstanmærkning på tillægsbevillingsloven udformet som et lovforslag var at få gennemført tilsvarende regler om skattefritagelse for sammenslutninger, der ligger udenfor Kooperationen. De konservative foreslog derfor, at ligningsrådet fik en generel bemyndigelse til at bevilge skattefritagelse ved sammenslutning af moder/datterselskaber. Reglen foresloges som en bemyndigelse til ligningsrådet for at undgå, at de implicerede selskaber og aktionærer skulle kunne opnå skattemæssige fordele, som det ikke var hensigten at indromme.

I sit svar til den konservative ordfører fremhævede finansministeren, at man i princippet var enige om, at der blev tilvejebragt mulighed for at gennemføre lodrette fusioner, men at disse fusioner giver anledning til særlige betænkeligheder på grund af den nærliggende mulighed for, at de benyttes til at opnå urimelige skattebegunstigelser.

I et svar til Folketingets skatte- og afgiftsudvalg blev der redegjort for, hvori disse betænkeligheder består, og det anførtes, at en

blank bemyndigelse til ligningsrådet til at tilde fusioner uden mellemkommende beskatning vil være ensbetydende med at pålægge rådet at foretage de undersøgelser af bl. a. mulighederne for skattemæssigt misbrug, som det må være selskabs- og aktionærbeskatningskommissionens opgave at foretage.

I den af folketingsudvalget afgivne betænkning afgav det konservative folkepartis medlemmer af udvalget en *mindretalsudtalelse*, hvori det hedder, at det er rimeligt, at der åbnes adgang for lodret fusion af aktieselskaber uden skattemæssig virkning på samme måde, som det var foreslået for kooperative virksomheder.

I udtalelsen hedder det videre, at som led i den strukturrationalisering, der i øjeblikket finder sted i det danske erhvervsliv, er der ofte behov for sammenslutning ikke alene af moder/datterselskaber, men også af selskaber, hvoraf det ene besidder en begrænset aktiepost i det andet. Sådanne sammenslutninger kan være påkrævet, fordi der i forvejen er sket en teknisk sammenlægning eller tilpasning af to eller flere virksomheders drift. Det er ikke rimeligt, at selskaberne i sådanne tilfælde af skattemæssige grunde må opgives at videreføre sammenlægningen, således at man ikke opnår den fulde nytte af en organisatorisk administrativ og økonomisk rationalisering.

De betænkeligheder, der er skyld i, at spørgsmålet ikke tidligere er blevet løst, kunne efter mindretallets mening ikke tillægges afgørende betydning, hvis det blev lovfæstet, at udskydelse af beskatningen ved lodret fusion forudsætter tilladelse fra ligningsrådet. Mindretallet var derfor overbevist om, at ligningsrådet ville være i stand til at udvikle en praksis, der effektivt udelukker muligheden for utilsigtede virkninger.

Samtidig med at mindretallet tiltrådte det fremsatte lovforslag vedrørende sammenslutningen af kooperative virksomheder, fremsattes derfor ændringsforslag, hvorefter lodrette fusioner inddrages under fusionsloven.

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer) kunne ikke tiltræde mindretallets ændringsforslag.

Ændringsforslag om skattefrihed ved lodret fusion af andet end banker måtte efter flertallets opfattelse indeholde regler, som på forskellig vis begrænser adgangen til

skattefrihed ved visse typer af lodret fusion, hvor det må antages, at der er særlig risiko for, at selskaberne eller aktionærene kan skaffe sig uacceptable skattemæssige fordele gennem en fusion med skattefrihed.

Det udtaltes videre, at forholdene, så vidt det er muligt, bør søges nærmere reguleret i selve loven. Ligningsrådets opgave på fusionsområdet bør begrænses til vurderingen af den konkrete fusion og fastsættelsen af de særlige vilkår, som forholdene i det enkelte tilfælde kan give anledning til. De generelle

retningslinier vil det derimod være lovgivningsmagtens opgave at afstikke.

Ved folketingets 2. behandling af lovforslaget fik det af mindretallet fremsatte ændringsforslag kun støtte fra ordføreren for det konservative folkeparti, medens de øvrige deltagere i forhandlingerne tilsluttede sig det af finansministeren fremsatte synspunkt, hvorefter spørgsmålet om at åbne mulighed for skattefrihed også ved lodrette fusioner måtte afvente arbejdet i selskabs-skattekommissionen.

Den beskatningsmæssige stilling i udlandet ved fusion af selskaber

I de senere år har de ovenfor på side 8 omtalte fusioneringsfremmende omstændigheder ført **til**, at virksomhedssammenslutninger også foregår internationalt.

De problemer, der rejser sig i tilfælde af virksomhedssammenslutninger, berører dels de former, hvori virksomhederne er opbygget, således f. eks. de selskabsretlige problemer forbundet hermed, og dels de skatteregler, der knyttes til sådanne sammenslutninger. Disse spørgsmål har da også i international sammenhæng flere gange påkaldt sig opmærksomheden.

Den vægt, der tillægges betydningen af disse spørgsmål, ses således af, at der indenfor Fællesmarkedet i flere år har været arbejdet med udformningen af retsakter, der fastlægger nærmere regler både for så vidt angår de selskabsretlige og de skatteretlige problemer, der er knyttet til virksomhedssammenslutninger over landegrænser.

I denne forbindelse er ikke mindst de skatteretlige spørgsmål af overordentlig betydning, idet det erkendes, at selskabsretlige muligheder for sammenslutning ikke får den tilsigtede virkning medmindre de følges op af lempelige regler om beskatning i disse tilfælde.

Betydningen af en samordning af de skatteretlige regler i forbindelse med fusion af selskaber ses også deraf, at dette emne to gange har været til behandling indenfor rammerne af International Fiscal Association (IFA). På den kongres, som IFA afholdt i 1963, behandlede man spørgsmålene om beskatning ved selskabssammenslutninger på et sammenlignende grundlag, og senest på organisationens kongres i 1970 behandlede man de beskatningsmæssige problemer, der er en følge af sammenslutningen af selskaber både nationalt og internationalt.

De til brug for IFA-kongressen i 1970 foretagne undersøgelser af den beskatningsmæssige stilling i de forskellige lande (IFA-

rapporten 1970) viser, at beskatningsspørgsmålene i de enkelte lande koncentrerer sig *dels* om beskatningen af de kapitalgevinster, der konstateres ved overdragelse af det ene selskabs aktiver til det andet selskab, *dels* om den beskatning eller afgiftspligt der pålægges ved overførelse af kapital fra et selskab til et andet.

Det fremgår endvidere, at løsningen på disse spørgsmål er individuelle, idet de så at sige afspejler det øvrige beskatningssystem i de enkelte lande, men et hovedsynspunkt for beskatningen ved sammenslutning af selskaber er, *at der skal være skattemæssig neutralitet ved sådanne selskabssammenslutninger*. Dette findes således direkte udtrykt i f. eks. Frankrigs og USA's lovgivning om disse spørgsmål.

Denne neutralitet tilvejebringes som oftest ved, at aktiverne i det eller de ophørende selskaber tillades overført til det fortsættende selskab til bogført værdi. Dette sikrer på den ene side, at de i de ophørende selskaber oparbejdede stille reserver ikke kommer til beskatning i anledning af sammenslutningen, og på den anden side at det fortsættende selskab f. eks. i afskrivningsmæssig henseende ikke opnår nogen forbedret stilling i forhold til de ophørende selskaber.

Dette hovedsynspunkt suppleres endvidere af regler, der gør det muligt for det fortsættende selskab at indtræde i det ophørende selskabs skattemæssige stilling, f. eks. for så vidt angår afskrivningsmetoder, regnskabsopgørelser og foretagne skattefri henlæggelser.

Dette *successionsprincip*, som også den danske fusionslovgivning bygger på, er imidlertid forskelligt udformet i de enkelte lande, således særligt med hensyn til i hvilket omfang man accepterer successionsprincippet.

Det er f. eks. et generelt træk i fusionslovgivningen i de europæiske lande, at man ikke tillader det fortsættende selskab at

overtage det ophørende selskabs eventuelle skattemæssige underskud, der endnu ikke har kunnet bringes til fradrag i dette selskabs indkomster, idet der dog er visse meget begrænsede undtagelser fra denne regel. I fusionslovgivningen i USA har man derimod godtaget et meget bredt udformet successionsprincip, der også omfatter, at det fortsættende selskab har ret til at fradrage underskud, der ikke har kunnet udnyttes i de ophørende selskabers indkomster.

Også for så vidt angår de typer af fusioner, man tillader, er billedet i de forskellige lande varierende. I de fleste lande er der således indført særlige gunstige skatteregler, både i tilfælde af fusion imellem uafhængige selskaber (vandret fusion) og ved sammenslutning mellem moder/datterselskaber (lodret fusion). I nogle lande, som f. eks. Sverige, er der imidlertid kun udarbejdet skatteregler, der gælder for fusioner mellem moder- og datterselskaber, hvorfor vandrette fusioner ikke kendes i praksis, medens man som bekendt i Danmark kun har skattemæssige regler, der gælder for fusion imellem uafhængige selskaber.

Det er endvidere et karakteristisk træk, at de gældende begunstigelser ved selskabssammenslutninger kun gælder i tilfælde, hvor sammenslutningerne finder sted imellem nationale selskaber. Derimod ser de enkelte lande med betydelig skepsis på de såkaldte grænseoverskridende fusioner, dvs. sammenslutninger imellem selskaber, der har deres skattemæssige hjemsted i to eller flere lande. Også på dette punkt er der i de enkelte lande udformet forskellige løsninger, men det er et ensartet træk, at der ikke findes skattebegunstigelser i de tilfælde, hvor det er det på-

gældende lands egne selskaber, **der ophører** ved sammenslutning med udenlandske selskaber. I en større international sammenhæng er det imidlertid de grænseoverskridende fusioner, der påkalder sig den største interesse, men en generel løsning af disse spørgsmål kan kun ske internationalt.

Det er således da også karakteristisk, at man f. eks. inden for Fællesmarkedet særligt arbejder hen imod et fælles beskatningssystem, der kan muliggøre sådanne sammenslutninger.

Som et bilag til fremstillingen findes der en detaljeret gennemgang af beskatningssystemerne ved sammenslutning af virksomheder i vore nabolande, Norge og Sverige, samt i Vesttyskland, Frankrig og USA, se *Bilag A.1-5*.

Beskrivelsen af de nationale systemer er baseret på den i anledning af den 24. kongres i International Fiscal Association i 1970 udgivne rapport.

Der henvises endvidere til gennemgangen af stillingen indenfor Fællesmarkedet, se *Bilag B*.

Det særlige spørgsmål om beskatning eller afgiftspligt ved overførelse af kapital fra et selskab til et andet er indenfor De europæiske Fællesskaber behandlet i rådsdirektiv af 17. juli 1969 vedrørende afgift på tilførsel af kapital til erhvervsdrivende selskaber m. v. Ved Danmarks tilslutning til Fællesmarkedet har dette rådsdirektiv givet anledning til gennemførelsen af lov nr. 284 af 23. maj 1973 om kapitaltilførselsafgift. Der henvises herom til *Bilag C*, hvor der endvidere er foretaget en gennemgang af udviklingen på afgiftsområdet.

Kommissionens overvejelser

I. Indledning.

Ifølge kommissoriet er det kommissionens opgave at udarbejde forslag til regler om udvidet adgang til betinget skattefritagelse ved sammenslutning af selskaber. Man har derfor koncentreret sig om, i hvilket omfang det vil være muligt og hensigtsmæssigt at udvide den gældende lovgivnings bestemmelser om adgang til fusion af selskaber uden særlige skattemæssige hindringer.

De væsentligste skattemæssige problemer ved fusion af selskaber opstår i første række i det eller de selskaber, der ophører ved fusionen, og i forhold til disse selskabers aktionærer. I det følgende tales der alene om de problemer, der fremkommer ved anvendelse af reglerne om indkomstbeskatning af personer og selskaber. Det bør dog nævnes, at der ved overførelse af aktiver fra et selskab til et andet også bliver tale om beskatning af anden art end indkomstbeskatning, således beskatning i form af kapitaltilførselsafgift. Der henvises herom til gennemgangen af disse regler i *Bilag C*.

De indkomstskattemæssige problemer hænger fundamentalt sammen med praktiseringen af det princip, at *selskabsophør, der står i forbindelse med en fusion, sidestilles med en egentlig likvidation*. Hensigtsmæssigheden af dette princip er ingenlunde på forhånd givet, og man kan i denne forbindelse blot pege på, at det i *Bilag B* omtalte EF-direktivudkast af 15. januar 1969 definerer fusion som opløsning af et selskab *uden* likvidation. Det kan også nævnes, at princippet er blevet gjort til genstand for indgående kritik i dansk skatteretlig litteratur, men som det fremgår af det ovenfor skildrede historiske forløb, er det en kendsgerning, at det gennem en længere årrække har været praktiseret af de danske skattemyndigheder. Det må endvidere erkendes, at dette princip forudsætningsvis danner baggrunden for den

fusionslovgivning, der er blevet gennemført her i landet i løbet af 60-erne.

Sidestiller man ophør ved fusion med likvidation, vil der navnlig indtræde følgende skattemæssige konsekvenser:

a) I det ophørende selskab vil der finde en ophørsbeskatning sted og denne bliver efter omstændighederne særlig følelig, fordi overførelsen af det ophørende selskabs aktiver til det fortsættende selskab på samme måde som ved udlæg af aktiver fra et likvidationsbo bliver betragtet som salg til handelsværdi. Der kan derfor både blive tale om beskatning af genvundne afskrivninger og af avancer i det ophørende selskab.

b) Aktionærerne i det ophørende selskab vil blive beskattet af likvidationsudbyttet eller eventuelt af en likvidationsavance, og reglerne herom kommer til anvendelse, selv om aktionærerne efter ombytning af deres aktier fortsætter som aktionærer i det fortsættende selskab.

Det kræver næppe nærmere dokumentation, at disse skattemæssige konsekvenser i mange tilfælde vil være ensbetydende med, at de implicerede parter på forhånd må opgive tanken om en fusion. Det kan derfor heller ikke undre, at selskabsfusioner under en sådan ordning er en forholdsvis sjældenhed.

II. Karakteristik af likvidationsbeskatningen og dens betydning.

Før man går ind på problemerne vedrørende fusion, vil det være hensigtsmæssigt at analysere baggrunden for den normale likvidationsbeskatning, forstået som den beskatning, der indtræder ved selskabslikvidation, der ikke står i forbindelse med fusion. Denne beskatning har det til fælles med mange regler i vort skattesystem, at den er uden større selvstændig fiscal betydning, hvorimod den

er nødvendig for, at andre skatteregler kan fungere tilfredsstillende. At likvidationsbeskatningen ikke har nogen nævneværdig fiskal betydning hænger bl. a. sammen med, at de fleste selskabslikvidationer finder sted, efter at selskaberne har lidt så store tab, at de ikke kan fortsætte, og i sådanne tilfælde vil der kun undtagelsesvis fremkomme et beskatningsgrundlag. Solvente selskaber vil oftest undlade at træde i likvidation på grund af de skattemæssige konsekvenser, der vil være forbundet dermed.

Selv om likvidationsbeskatningen således isoleret betragtet er uden synderlig fiskal interesse, er den et nødvendigt led i indkomstskattesystemet såvel med hensyn til beskatning i selskabet som hos aktionærerne. Uden denne beskatning måtte det forudses, at midler, der ellers ville være blevet benyttet til almindelig udbytteuddeling, ville blive kumuleret i selskaberne med henblik på senere udlodning ved en likvidation. Gennem reglerne om likvidationsbeskatning har man spærret for muligheden for på denne måde at komme uden om den normale selskabs- og aktionærbeskatning. Reglerne har således karakter af en beskyttelse af de regler, der tjener til at sikre den normale beskatning, og det er derfor intet argument mod likvidationsbeskatningen, at den isoleret betragtet er af ringe og navnlig uden forudberegnelig betydning.

Beskatningsregler af denne art bør efter sagens natur ikke gives større rækkevidde, end det er nødvendigt netop for at opnå de særlige formål, der motiverer reglerne. Det er med andre ord efter kommissionens opfattelse ikke på forhånd givet, at der er tvungne grunde til at opretholde reglerne i alle tilfælde af selskabsophør, og at der i denne forbindelse navnlig kan være tale om at se bort fra likvidationsbeskatning ved den form for selskabsophør, som indtræder ved en fusion af selskaber.

III. Udvidelse af likvidationsbeskatningen til at omfatte fusionstilfælde.

Man kan efter det foran anførte med en vis ret hævde, at anvendelse af reglerne om likvidationsbeskatning i fusionssituationen er udtryk for en udvidelse af likvidationsbeskatningens område til tilfælde, der adskiller sig væsentligt fra den egentlige likvidation.

En sådan udvidelse er ikke velbegrunder, medmindre fusion uden likvidationsbeskatning må antages at medføre risiko for en u hensigtsmæssig udnyttelse eller måske ligefrem en underminering af de beskatningsregler, som likvidationsbeskatningen tjener til at opretholde. Skønnes det, at en sådan risiko ikke er til stede, bør den i sig selv relativt uinteressante beskatningsmulighed, der foreligger, ikke benyttes. Bag denne betragtning ligger den af kommissionen antagne forudsætning, hvorefter en fusionsadgang, der ikke vanskeliggøres af en mellemkommende beskatning, er et gode, idet selskaberne under denne forudsætning frit kan vælge den for dem mest hensigtsmæssige struktur. Skulle en sådan frihed af andre grunde være uønskelig, bør den begrænses ved derpå rettede regler af selskabs- og næringsretlig karakter, således at man opnår netop de begrænsninger, der skønnes at være brug for, og ikke regulerer forholdene ved en tilfældigt virkende skattemæssig barriere. Denne synsmåde harmonerer med det princip, at skattelovgivningen i almindelighed bør indrettes således, at den virker med størst mulig neutralitet, og afvigelser fra dette princip bør kun ske i tilfælde, hvor man har velovervejede ønsker om at benytte beskatningen som et instrument til at påvirke skatteydernes dispositioner. Et sådant velovervejet ønske synes ikke at have været baggrunden for udvidelsen af likvidationsbeskatningen til fusionstilfælde.

Når der i kommissoriet tales om skattefritagelse ved sammenslutning af selskaber, må det naturligvis ses på baggrund af den hidtidige retstilstand. At tale om »skattefri fusion« kan imidlertid efter kommissionens opfattelse være uheldigt, fordi denne tale-måde leder tanken hen på den opfattelse, at man ved at tillade fusion uden likvidationsbeskatning indrømmer en særlig begunstigeelse eller et privilegium til de fusionerende selskaber og deres aktionærer.

Den fordel, der er tale om, består alene i en udskydelse af beskatningen, og spørgsmålet er derfor navnlig, hvilken vægt man skal tillægge adgangen til at opnå denne fordel. Ved vurderingen af dette spørgsmål må det efter kommissionens opfattelse være tungtvejende, at der normalt er tale om en beskatning, som enten ikke bliver aktuel - fordi fusionen under forudsætning af beskatning

helt opgives - eller som i hvert fald er uden væsentlig og forudberegnet betydning. Da erfaringen viser, at selve fusionsbeskatningen virker som fusionshindring, består den fordel, der indrømmes selskaberne, derfor primært i selve den praktiske mulighed for at kunne fusionere. Hovedspørgsmålet drejer sig således om, i hvilket omfang man vil muliggøre eller omvendt udelukke fusion, hvorimod selve spørgsmålet om at give afkald på beskatning må tillægges sekundær betydning.

På den her refererede baggrund har kommissionen anlagt det grundsynspunkt, at der bør være fri adgang til fusion uden likvidationsbeskatning kun med de begrænsninger, som må anses for nødvendige for at hindre, at regler af denne art udnyttes på en måde, der kompromitterer andre beskatningshensyn end selve dette at benytte fusionen som beskatningsgrundlag og udgangspunkt.

De begrænsninger, der kan komme på tale, viser sig navnlig at stå i forbindelse med dispositioner, som de fusionerende selskaber og deres aktionærer har foretaget forud for beslutningen om fusion i tillid til, at denne senere vil kunne gennemføres uden beskatning. Det er dog kun i begrænset omfang, man er stødt på betænkeligheder af denne art, og kommissionen er af den opfattelse, at der i tilstrækkelig grad kan tages hensyn til disse forhold ved udformningen af lovgivningen.

IV. Kommissionens syn på de konklusioner, der kan drages på baggrund af retsudviklingen i Danmark.

I det lange tidsrum fra statsskatteoven af 1922 og indtil den nye lovgivning - markeret ved afskrivningsloven, lov om særlig indkomstskat m. v. og noget senere selskabskatteoven - blev gennemført i 50-erne og 60-erne, kan man næppe sige, at der i skatte-lovgivningen var en klar og bevidst standpunkttagen til fusionsproblemet. Statsskatteoven gav ikke sikkert holdepunkt for bestemte slutninger, og det bør i denne forbindelse erindres, at flertallet af de problemstillinger som i dag må melde sig ved ophørsbeskatning af selskaber, ikke dengang spillede nogen rolle af betydning. Dette skyldes navnlig, at sådanne fænomener som avancebeskatning i selskaber og hos aktionærer og

efterbeskatning af afskrivninger m. v. kun sjældent spillede en rolle. Med afskrivningsloven, lovgivningen om særlig indkomstskat og andre udvidelser af skattesystemet måtte problemerne nødvendigvis melde sig. Som omtalt ovenfor side 11 måtte ligningsmyndighederne uden særlig støtte i lovgivningen betragte overførelsen af en formuemasse som ensbetydende med en overdragelse med de deraf følgende virkninger. Noget andet er, at man i praksis fandt sig til rette med en forholdsvis lempelig beskatning ved fusion. Man kom således i et vist omfang uden om de ældre regler om pønalsbeskatning ved udlodning af reserver, og det er åbenbart, at der i praksis var forståelse for det grundsynspunkt, at flytning af en formuemasse fra en selskabsenhed til en anden ikke i et og alt kunne sidestilles med egentlig likvidation og herunder udlodning og overdragelse af selskabsformue.

Da man endeligt arbejdede med udformningen af en ny selskabsskatteov, ville det have været naturligt at inddrage fusionsproblemet i undersøgelserne. Det må imidlertid erindres, at problemet ikke blot vedrører selskabsbeskatningen, men også er et spørgsmål om udformningen af aktionærbeskatningen. Endvidere berører fusionsproblemet mange forskellige sider af skattesystemet.

Det viste sig imidlertid hurtigt, at der var tale om en problemstilling, som var af så stor praktisk betydning, at den måtte underkastes behandling, og til at begynde med blev der fastsat hjemmel for særordninger på de områder, hvor fusionsbehovet var særligt mærkbart, således i relation til banksammenslutninger. Også på et andet område havde der vist sig behov for det, man på den da foreliggende baggrund måtte opfatte som skattelempler. Der sigtes her til forholdene indenfor kooperationen, hvor den politiske afklaring af dennes beskatningsproblemer gjorde det nødvendigt at gennemføre en særlig fusionslovgivning, der naturligt også kom til at omfatte andre selskaber, uden hensyn til hvilken branche de befandt sig i. Resultatet blev fusionsloven af maj 1967, og der er i de foregående afsnit redegjort for denne lov og den praksis, der har udviklet sig på dette grundlag.

Som skildret ovenfor blev 1967-loven således udformet, at man for det første fastholdt princippet om, at fusion uden likvidations-

beskatning m. v. måtte opfattes som en lempelse, der krævede særlig forudgående tilladelse, og for det andet således, at man på forhånd afskar visse fusionsformer fra at komme i betragtning, idet man gennemførte sondringen mellem vandret fusion på den ene side og lodret fusion på den anden side.

Rent umiddelbart er det vanskeligt at forstå, hvorfor en sådan opdeling af fusionstilfældene skulle tillægges så stor betydning. Selv om man skulle fastholde 1967-lovens grundtanke om at lette »strukturrationalisering«, er det på forhånd uantageligt, at behovet for en sådan skulle være indskrænket til de tilfælde, hvor selskaber med indbyrdes uafhængige aktionærkedse fandt sammen med henblik på at iværksætte en sammenlutning.

Forklaringen på 1967-lovens særegne udformning fremgår imidlertid af de oplysninger, der foreligger vedrørende overvejelserne ved udformningen af lovudkastet. Få år forinden - indtil gennemførelsen af lov om særlig indkomstskat i 1958 - havde man levet under en retstilstand, hvorunder der kun i undtagelsestilfælde i begrænset omfang fandt avancebeskatning sted, herunder beskatning af afhændelsesavance vedrørende overdragelse af aktier. Man måtte derfor navnlig være opmærksom på, at en friere fusionsadgang i virkeligheden kunne føre til udlodning af selskabsformue uden beskatning hverken hos selskabet eller hos modtageren. Et karakteristisk eksempel var den såkaldte holdingstiftelse kombineret med fusion. Gennem salg af aktier til et nystiftet holdingselskab havde aktionærerne efter de ældre regler kunnet opnå en skattefri avancekonstatering, og når det oprindelige selskabs formue senere via fusion blev overført til holdingselskabet, kunne aktionærerne eventuelt få formuen udbetalt i form af afdrag på en fordring på holdingselskabet.

Et tilfælde, som det nævnte, må i dag ses på en anden baggrund end tidligere. Efter de nugældende regler vil aktionærerne ved en sådan avancekonstatering blive beskattet med 50 pct. af særlig indkomst, og fordelene ved den nævnte transaktion vil derfor være væsentligt reduceret.

Den afgørende forudsætning for en særbehandling af fusionstilfælde måtte nødvendigvis være den, at fusionsadgangen ikke kunne benyttes til at flytte den opsparede selskabs-

formue over til aktionærerne uden beskatning. Denne grundbetragtning er også lagt til grund af den nærværende kommission. Noget andet er, at den særegne baggrund, der endnu måtte siges at foreligge, da man udformede 1967-loven, nu må anses for i det væsentlige at være fjernet. Der består ikke længere nogen mulighed for at overdrage aktier til et holdingselskab uden beskatning, og den beskatning, der finder sted, er gennem successive forhøjelser bragt op i et niveau, der nærmer sig den almindelige personbeskatning. En af hovedårsagerne til de tidligere betænkeligheder er således forsvundet, og dermed fremstår også de restriktioner, der er karakteristiske for 1967-loven, i dag uden tilstrækkelig begrundelse.

Allerede denne konstatering må efter kommissionens opfattelse tale for en ændring af fusionsloven. Det er af vigtighed ikke at fastholde komplikationer i systemet, efter at de årsager, der oprindeligt motiverede dem, er forsvundet.

V. Erfaringerne fra den udenlandske retsudvikling.

Ved bedømmelsen af enkeltstående spørgsmål i udenlandsk skattelovgivning bør man tage det forhold i betragtning, at de konkrete regler må ses på den særlige baggrund, som det pågældende lands skattelovgivning mere generelt er udtryk for. Hertil kommer, at den lovgivningsmæssige udvikling kan være bestemt af mere eller mindre rationelle historiske forudsætninger.

Selv når disse omstændigheder tages i betragtning, synes gennemgangen af den skatteretlige behandling af fusionsproblemet i en række lande, jfr. ovenfor side 30 og nedenfor *Bilag A.1-5*, klart at vise, at der er en fremherskende tendens i retning af at undtage formuemæssige ændringer, der står i forbindelse med fusion, fra de almindelige regler om ophørs- og avancebeskatning m. v.

Et andet markant træk, der kan iagttages ved en retssammenlignende undersøgelse vedrører den form for fusion, der herhjemme er blevet kaldt lodret fusion, dvs. de tilfælde, hvor det fortsættende selskab har besiddet hele eller den væsentlige del af aktiekapitalen i det ophørende selskab. I klar modsætning til retsstillingen efter den danske fusionslov af 1967, er tilfældene af lod-

ret fusion netop blandt dem, hvor der i særligt vidt omfang er adgang til fusion uden mellemkommende beskatning. Opslugning af et datterselskab og lignende ændringer af den koncerntmæssige opbygning synes netop i særlig grad at være opfattet som tilfælde, hvor de selskabsretlige ændringer bør kunne gennemføres på en neutral beskatningsmæssig baggrund.

Alt dette taler efter kommissionens opfattelse stærkt for en ændret behandling af fusionsproblemet her i landet. Der kan måske i denne forbindelse være særlig grund til at lægge vægt på, at vore nabolande, Norge og Sverige, trods forskellige udgangspunkter i vidt omfang anerkender adgang til fusion uden mellemkommende beskatning, og for Sveriges vedkommende bør det tages i betragtning, at dette bør ses som udslag af bevidste overvejelser i forbindelse med de særegne regler om svensk likvidationsbeskatning.

Den tendens, som kommissionen mener at have iagttaget ved undersøgelsen af forskellige udenlandske skattesystemer, harmonerer principielt med de synspunkter, som synes at ligge bag fællesmarkedskommissionens direktivforslag af 15. januar 1969, jfr. nedenfor *Bilag B*. Ved bedømmelsen af dette direktivforslag bør det naturligvis tages i betragtning, at det alene sigter til løsning af de problemer, der opstår, når fusion m.v. finder sted mellem selskaber, der er undergivet forskellige medlemsstaters lovgivning. Det ville dog være unaturligt, om der på forhånd accepteres en større frihed til fusion over landegrænser end indenfor det enkelte land, hvor der haves særlig sikkerhed for, at den beskatningsmulighed, som man i større eller mindre omfang undlader at benytte på fusionstidspunktet, senere kan blive effektiv.

Som allerede tidligere nævnt er selve fusionsdefinitionen i direktivudkastet udtryk for den opfattelse, at der er tale om en selskabsoplosning uden likvidation. Forslaget er i øvrigt klart præget af ønsket om, at de enkelte medlemslandes skattelovgivning i mindst muligt omfang skal være til hinder for virksomhedssammenslutninger af forskellig art, og forslaget er derfor baseret på en vidtgående anvendelse af successionsprincippet. Det bør i denne forbindelse tages i betragtning, at dette princip, der resulterer i, at den latente beskatningsmulighed overfø-

res til at gælde i relation til det fortsættende selskab, vel nok kunne tænkes at vække visse betænkeligheder i tilfælde, hvor det fortsættende selskab måske er underkastet andre beskatningsvilkår end dem, der ville have været gældende for det ophørende selskab, der hører hjemme i et andet land end det fortsættende selskab. Direktivforslaget udstrækker endog successionsprincippet så vidt, at det tillader tabsoverføring fra det ophørende til det fortsættende selskab, hvilket er en konsekvens, som hverken den danske lov af 1967 eller nærværende kommissionsforslag kan acceptere.

Kommissionen har interesseret sig for fællesmarkedsforslaget, som et udtryk blandt mange for den kendsgerning, at dansk skattelovgivning på dette område tilsyneladende er mere restriktiv end tendenserne på det internationale plan. Lægges denne opfattelse til grund, kan der i hvert fald ikke hentes væsentlige argumenter udefra til støtte for den opfattelse, at det hidtidige standpunkt i dansk skattelovgivning skal fastholdes.

VI. Kommissionens overvejelser med hensyn til forskellige former for begrænsning af adgangen til fusion uden mellemkommende beskatning.

1. Begrænsningen til visse selskabstyper.

Den hidtidige udvikling synes klart at vise, at fusionsbehovet og de skattemæssige problemer ved fusion først og fremmest opstår i relation til aktieselskaber og dermed ligestillede selskaber - herunder også anpartsselskaber — samt i relation til kooperative foreninger. Hvad de sidstnævnte angår, har der dog kun vist sig afgørende behov for særregler i relation til de kooperative foreninger, der er underkastet almindelig Indkomstbeskatning, og kommissionen har heller ikke fundet, at der var særlig trang til regler vedrørende fusion af almindelige foreninger af anden art.

Selve begrænsningen af de særlige fusionsregler til juridiske personer kunne for så vidt forekomme ubegrundet, idet der også ved sammenslutning af personligt ansvarlige virksomheder, interessentskaber m. v. kunne siges at være behov for en neutral skattemæssig holdning i tilfælde af beslutninger om virksomhedssammenslutninger. Det har

ligget uden for kommissionens opgave at tage spørgsmål af denne art op, og man kan i øvrigt pege på, at en adgang til fusion af selskaber uden mellemkommende beskatning åbner mulighed for, at personvirksomheder foretager fusion efter forudgående omdannelse til aktieselskab eller anpartsselskab.

Kommissionen har derfor hverken fundet grund til at udvide eller indsnævre kredsen af de selskaber, der hidtil er kommet i betragtning ved overvejelserne vedrørende såkaldt skattefri fusion.

2. Begrænsningen til visse former for fusion.

De forskellige fusionsformer er nærmere omtalt ovenfor side 6f, og der kan navnlig rejses spørgsmål om, hvorvidt der er grund til at fastholde de begrænsninger, der findes med hensyn til fusionsformen i 1967-loven. Det vil allerede fremgå af de ovenfor anførte betragtninger, at hverken det historiske forløb eller den aktuelle baggrund med hensyn til skattesystemets udformning i almindelighed taler for at underkaste såkaldt lodret fusion nogen særbehandling. I samme retning taler erfaringerne fra udlandet. Kommissionen er derfor nået til det standpunkt, at alle fusionsformer, hvad enten der er tale om vandret eller lodret fusion eller blandingsformer, bør kunne gennemføres uden mellemkommende beskatning. For fusioner mellem aktieselskaber og anpartsselskaber og mellem kooperative virksomheder betyder dette, at kommissionen finder, at der kan opstilles fælles regler for sådanne virksomheder.

3. Krav om aktieombytning.

Ifølge den nugældende aktieselskabslov § 134 forudsætter fusionen en fusionsoverenskomst, og i bemærkningerne til bestemmelsen hedder det, at der ikke gives forskrifter om selve fusionsaftalen, »idet dette spørgsmål ikke er af speciel selskabsretlig karakter«. Det tilføjes derefter: »Dette gælder også spørgsmålet om vederlaget til det overdragne selskabs aktionærer. Forslaget forlanger således ikke, at vederlaget skal erlægges i aktier i det overtagende selskab - hvad der i øvrigt er det normale i praksis. Det tillader, at vederlaget erlægges i kontanter eller i hvilket som helst andre værdier, herunder f. eks. de i forslaget §§ 41 og 43 omhandlede konvertible og udbyttegivende gældsbreve«.

Ved bedømmelsen af samspillet mellem den selskabsretlige og den skatteretlige ordning bør det tages i betragtning, at kravet om aktieombytning og dermed en ændring af den ovennævnte regel måske vil blive gennemført ud fra rent selskabsretlige synspunkter. Der foreligger således forslag til direktiv herom fra fællesmarkedskommissionen. Dette forslag stiller allerede ved selve definitionen af fusion i selskabsretlig henseende krav om, at vederlaget til aktionærerne i det ophørende selskab erlægges i form af aktier i det fortsættende selskab, »samt eventuelt en kontant udligningssum, der ikke overstiger 10 pct. af de pågældende aktiers nominelle værdi eller i stedet for den nominelle værdi af deres regnskabsmæssige værdi«. I bemærkningerne til denne hovedregel om aktieombytning hedder det, at dette fundamentale træk ved fusionen er helt forskellig fra princippet om erhvervelse af et selskabs aktier mod udlevering af obligationer eller ved kontant betaling, da dette sidste medfører, at aktionærerne i det ophørende selskab må udtræde af det ny selskab.

Når man i selskabslovgivningen lader spørgsmålet om, hvorvidt aktionæren i det ophørende selskab bibeholder sin aktionærstilling eller eventuelt lader sig udløse f. eks. kontant, være uden betydning, melder der sig det vigtige spørgsmål, om man også i skattemæssig henseende kan indtage samme holdning.

I fusionsloven af 1967 stilles der som tidligere omtalt krav om, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene vederlægges med aktier i det fortsættende selskab. Denne bestemmelse må imidlertid primært bedømmes ud fra det i forbindelse med loven klart tilkendegivne ønske om at udelukke visse fusionsformer. Når dette hensyn falder væk, synes man også at kunne opgave kravet om kontinuitet på aktionærsiden gennem aktieombytning.

Det er derefter et spørgsmål, om en fusionsordning, hvorved man tillader selskaberne at overdrage aktiver og passiver uden mellemkommende beskatning, medens aktionærerne i det ophørende selskab indløses kontant, vil kunne føre til skattemæssige misbrug. Aktionærerne vil i denne situation blive undergivet almindelig avancebeskatning af den konstaterede fortjeneste, og det må i denne forbindelse erindres, at den sær-

lige indkomstskat i dag er 50 pct., medens den i 1967 kun androg 30 pct. Endvidere synes det tvivlsomt, om der med en sådan fusionsadgang er mulighed for, at aktionærerne opnår større fortjeneste på deres aktier, end såfremt overdragelsen var gennemført som et normalt salg. Ved fastsættelse af overdragelsessummen i sådanne tilfælde foretages der i praksis passivering af de latente skattebyrder, der hviler på aktiverne med deraf følgende reduktion af salgsprovenuet.

I skattemæssig henseende må det dog være afgørende, om man som almindelig regel vil acceptere, at selskabsformuen i det ophørende selskab overføres til det fortsættende selskab uden realisation af et eventuelt latent skattekrav hvilende på selskabsaktiverne, samtidig med at selskabsaktionærer gennem fuld kontant indløsning opnår et resultat, som måske er mere fordelagtigt end det, de kunne have forventet ved en egentlig likvidation af selskabet. Muligheden for at opnå vederlaget er måske netop tilvejebragt i kraft af de midler, der ubeskattet overtages af det selskab, der præsterer indløsningen.

I forslaget til EF-direktiv vedrørende beskatning ved grænseoverskridende fusioner er det foreskrevet, at den kontante ydelse til de ophørende selskabers deltagere ikke må overstige 10 pct. af den nominelle eller beregnede værdi af andelen. Da dette forslag kun omfatter de grænseoverskridende fusioner, kan der efter kommissionens opfattelse være god grund til at fastholde en begrænsning af de skattemæssige successionsmuligheder netop ved disse fusioner, hvor der ikke haves fuld sikkerhed for, at der finder beskatning sted af de fordele, der opnås i kraft af fusionsvederlaget.

Alligevel finder kommissionen, at også dette forslag peger i retning af at fastholde begrænsninger med hensyn til adgangen til indløsning af aktionærerne. Den principielle opgivelse af ombytningskravet i forbindelse med en udskydelse af beskatningen i det ophørende selskab vil kunne føre til fusionsbeslutninger, der helt eller delvist er motiveret i den »skattecredit«, der opnås i selskaberne, og en sådan konsekvens af friere fusionsregler kan næppe siges at være ønskværdig, selv under forudsætning af fuld aktionærbeskatning.

Kommissionen er dog nået til dette resultat under betydelig tvivl, og indenfor kom-

missionen har særlig / *Mazanti-Andersen* fremsat vægtige argumenter imod en fastholdelse af aktieombytningskravet.

Det har således navnlig været fremhævet, at efter den nugældende aktieselskabslov § 136 har aktionærer, som på generalforsamlingen har modsat sig fusion, krav på indløsning af deres aktier.

Indløsningskrav vil ifølge sagens natur sjældent blive fremsat ved fusion af de såkaldte »hovedaktionærselskaber«, men som regel kun hvor det drejer sig om børsnoterede selskaber og lignende åbne selskaber med en større aktionærkreds. Heraf følger, at disse selskabers mindretalsaktionærer, der repræsenterer mere end 10 pct. af aktiekapitalen, ved at gøre indløsningsretten gældende vil kunne forhindre, at de særlige skatteretlige fusionsregler finder anvendelse. På grund af de dermed forbundne fiskale følger for de fusionerende selskaber vil fusionens gennemførelse dermed forhindres.

Så længe denne selskabsretlige regel er gældende, bør der derfor efter kommissionens mening være en ubetinget adgang til at opnå dispensation fra kravet om aktieombytning, da man i modsat fald risikerer, at en i øvrigt velbegrundet fusionsbeslutning blokeres af minoritetsaktionærers indløsningskrav.

Herved må det imidlertid erindres, at spørgsmålet, om mindretalsaktionærer vil stille indløsningskrav, som overstiger 10 pct. af aktiernes værdi, efter de gældende selskabsretlige bestemmelser tidligst kan finde sin afgørelse på fusionsgeneralforsamlingen i det ophørende selskab. Konsekvensen af opretholdelse af 90 pct.-kravet bliver derfor, at børsnoterede og lignende selskaber vil være nødsaget til på forhånd at ansøge ligningsrådet om dispensation med det resultat, at bevillingssystemet fortsat vil blive opretholdt i fuldt omfang for disse selskaber, men som alt overvejende hovedregel ikke for »hovedaktionærselskaberne«.

Denne konsekvens er dog ikke fundet så tungtvejende, at den kan føre til en opgivelse af kravet om aktieombytning under hensyntagen til, at dispensation enten kan opnås forinden eller efter afholdelse af fusionsgeneralforsamlingen med henblik på den eventuelitet, at krav om indløsning på mere end 10 pct. bliver fremsat på generalforsamlingen.

En fastholdelse af kravet om aktieombytning som led i en ordning, der også omfatter

adgang til lodret fusion, kan endvidere mødes med den indvending, at aktionærer i det ophørende selskab, der ønsker større kontant indløsning end det af loven tilladte maksimum, blot kan sælge deres aktier til det fortsættende selskab, der derefter kan annullere disse aktier i forbindelse med en lodret fusion. Man tvinges derfor til at overveje en særlig kontrolmulighed med de tilfælde, hvor der umiddelbart forud for den lodrette fusion er sket en overførelse af aktierne i det ophørende selskab til det fortsættende selskab.

Af de nævnte grunde må et krav om aktieombytning ved vandret fusion og det deraf afledte krav om, at et moderselskab ved lodret fusion ikke har tilkøbt datterselskabsaktierne indenfor en kortere periode forud for fusionen, nødvendigvis ledsages af dispensationsbestemmelser, der kan blive vanskelige at administrere. Kommissionen har dog ment at måtte medtage denne komplikation af systemet for dermed at forebygge de rent skattemæssigt motiverede kombinationer af aktieindløsning resp. aktiesalg på den ene side og fusion uden mellemkommende beskatning i forbindelse med formueovergangen i selskaberne på den anden side.

Ved udformningen af disse regler har kommissionen forudsat, at dispensation skal kunne opnås i alle tilfælde, hvor indløsning i større omfang, end det tillades efter hovedreglen, er motiveret af selvstændige ikke skattemæssigt betonedede hensyn. Som eksempel bør navnlig nævnes de tilfælde, hvor en fusion i børsnoterede og lignende selskaber kunne strande på krav fremsat i medfør af aktieselskabslovens § 136, eller hvor indløsningskravet i mindre selskaber skyldes uenighed mellem majoritet og minoritet om fusionens betimelighed.

Begrænsningen i adgangen til lodret fusion uden beskatning gælder — som det fremgår af ovenstående bemærkninger - ikke det tilfælde, at moderselskabet har stiftet datterselskabet, men kun hvor aktierne i datterselskabet er erhvervet fra trediemand i en kortere periode forud for fusionen. Selv i disse tilfælde vil det ofte kunne fremgå klart af omstændighederne, at der ikke er nogen særlig forbindelse mellem aktieerhvervelsen og beskatningsforholdene i det ophørende selskab, således at dispensation uden videre kan meddeles.

Ved tilkøb af datterselskab vil der i øvrigt altid kunne opnås fusionsmulighed, når aktierne har været i moderselskabets besiddelse i mere end 3 år, hvilken frist kommissionen har anset for tilstrækkelig.

4. Spørgsmålet om særlige betingelser med hensyn til det ophørende selskabs struktur og nærmere karakter.

Fusionsloven af 1967 er således opbygget, at der i hvert enkelt tilfælde skal meddeles tilladelse til det, der kaldes skattefri sammenlutning af selskaber m. v. Som det ses, er adgangen til at opnå en sådan tilladelse blevet udnyttet i et vist omfang, men ser man bort fra bankfusioner, er der i virkeligheden tale om bemærkelsesværdigt få tilfælde. Dette behøver ikke at betyde, at der ikke har været ønske om at kunne udnytte lovens regler i videre omfang, men mange fusionstilfælde er muligvis ikke blevet forelagt, fordi man på forhånd har skønnet, at det har været udsigtsløst at ansøge om tilladelse. Hertil kommer en vidtgående begrænsning som følge af udelukkelsen af anvendelse af lovens regler på lodret fusion, hvor der netop i særligt vidt omfang må antages at have været ønske om fusion, hvis ikke denne måtte betragtes som uigennemførlig af skattemæssige grunde.

Det er efter kommissionens opfattelse på forhånd klart, at et sådant bevillingssystem ikke kan betragtes som et gode i sig selv. Det er meget tids- og administrationskrævende, og det må anses for et ideal i skattelovgivningens at undgå sådanne belastninger af systemet. På den anden side må det erkendes, at dette ofte er umuligt, og grunden hertil er næsten i alle tilfælde, at skattelovgiveren nødvendigvis i et vist omfang må arbejde med skønsmæssige kriterier, der ikke kan praktiseres på betryggende måde, medmindre deres tilstedeværelse konstateres gennem en forudgående konkret prøvelse.

Kommissionen har ud fra disse synspunkter søgt frem mod en ordning, der skulle kunne virke betryggende, selv om man som hovedregel opgiver kravet om forudgående ansøgning og særlig tilladelse til fusionen. Som modstykke hertil er der skabt sikkerhed for, at der tilgås de lignende myndigheder tilstrækkelige oplysninger vedrørende stedfundne fusioner, således at det er muligt ad denne vej at føre fornøden ligningsmæssig

kontrol. Man har i denne forbindelse foreslået at centralisere oplysningspligten, hvilket ikke mindst er af betydning for kontrollen med aktionærbeskatningen. Aktionærerne i det ophørende selskab skal beskattes i deres hjemstedskommuner, og i det omfang ændringer i aktiebesiddelsen skyldes fusion, bør de lokale myndigheder have en nem og direkte adgang til at indhente de fornødne oplysninger til brug for ligningen. Selve kravene til information har man fundet det naturligt at knytte til de bestemmelser om oplysningspligt, der følger af selskabslovgivningen.

Den skitserede ordning hænger sammen med kommissionens syn på de begrænsninger, man i praksis efter 1967-loven har været inde på at gøre ved bedømmelsen af de enkelte fusionstilfælde. Interessen har her samlet sig om betydningen af det synspunkt, at fusionen skulle kunne karakteriseres som værende led i en såkaldt strukturrationalisering. Det er klart, at krav af denne art nødvendigvis må forudsætte en konkret efterprøvelse af hvert enkelt tilfælde, idet der er tale om en ganske skønsmæssig vurdering.

Såvel i den indenlandske diskussion om disse spørgsmål som i de udenlandske lovgivninger og disses forarbejder møder man ofte tanken om, at den fusion, der skal kunne ske uden beskatning, er den, der kan betegnes som led i en strukturrationalisering. Tankegangen er den, at opretholdelsen af flere mindre enheder ofte kan være irrationel og udtryk for en lavere produktivitet end den, der ville være resultatet af et større samlet foretagende. Som bekendt kan der være yderst delte meninger om rigtigheden af en sådan påstand, i hvert fald i dens helt generelle form. Hertil kommer yderligere, at samdriftsfordele i vidt omfang kan opnås, og utvivlsomt også i praksis bliver realiseret, uden formel selskabsretlig fusion. Dette er således tilfældet i mange koncerner og forøvrigt også efter omstændighederne i kraft af samarbejdsaftaler mellem virksomheder med indbyrdes uafhængige kapitalinteresser.

Strukturrationaliseringen som begrundelse for særlige regler om fusion er derfor efter kommissionens mening af yderst tvivlsom værdi. Den er heller ikke nødvendig som begrundelse, hvis man indtager det standpunkt, at skattelovgivningen i alminde-

lighed bør være neutralt udformet, medmindre der kan påvises særlige grunde til et afvigende standpunkt. En bedømmelse af fusionens strukturmæssige betydning forudsætter iøvrigt, at ligningsmyndighederne skal være i besiddelse af driftsøkonomisk indsigt og ekspertise, hvis ikke begrænsningen skal blive af en overfladisk og formalistisk natur.

Endelig har kommissionen i særlig grad hæftet sig ved det synspunkt, at selve eksistensen af separate selskabenheder med alle de krav, dette fører med sig i henhold til selskabslovgivningen, herunder kravet om bestyrelse og direktion, selvstændig regnskabspligt m. v., i sig selv kan virke irrationelt netop i tilfælde, hvor der er opnået en praktisk økonomisk samordning.

Der eksisterer utvivlsomt mange koncernopbygninger hyppigt af meget kompliceret natur, som der ikke er tvingende grunde til at opretholde, og som måske ofte er opstået på grund af tilfældige årsager, som ikke længere er til stede, eller som ikke kræver særligt hensyn. Det kan også anføres, at der ganske vist gennem regler om datterselskabslempe og sambeskatning i et vist omfang er skabt mulighed for undgåelse af uheldige virkninger af dobbeltbeskatningsprincippet, når dette kommer til anvendelse inden for koncerner, men man kender ikke i dansk skattelovgivning en egentlig koncernbeskatning. Eksempler fra udlandet viser endvidere, at en sådan kan være vanskelig at udforme. Af disse grunde betyder selve adgangen til at fjerne overflødige selskabenheder gennem fusion, at der fremkommer en enhed, hvor beskatningen naturligt hører hjemme. Det kan således i sig selv være udtryk for en rationalisering i skattemæssig henseende, at fusion gennemføres.

En nærmere undersøgelse af praksis viser, at hensynet til gennemførelsen af en strukturrationalisering i forbindelse med en rent skattemæssig bedømmelse har spillet en sekundær rolle ved praktiseringen af 1967-loven. Det er snarere i denne forbindelse en anden betragtning, der har været anlagt, nemlig den at et fusionsønske er mindre velbegrundet i tilfælde, hvor det ophørende selskab helt eller delvis er ophørt med sin tidligere aktivitet og derfor kan betegnes som »likvidationsmodent«. Der henvises i denne forbindelse til omtalen af praksis ovenfor side 18.

Det er efter sagens natur meget vanskeligt at fastslå, hvornår et selskab er uden aktivitet, og derfor likvidationsmodent. Når dertil kommer, at beslutningen om likvidation ligger hos aktionærerne selv, og ikke kan formodes at blive taget, hvis likvidationen indebærer en større skattemæssig belastning, betyder adgangen til fusion uden mellemkommende beskatning i sådanne tilfælde i virkeligheden blot, at det ophørende selskabs kapital bliver overført til en ny erhvervs-mæssig aktivitet. Dette kan næppe på forhånd betegnes som en uheldig virkning af reglerne.

En opgivelse af begrænsninger af den nævnte art må ses på den baggrund, at aktionærerne gennem aktieombytning bliver aktionærer i det fortsættende selskab, og at der i øvrigt er adgang til at føre kontrol med, at der ikke opnås utilsigtede skattemæssige fordele for aktionærerne ud over den fordel, der ligger i en undladelse af beskatning i selskabet, når formuen overføres til det fortsættende selskab.

Ud fra disse synspunkter finder kommissionen ikke, at der er tvungende grunde til at stille krav om generel skønsmæssig prøvelse af motiverne bag fusionen, og man opnår derved den fordel at kunne operere med en ordening, hvorefter fusionen som hovedregel kan gennemføres uden forudgående tilladelse.

5. Begrænsninger, der sigter på at modvirke en uønsket udnyttelse af fusionsreglerne.

Som det fremgår af de ovenfor anførte betragtninger, har kommissionen fundet det rigtigt at se bort fra flertallet af de begrænsninger, der har været diskuteret eller lagt til grund i forbindelse med den nugældende lovgivning. Det er imidlertid klart, at kommissionen har måttet anse det for en yderst vigtig opgave at udforme lovgivningen således, at der ikke skulle kunne opstå mulighed for misbrug af væsentlig betydning.

Efter en analyse af den hidtidige praksis og efter omhyggelige overvejelser er kommissionen nået til det resultat, at de tilfælde, hvor der kan være tale om at spekulere i skatteregler af den foreliggende art, er karakteristisk ved, at formuetransaktioner foretages i tillid **til**, at der indenfor relativt kort tid er mulighed for at gennemføre en fusion uden skattemæssige konsekvenser.

Der tænkes her bl. a. på tilfælde af selskabsstiftelser med henblik på umiddelbart påfølgende fusioner. En nærmere analyse af sådanne tilfælde viser dog, at det kun vil være forholdsvis sjældent, at der ad denne vej kan opnås væsentlige fordele, hvis opståen der er rimelig grund til at forhindre. Kommissionen har derfor ikke fundet det nødvendigt på forhånd at udelukke fusion uden likvidationsbeskatning, blot fordi der indgår nystiftede selskaber i fusionen, eller fordi der kort forud for denne er sket formuetransaktioner mellem aktionær og selskab.

I kommissionsforslaget §§ 3 og 4, har man imidlertid som en sikkerhedsforanstaltning indført særlige bestemmelser om tilfælde, der kræver forudgående tilladelse, således at ligningsmyndighederne kan få adgang til konkret at undersøge, om der muligvis er grund til at stille særvilkår som forudsætning for anvendelsen af lovens regler eller måske i undtagelsestilfælde helt at afslå tilladelse til at anvende disse.

De situationer i hvilke man kunne tænke sig, at der kunne være rimelig grund til at underkaste baggrunden for den påtænkte fusion nærmere undersøgelse, er karakteristiske ved, at der forud for fusionen er foretaget særlige dispositioner fra aktionærernes og selskabernes side, og at der med sådanne dispositioner er forbundet skattemæssige virkninger, som ikke forekommer tilstrækkeligt begrundede, når den efterfølgende overførelse af selskabsformuen fra det ophørende selskab til det fortsættende sker uden beskatning. Man har i denne forbindelse navnlig hæftet sig ved de tilfælde, hvor der er sket overdragelse af aktiver fra aktionærerne eller fra concernselskaber til de fusionerende selskaber. Dette kan være sket på vilkår, som isoleret betraget ikke giver anledning til særlige skattemæssige problemer. Ved den efterfølgende fusion får det fortsættende selskab imidlertid rådighed over det ophørende selskabs formue, der ikke er blevet underkastet beskatning. Herved kan der opstå en ændret situation, som kan gøre det naturligt at opstille særlige betingelser for udnyttelse af fusionsreglerne. Det er indlysende, at bedømmelsen heraf forudsætter en konkret undersøgelse, og det er derfor i sådanne tilfælde, der stadig kan være brug for at praktisere en bevillingsmæssig fusionsordning.

En særlig situation foreligger, når det er det fortsættende selskab, som kort før fusionen har erhvervet aktierne i det ophørende selskab. Som ovenfor nævnt kan en sådan fremgangsmåde indebære, at det ophørende selskabs aktionærer opnår fuld indløsning, selvom de ved en fusion uden forudgående salg af deres aktier til det fortsættende selskab måtte have accepteret vederlag i form af aktier i det fortsættende selskab. Hvis man må antage, at aktieoverdragelsen og den efterfølgende lodrette fusion er udtryk for en sammenhængende transaktion, kan der være anledning til at efterprøve, om de sælgende aktionærer er blevet fuldt beskattet af avancen ved aktiesalget, ligesom det kan være afgørende for fusionstilladelsen, om der i det ophørende selskab har foreligget væsentlige ubeskattede reserver. Det kan ikke være formålet med en fusionsordning uden mellemkommende beskatning i det ophørende selskab at gøre det muligt for aktionærerne at opnå samme eller bedre stilling end den, der ville være blevet resultatet af en regelret likvidation af det ophørende selskab. På den anden side gælder det også i sådanne tilfælde, at de nærmere omstændigheder kan vise, at der ikke er nogen rimelig grund til at afslå fusion efter de almindelige regler.

Som allerede fremhævet gælder det efter kommissionens mening om alle disse tilfælde, at der kun synes at være grund til at belaste de fusionerende selskaber med en forudgående forelæggelse af sagen i tilfælde, hvor de transaktioner, der er beskrevet, ligger forholdsvis kort tid forud for den planlagte fusion. Det åremål, der i denne forbindelse kunne komme på tale, må efter sagens natur fastlægges ud fra skønmæssige overvejelser. Kommissionen har diskuteret et tidsinterval på mindst 3 og højst 5 år, og almindelig erfaring synes at tale for, at et ret kort åremål er tilstrækkeligt til at udskilte den væsentligste del af de tilfælde, hvor der er tale om en sådan sammenhæng mellem fusionen og de forud for denne liggende transaktioner, at en samlet konkret bedømmelse er påkrævet for at konstatere, om der skal stilles særvilkår, eller om adgangen til fusion uden beskatning undtagelsesvis skal nægtes.

De regler, hvorefter der som en undtagelse fra hovedreglen kræves forudgående tilladelse til gennemførelse af fusionen uden lik-

vidationsbeskatning, opererer med en ret kort tidsfrist, og de må af retstekniske grunde udformes forholdsvis generelt. Dette betyder for det første, at man kommer til at medtage tilfælde, hvor en konkret bedømmelse klart viser, at der ikke er særlige hensyn, der taler imod anvendelse af reglerne om fusion uden beskatning. Dernæst vil det kunne forekomme, at de fusionerende selskaber ikke har været opmærksomme på, at der forud for fusionen har været disponeret på en sådan måde, at der burde være indhentet tilladelse. Dette er en risiko, som selskaberne efter kommissionens mening selv må bære. Det er dog ikke tanken med regler af den foreslåede art, at selskaberne eller disses aktionærer i sådanne tilfælde skal komme ud for anden behandling end den, der ville være bragt i anvendelse, såfremt forudgående fusionsansøgning var blevet ingivet.

I denne forbindelse bør det understreges, at det ikke har været kommissionens mening, at den begrænsede fastholdelse af bevillingssystemet skulle kunne fortolkes eller udnyttes på en sådan måde, at hovedreglen om adgang til fusion efter fusionslovens regler uden forudgående tilladelse skulle blive undergravet.

6. Successionsprincippet som modstykke til likvidationsbeskatningen.

I den gældende fusionslov er der for de tilfælde, hvor der gives tilladelse til anvendelse af lovens regler, gennemført en successionsordning såvel i relation til selskaberne som i relation til aktionærerne.

For så vidt angår selskaberne, drejer spørgsmålet sig om, i hvilket omfang og på hvilken måde det fortsættende selskab skal beskattes efter at have overtaget det ophørende selskabs formue. Successionsprincippet fører på samme måde som i andre tilfælde, hvor det finder anvendelse, til at anerkende aktivoverdragelsen til bogførte værdier og til en ordning, hvorefter det fortsættende selskab anses for indtrådt i det ophørende selskabs skattemæssige stilling i relation til de overtagne formuegoder. En sådan successionsordning kan gennemføres mere eller mindre konsekvent og det er ikke på forhånd givet, at man skal drage de fulde konsekvenser af successionsprincippet. Dette viser sig ikke mindst ved spørgsmålet om, hvorvidt det fortsættende selskab kan

opnå fradrag ved udnyttelse af en tabssaldo i det ophørende selskab. På dette punkt foreslår kommissionen at følge samme regel som den gældende lovs, således at tabsoverføring fra det ophørende selskab er udelukket. Der ville i modsat fald kunne rejses indvending imod en generel adgang til fusion uden mellemkommende beskatning.

Man kan også i andre relationer rejse spørgsmål om, hvorvidt successionsprincippet skal føres ud i dets yderste konsekvens. Kommissionen har drøftet en række spørgsmål i denne forbindelse, eksempelvis kan nævnes spørgsmålet om behandlingen af en driftsmiddelsaldo i det ophørende selskab. Normalt ville den blot blive sammenlagt med saldoen i det fortsættende selskab, men hvis saldoen i det ophørende selskab er negativ, kunne man hævde, at der derved åbnes en særlig mulighed for at udskyde en beskatning, der ellers ville være indtrådt. Denne beskatning kunne det ophørende selskab imidlertid have undgået ved nyanskaffelse af driftsmidler, og kommissionen har ikke skønnet, at den særlige mulighed for at udligne saldoen ved en fusion giver anledning til betænkeligheder.

Der henvises i øvrigt til kommissionsforslagets § 8 og bemærkningerne hertil. Herunder også vedrørende de særlige successionsproblemer, der kan opstå ved sammenblanding af de formuegoder, der overtages ved fusionen, og tilsvarende formuegoder, som det fortsættende selskab selv har ligget inde med.

På aktionærsiden drejer spørgsmålet sig i første række om eventuel beskatning af vederlag, der opnås ved fusion. Som før nævnt fastholder kommissionen den hovedregel, at vederlaget til det ophørende selskabs aktionærer skal bestå i aktier i det fortsættende selskab. Der er dog som hidtil en generel regel om adgang til at yde kontant vederlag eller vederlag af anden art indtil 10 pct. af aktiernes pålydende eller af deres værdi, og i sådanne tilfælde vil der som hidtil kunne blive tale om avancebeskatning af denne del af vederlaget. Iøvrigt finder der succession sted efter samme regler som hidtil. Der erindres i denne forbindelse om, at aktionærerne i det ophørende selskab efter omstændighederne kan have udnyttet deres ret til i henhold til aktieselskabslovens § 136 at forlange fuld indløsning. I sådanne tilfælde bør

der kunne opnås tilladelse til at anvende lovens regler på selskaberne, navnlig hvor det kun er en mindre del af kapitalen i det ophørende selskab, som indløses i medfør af de selskabsretlige regler.

Aktionærerne i det ophørende selskab kan have valgt den fremgangsmåde forud for fusionen at afhænde deres aktier til det fortsættende selskab. Som nævnt ovenfor kan det i sådanne tilfælde efter kommissionens forslag være nødvendigt at søge forudgående tilladelse til anvendelse af successionsreglerne ved den efterfølgende lodrette fusion, jfr. bemærkningerne ovenfor.

VII. Særlige problemer forbundet med fusion mellem eller med selskaber hjemmehørende i udlandet.

Den gældende lovs bestemmelser om fusion mellem udenlandske selskaber er omtalt ovenfor side 22. Kommissionen har ikke anset den gældende lovs bestemmelser på dette punkt som fuldt tilstrækkelige, og har navnlig ment det nødvendigt at klargøre de gældende bestemmelser på baggrund af den foreslåede generelle adgang til fusion uden mellemkommende beskatning.

Der kan foreligge den situation, at et udenlandsk selskab ophører ved fusion med et dansk selskab eller den omvendte situation, at et dansk selskab fusionerer med et fortsættende udenlandsk selskab. Endelig kan her hjemmehørende aktionærer og anpartshavere blive berørt af fusion mellem flere selskaber, der alle er udenlandske. Hovedspørgsmålet drejer sig om, i hvilket omfang og på hvilke betingelser lovens almindelige regler om her hjemmehørende selskaber bør finde anvendelse i situationer af den ovennævnte art.

Som hovedregel er der efter kommissionens mening ingen grund til at begrænse lovens regler til kun at angå tilfælde, hvor der sker fusion af her hjemmehørende selskaber. I en enkelt gruppe af tilfælde bør der dog gøres en klar undtagelse. Der tænkes her på de tilfælde, hvor et dansk selskab ophører ved fusion med et fortsættende udenlandsk selskab. I sådanne tilfælde ville man kunne risikere et definitivt tab af beskatningsmuligheden, hvis man lod fusionslovens regler komme til anvendelse. Kommissionen har derfor ment det nødvendigt at fastslå, at

der finder almindelig likvidationsbeskatning sted i sådanne tilfælde. Her tænkes dog kun på beskatningen af det ophørende selskab, hvorimod der ikke skønnes at være grund til at give særregler for det tilfælde, at en aktionær i et dansk selskab får ombyttet sine aktier med aktier i et fortsættende udenlandsk selskab.

Af hensyn til muligheden for gennemførelse af EF-direktivforslaget og af hensyn til muligheden for andre beskatningsaftaler på området har kommissionen fundet det naturligt, at finansministeren opnår en bemyndigelse til at træffe nærmere bestemmelser, når dette er en følge af Danmarks mellemfolkelige forpligtelser.

VIII. Den praktiske betydning af en fusionslovgivning efter de angivne retningslinier.

Det er efter sagens natur yderst vanskeligt at forudsige, i hvilket omfang regler, som dem kommissionen foreslår, vil føre til selskabsfusioner, og hvilken samfundsøkonomisk betydning dette i givet fald vil få. Kommissionen skønner, at der efter gennemførelse af den nye lovgivning i en begrænset tidsperiode vil komme en række fusionstilfælde, hvil-

ket simpelthen må anses for at blive konsekvensen af det behov, der er opstået, som følge af de hidtidige skattemæssige restriktioner på området. Et antal overflødige selskabsenheder vil formentlig blive bragt til ophør, men efter en forholdsvis overskuelig tid er der næppe grund til at forvente, at antallet af selskabsfusioner kommer til at stige væsentligt. Det bør i denne forbindelse ikke overses, at der kan være mangfoldige grunde til at opretholde selvstændige selskabsenheder, selv i tilfælde hvor der f. eks. er tale om helejede datterselskaber. Der kan være tale om organisatoriske eller hæftelsesmæssige årsager. Rent næringsretlige forhold kan også gøre det hensigtsmæssigt at opretholde flere enheder selv i tilfælde, hvor der er tale om, at de enkelte enheders økonomi er samordnet i en større helhed. Hvad særligt angår udenlandske datterselskaber, kan der foreligge mange omstændigheder som gør opretholdelsen af det selvstændige selskab til en ligefrem nødvendighed. Den foreslåede skattemæssige neutralitet på området vil efter kommissionens opfattelse bevirke, at der stort set kun finder de fusioner sted, som er ønskelige for dermed at opnå en større grad af forenkling i erhvervslivet.

Lovforslag med bemærkninger

Kapitel 1

Fusion af selskaber

§ 1. Ved fusion af aktieselskaber eller af selskaber, som nævnt i § 1, stk. 1, nr. 2, i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. (selskabsskatteloven), herunder anpartsselskaber, har selskaberne adgang til beskatning efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Benytter selskaberne den i stk. 1 nævnte adgang, skal beskatningen af selskabernes aktionærer eller anpartshavere ske efter reglerne i §§ 9 og 11.

Stk. 3. Fusion foreligger, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette.

§ 2. Det er en betingelse for beskatning efter reglerne i denne lov, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne eller anparterne i det ophørende selskab alene vederlægges med aktier eller anparter i det fortsættende selskab.

Stk. 2. Ligningsrådet kan dog tillade, at der sker beskatning efter reglerne i denne lov i tilfælde, hvor aktionærene eller anpartshaverne i det ophørende selskab vederlægges med andet end aktier eller anparter i det fortsættende selskab i videre omfang end fastsat i stk. 1.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på den del af aktierne eller anparterne i det ophørende selskab, der besiddes af det fortsættende selskab.

§ 3. Fusionerer et moderselskab med sit datterselskab, og har det ikke i et tidsrum af 3 år forud for fusionsdatoen besiddet den for gennemførelsen af fusionen fornødne majoritet, er det en betingelse for beskatning efter denne lov, at der er opnået tilladelse hertil fra ligningsrådet. Ligningsrådet kan fastsætte særlige vilkår for tilladelsen.

§ 4. Har et af de i fusionen deltagende selskaber inden for et tidsrum af 3 år forud for

fusionsdatoen uden for normal samhandel overtaget aktiver fra dets aktionærer eller anpartshavere eller fra et selskab, der beherskes af en eller flere af aktionærene eller anpartshaverne i de fusionerende selskaber, såsom fast ejendom, driftsmidler, varelager, good-will, værdipapirer, rettigheder m. v. er det en betingelse for anvendelsen af denne lovs regler, at der er opnået tilladelse hertil fra ligningsrådet. Ligningsrådet kan fastsætte særlige vilkår for tilladelsen.

§ 5. Datoen for den i forbindelse med fusionen udarbejdede åbningsstatus for det fortsættende selskab anses i skattemæssig henseende for fusionsdato. Det er en betingelse for anvendelsen af reglerne i denne lov, at fusionsdatoen er sammenfaldende med skæringsdatoen for det fortsættende selskabs regnskabsår.

§ 6. Det fortsættende selskab er pligtig at indsende til statens ligningsdirektorat genpart af de dokumenter, der i selskabslovgivningen er foreskrevet udarbejdet i forbindelse med fusionen.

Stk. 2. I tilfælde, hvor fusionen sker ved et moderselskabs overtagelse af et datterselskabs aktiver og gæld som helhed, fastsætter finansministeren nærmere regler for, hvilke oplysninger, der skal meddeles om fusionen.

Stk. 3. Finansministeren er i øvrigt bemyndiget til efter indstilling fra ligningsrådet at fastsætte regler om, hvilke yderligere oplysninger, der i tilfælde af fusion skal tilvejebringes af det fortsættende selskab til brug for de lignende myndigheder.

Stk. 4. De i stk. 1-3 nævnte dokumenter og oplysninger indsendes senest 3 måneder efter fusionsdatoen til statens ligningsdirektorat, der fører register over stedfundne fusioner.

§ 7. Ved opgørelsen af det ophørende selskabs skattepligtige indkomst i tiden fra sidste ordinære skatteansættelse og indtil fusionsdatoen ansættes indkomsten for hele denne periode uden hensyn til dens længde. Ansættelsen finder sted som en ordinær ansættelse uden hensyn til den med fusionen forbundne opløsning af selskabet.

Stk. 2. Det påhviler det fortsættende selskab at indgive selvangivelse for den i stk. 1. nævnte periode. Det fortsættende selskab hæfter for eventuelle skattekrav og for hvert bødeansvar, der efter skattelovgivningens bestemmelser vil kunne rettes mod det ophørende selskab.

§ 8. Formuegoder, der er i behold hos det ophørende selskab ved ophøret, behandles ved opgørelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst, som om de var anskaffet af dette på de tidspunkter, hvor de er erhvervet af det ophørende selskab, og for de anskaffelsessummer, hvortil goderne er erhvervet af dette selskab. Eventuelle skattemæssige afskrivninger samt nedskrivninger på varelagre og bindende kontrakt, som det ophørende selskab har foretaget, anses for foretaget af det fortsættende selskab. Henlæggelser til investeringsfonds, der er foretaget af det ophørende selskab, og som henstår ubenyttet ved ophøret, betragtes, som om de var foretaget af det fortsættende selskab i de respektive indkomstår.

Stk. 2. Det forhold, at et formuegode ved fusionen er overgået fra det ophørende til det fortsættende selskab, jfr. stk. 1, 1. pkt., er uden betydning ved afgørelsen af, om formuegodet må anses for erhvervet i spekulationshensigt eller som led i næring.

Stk. 3. Har det ophørende selskab ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnet urealiseret fortjeneste og tab på værdipapirer, behandles værdipapirerne ved opgørelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst, som om fortjeneste og tab var medregnet ved indkomstopgørelsen hos det fortsættende selskab.

Stk. 4. Opnår det fortsættende selskab gevinst eller lider det tab ved afhændelse eller indfrielse af offentlige obligationer, private pantebreve eller fordringer, som ved fusionen er overtaget fra det ophørende selskab,

behandles sådan gevinst eller tab efter samme regler, som skulle have været bragt i anvendelse, såfremt gevinst eller tab var blevet realiseret hos det ophørende selskab.

Stk. 5. Den skattemæssige behandling af formuegoder, som det fortsættende selskab ikke har erhvervet fra et ophørende selskab, ændres ikke som følge af fusionen, såfremt de formuegoder, der kan påvises at være erhvervet ved denne, såvel i det fortsættende selskabs regnskab som i dets skatteopgørelse fremgår som særskilte poster. I modsat fald afgør ligningsmyndighederne, hvorvidt de for det ophørende eller de for det fortsættende selskab gældende regler skal bringes i anvendelse på de pågældende aktivgrupper.

Stk. 6. Foreligger der ved fusionen under-skud i et eller flere af de ophørende selskaber, kan dette uanset bestemmelsen i ligningslovens § 15 ikke bringes til fradrag ved det fortsættende selskabs indkomstopgørelse, medmindre det ophørende selskab er et datterselskab, med hvilket moderselskabet har været sambeskattet indtil fusionsdatoen og de seneste 2 skatteår forud herfor.

§ 9. Aktier i det ophørende selskab anses for afhændet af aktionæren til tredjemand i det omfang, de vederlægges med andet end aktier i det fortsættende selskab. Afhændelsen anses for sket til kursen på den i § 5 nævnte fusionsdato.

Stk. 2. Fortjeneste eller tab i forbindelse med indløsning som nævnt i stk. 1 af aktier i det ophørende selskab medregnes ved opgørelsen af aktionærens skattepligtige særlige eller almindelige indkomst i henhold til § 2, nr. 6 og 7, i lov om særlig indkomstskat m. v. eller § 16 C i ligningsloven.

Stk. 3. Har aktionæren flere aktier i det ophørende selskab end dem, der anses for indløst, og er de erhvervet på forskellige tidspunkter, anses de tidligst erhvervede aktier for indløst. Samtidigt erhvervede aktier, som ikke er forbundet med ensartede rettigheder, eller hvoraf nogle er anskaffet som led i aktionærens næringsvej, anses for indløst efter forholdet mellem aktiernes kursværdi på den i § 5 nævnte fusionsdato.

§ 10. Aktier, der annulleres af et fortsættende selskab ved fusionen, lades ude af betragtning ved ansættelsen af selskabets skatteplig-

tige indkomst såvel i henseende til fortjeneste som tab.

Stk. 2. Såfremt det fortsættende selskab ved overtagelse af aktiver og passiver fra det eller de ophørende selskaber erhverver egne aktier, lades fortjeneste eller tab ved annullering af disse aktier ude af betragtning ved ansættelsen af selskabets skattepligtige indkomst. Der bortses endvidere fra disse aktier ved opgørelsen i henhold til § 7, stk. 2, i lov om særlig indkomstskat m. v. af anskaffelsessummen for selskabets øvrige beholdning af egne aktier.

§11. Aktier i det fortsættende selskab, som aktionærene modtager som vederlag for aktier i det ophørende selskab, behandles ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige

eller særlige indkomst, som om de var erhvervet på samme tidspunkt og for samme anskaffelsessum som de ombyttede aktier. Modtagne aktier i det fortsættende selskab anses for anskaffet som led i aktionærens næringsvej, såfremt de ombyttede aktier var anskaffet som led heri.

Stk. 2. Er ombyttede aktier anskaffet på forskellige tidspunkter, eller er nogle erhvervet som led i aktionærens næringsvej, anses de af den enkelte erhvervelse omfattede aktier for ombyttet med en tilsvarende andel af de modtagne aktier i det fortsættende selskab. Andelen beregnes efter de ombyttede aktiers kursværdi på den i § 5 nævnte fusiondato. Er de modtagne aktier forbundet med forskellige rettigheder, foretages beregningen særskilt for hver art af de modtagne aktier.

Kapitel 2

Fusion af kooperative virksomheder

§ 12. Bestemmelserne i kapitel 1, bortset fra § 3, § 4 og § 6 finder tilsvarende anvendelse

1) ved fusion af de i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3, eller stk. 2, 1. punktum, omhandlede brugsforeninger og hovedforeninger, eller

2) når en eller flere af de i nr. 1) nævnte foreninger fusionerer med en eller flere af de indkøbsforeninger og hovedforeninger, som er nævnt i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3 a, eller stk. 2, 2. punktum, eller

3) når en af de i nr. 1) nævnte foreninger fusionerer med et eller flere af de i § 1, stk. 1, nævnte selskaber, når den fortsættende forening besidder samtlige aktier eller anparter i det ophørende selskab.

Stk. 2. Det i stk. 1 anførte gælder dog kun, såfremt den fortsættende forening er omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3.

§ 13. Den fortsættende forening er pligtig at indsende til statens ligningsdirektorat de i

forbindelse med fusionen udarbejdede dokumenter m. v., herunder udskrift af generalforsamlingsprotokoller udvisende vedtagelsen om fusion, en revideret regnskabsopstilling udvisende samtlige overdragne aktiver og passiver med angivelse af de reguleringer, overdragelsen måtte medføre, samt en opgørelse over eventuelle udbetalinger til andels haverne i de ophørende foreninger af deres indestående på andelskonto, driftsfonds-konto m. v.

Stk. 2. Finansministeren er i øvrigt bemyndiget til efter indstilling fra ligningsrådet at fastsætte regler om, hvilke yderligere oplysninger, der i forbindelse med fusionen skal tilvejebringes af den fortsættende forening til brug for de lignende myndigheder.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte dokumenter og oplysninger indsendes senest . . . . . efter fusionsdatoen til statens ligningsdirektorat, der fører register over de stedfundne fusioner.

Kapitel 3

Andre bestemmelser

§ 14. Ophører et i udlandet hjemmehørende aktieselskab eller anpartsselskab ved fusion med et her hjemmehørende selskab, finder reglerne i kapitel 1 bortset fra § 7 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ophører et her hjemmehørende selskab ved fusion med et udenlandsk selskab, finder §§ 9 og 11 tilsvarende anvendelse ved beskatningen af aktionærerne i det ophørende selskab. Det ophørende selskab beskattes efter reglerne i selskabsskattelovens § 5.

Stk. 3. Finansministeren er dog bemyndiget til at træffe bestemmelse om, at reglerne i denne lovs kapitel 1 finder anvendelse på selskaber, der ophører ved fusion med et

udenlandsk selskab, når dette er en følge af Danmarks mellemfolkelige forpligtelser.

Stk. 4. Ved fusion af selskaber eller foreninger, der alle er hjemmehørende i udlandet, kan finansministeren eller den, han bemyndiger dertil, træffe bestemmelse om, at aktionærer eller anpartshavere, der er fuldt skattepligtige her i landet, beskattes efter reglerne i §§ 9 og 11.

§ 15. Loven finder første gang anvendelse ved skatteansættelsen for det indkomstår, finansministeren bestemmer.

§ 16. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til foranstående lovforslag

Erhvervslivets behov for koncentrationer i form af egentlige sammenslutninger (fusioner) førte i 1967 til gennemførelsen af lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. Sigtet med loven var at forhindre, at der lægges skattemæssige hindringer i vejen for fusioner, der ud fra strukturrationaliserings-synspunkter må anses for at være hensigtsmæssige.

Loven finder anvendelse på sammenslutninger mellem registrerede aktieselskaber og selskaber som nævnt i § 1, stk. 1, nr. 2, i selskabsskatteoven, herunder på banker, samt på sammenslutninger mellem visse kooperative virksomheder. En sammenslutning, der omfattes af loven, foreligger, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette. I forbindelse med sammenslutningen bringes det overdragende selskabs selvstændige eksistens til ophør.

Efter loven kan finansministeren eller den, han bemyndiger dertil, tillade at lovens beskatningsregler finder anvendelse på de nævnte sammenslutninger. Det er dog en ufravigelig betingelse for lovens anvendelse, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene vederlægges med aktier i det fortsættende selskab.

Tilladelsen har den virkning, at indkomsten i det ophørende selskab fra og med det indkomstår, hvori ophøret sker, skal medregnes i det fortsættende selskabs indkomstopgørelse. Endvidere skal det fortsættende selskab, for så vidt angår de fra det ophørende selskab overtagne aktiver, i skattemæssig henseende træde i stedet for dette.

Aktionærerne i det ophørende selskab fritages for beskatning af fortjeneste, når deres aktier i det ophørende selskab ombyttes med aktier i det nye selskab. De nye aktier anses for erhvervet til samme tid og til samme pris som de gamle aktier ved evt. senere salg.

Hvor aktionærerne i det opløste selskab udløses kontant, beskattes de som om aktierne var afhændet til trediemand.

Efter loven er finansministeren endvidere bemyndiget til at give her i landet fuldt skattepligtige aktionærer samme skattemæssige stilling ved sammenslutning af udenlandske selskaber, som ved sammenslutning af danske selskaber.

Reglen om, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene skal være vederlagt med aktier i det fortsættende selskab, tager sigte på at hindre lovens anvendelse i tilfælde, hvor der mellem selskaberne består et moder/datterselskabsforhold («lodret fusion»). Især ved disse fusioner næredes der ved lovens gennemførelse frygt for, at en adgang til skattefri sammenslutning ville kunne tilskynde til dispositoner, som set fra et skattemæssigt synspunkt, er mindre heldige.

I loven er der opstillet særlige regler om sammenslutning af banker. Herefter kan tilladelse til skattefri sammenslutning kun meddeles efter indstilling fra tilsynet med banker og sparekasser. Til gengæld finder den ovennævnte ufravigelige betingelse for tilladelsen ikke anvendelse ved disse sammenslutninger. Baggrunden herfor er, at banker i henhold til bankloven er undergivet et indgående tilsyn fra det offentlige, og at en bank ikke uden banktilsynets tilladelse kan have andre banker som datterselskaber.

Tilladelsen, der i disse tilfælde meddeles af ligningsrådet, kan dog betinges af visse nærmere vilkår for selskaberne og deres aktionærer.

Lovens regler finder tilsvarende anvendelse ved sammenslutning af de i selskabsskatteovens § 1, stk. 1, nr. 3, eller stk. 2, 1. pkt., omhandlede brugsforeninger og hovedforeninger, eller når en eller flere af disse foreninger sammensluttes med en eller flere af de indkøbsforeninger og hovedforeninger,

der nævnes i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3 a, eller stk. 2, 2. pkt. Det er dog en forudsætning herfor, at den fortsættende forening er omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Lovens regler om sammenslutning af kooperative virksomheder ændredes imidlertid ved lov nr. 586 af 13. december 1972.

Hensigten med lovændringen var at tillade lodrette fusioner af brugsforeninger. En strukturrationalisering inden for brugsforeningsbevægelsen gennemføres i disse år ved, at Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger (FDB), der ejes af brugsforeningerne, overtager de enkelte brugsforeninger, mod at disses medlemmer bl. a. får et tilgodehavende gennem en fordring, der afdrages over 15 år. Det blev derfor i loven bestemt, at ligningsrådet kan tillade, at overdragelsen i de nævnte tilfælde ikke medfører de virkninger, der er fastsat i skattelovgivningen for foreningerne og deres medlemmer ved sammenslutning af sådanne foreninger.

Som nævnt forudsætter anvendelsen af den nugældende fusionslov i hvert enkelt tilfælde tilladelse hertil fra finansministeren eller den, han bemyndiger dertil. Nærværende lovforslag tager sigte på i videst muligt omfang at begrænse de tilfælde, hvori det fortsat må anses for nødvendigt at indhente sådan tilladelse.

Erfaringerne har vist, at vilkårene i forbindelse med tilladelser efter loven har kunnet standardiseres i en sådan grad, at vilkårene har kunnet indarbejdes i selve lovteksten.

Bortset fra visse tilfælde af overdragelser imellem aktionærerne og de fusionerende selskaber, jfr. nærmere herom nedenfor, medfører lovforslaget derfor, at de foreslåede beskatningsregler skal kunne bringes i anvendelse af de fusionerende selskaber og deres aktionærer, uden at anvendelsen gøres betinget af en tilladelse fra skattemyndighederne.

Lovforslaget tager endvidere sigte på nu for alle de af fusionslovgivningen omfattede selskaber og foreninger at indføre adgang til lodret fusion.

De skattemæssigt uheldige dispositioner, som der ved gennemførelsen af den oprindelige fusionslov næredes frygt for i forbindelse med lodrette fusioner, havde deres baggrund i den dagældende forskel i be-

skatningen som almindelig og særlig indkomst. Et selskabs aktionærer kunne ved overdragelse af aktier til et søsterselskab eller til et nystiftet holdingselskab med en derpå følgende lodret fusion imellem selskaberne udnytte den nævnte forskel i beskatningen til at skaffe sig skattemæssige fordele.

De senere års forhøjelse af den særlige indkomstskat har imidlertid fjernet denne risiko i et sådant omfang, at det nu findes forsvarligt at udvide lovens beskatningsregler til også at komme i anvendelse i disse tilfælde.

Visse overdragelser imellem selskaberne og deres aktionærer vil dog i forbindelse med en senere gennemført fusion kunne medføre utilsigtede skattemæssige virkninger. Det drejer sig særligt om overdragelser, der medfører udstedelse af gældsfordringer eller opskrivning af aktiver.

Det foreslås derfor, at anvendelsen af lovens regler gøres betinget af ligningsrådets tilladelse i tilfælde, hvor sådanne overdragelser uden for almindelig samhandel har fundet sted imellem de fusionerende selskaber eller deres aktionærer eller fra et selskab, der beherskes af aktionærerne i de fusionerende selskaber. Reglen begrænses dog til at omfatte tilfælde, hvor de nævnte overdragelser har fundet sted indenfor et tidsrum af 3 år forud for fusionen.

Det samme skal efter lovforslaget være tilfældet, når et moderselskab, der fusionerer med et datterselskab, ikke i samme tidsrum har besiddet den for gennemførelsen af fusionen fornødne majoritet.

Ligningsrådet skal i begge tilfælde kunne fastsætte særlige vilkår for tilladelsen.

Uanset at der efter lovforslaget skal være mulighed for at gennemføre lodrette fusioner, foreslås den hidtidige lovs krav om, at 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab vederlægges med aktier i det fortsættende selskab dog i andre tilfælde opretholdt. I forbindelse med udformningen af skattemæssige fusionsregler, der bygger på et successionsprincip, må det anses for et væsentligt led i en sammenslutning, at det ophørende selskabs deltagere også deltager i det fortsættende selskab. I større eller mindre omfang stilles der i de øvrige EF-lande tilsvarende krav til deltagerne.

Den nævnte regel finder også anvendelse

på banker, der efter lovforslaget ligestilles med andre aktieselskaber. I forbindelse med den almindelige udvidelse af adgangen til fusion bliver bankernes hidtidige særstilling, der hovedsagelig er historisk begrundet, overflødiggjort.

Efter lovforslaget spiller det ingen rolle for anvendelsen af forslagets regler eller for meddelelse af tilladelse hertil, hvilken nærmere karakter fusionen har. De foreslåede regler vil således kunne bringes i anvendelse, både hvor der er tale om fusion mellem uafhængige selskaber, dvs. selskaber med hver sin kreds af deltagere (vandret fusion), og ved fusioner mellem moder- og datterselskaber (lodrette fusioner). Der kan også være tale om blandede tilfælde, hvor det fortsættende selskab har en større eller mindre aktiepost i det ophørende selskab. Man kan endelig tænke sig tilfælde, hvor et datterselskab opsluger et moderselskab f. eks. et holdingselskab.

De beskatningsmæssige regler, der efter forslaget skal kunne finde anvendelse på de nævnte fusioner, er med enkelte ændringer og udvidelser de samme, som i den nugældende lov. Reglerne bygger både for så vidt angår beskatningen af selskaberne og deres aktionærer på et bredt udformet successionsprincip.

Om de enkelte beskatningsregler henvises der til bemærkningerne nedenfor til de enkelte lovbestemmelser.

Lovforslagets regler om sammenslutning af kooperative virksomheder findes i kapitel 2. De foreslåede regler medfører som hidtil, at de samme vilkår og betingelser, der gælder for fusion af aktieselskaber, har gyldighed ved fusion imellem kooperative foreninger, der beskattes efter regler, der svarer til beskatningsreglerne for aktieselskaber. Det

foreslås dog, at der åbnes mulighed for fusion mellem visse brugsforeninger og aktie- eller andelsselskaber, der er helejede datterselskaber af den fortsættende forening.

Den nugældende lovs regler, der finder anvendelse ved udenlandske fusioner, har hidtil kun omfattet beskatningen af her i landet fuldt skattepligtige aktionærer i udenlandske selskaber. Med det voksende internationale handelssamkvem og det dermed følgende behov for fusioner imellem selskaber, der er hjemmehørende i forskellige lande, er lovforslaget imidlertid udbygget med regler, der skal kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor et dansk selskab eller forening sammensluttes med et udenlandsk selskab. De for disse fusioner foreslåede regler er forskellige, efter som det er det danske selskab, der ophører i forbindelse med fusionen, eller det er dette selskab, der er det fortsættende selskab.

Det bemærkes, at EF-kommissionen har forelagt Rådet forslag til direktiv om det fælles skattesystem for fusioner, spaltninger og overtagelse af virksomhedsdele, der vedrører selskaber inden for forskellige medlemsstater (grænseoverskridende fusioner).

Ud over at direktivforslaget også omfatter spaltninger (fissioner) og overtagelse af virksomhedsdele, er forslaget på enkelte punkter mere vidtgående end nærværende lovforslag. Gennemførelse af direktivforslaget vil derfor eventuelt kunne medføre yderligere lovregulering på dette område.

For så vidt angår danske selskaber, der ophører ved fusion med et udenlandsk selskab, foreslås det dog, at finansministeren skal være bemyndiget til at træffe bestemmelse om, at lovens regler anvendes, når dette er en følge Danmarks mellemfolkelige forpligtelser.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1.

Lovforslaget angår i lighed med den hidtidige lov om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. (lov nr. 143 af 2. maj 1967) kun beskatningen ved fusion af visse af de i selskabsskatteloven nævnte selskaber og foreninger, jfr. forslaget §§ 1 og 12. Fusion af danske aktieselskaber og andre selskaber, der beskattes som aktieselskaber (selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2), herunder anpartsselskaber omfattes således af de foreslåede regler. Det samme gælder fusion af brugsforeninger og hovedforeninger, idet sammenslutninger imellem disse foreninger foreslås bevaret i det hidtidige omfang, når den fortsættende forening beskattes som brugsforening efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 3.

Forslaget omfatter således den samme kreds af danske selskaber, som har været omfattet af den hidtidige lovgivning, samt de ved lov nr. 371 af 13. juni 1973 indførte anpartsselskaber.

I forhold til den hidtidige lovgivning er lovforslaget suppleret med bestemmelser angående de såkaldte grænseoverskridende fusioner. De foreslåede regler er her forskellige eftersom det er det i Danmark hjemmehørende selskab, der ophører eller fortsætter i forbindelse med fusion med et udenlandsk selskab.

Fusion mellem rent udenlandske selskaber og foreninger omfattes ikke af lovforslaget. Dog skal finansministeren i lighed med tidligere i henhold til § 14, stk. 4, i sammenslutningstilfælde kunne fritage herboende aktionærer for avancebeskatning vedrørende aktier og anpartar i de udenlandske selskaber.

Fusioner, der ikke falder ind under §§ 1, 12 eller 14 omfattes således ikke af lovforslagets regler.

Dette gælder sammenslutninger af kooperative virksomheder i tilfælde, hvor den fort-

sættende forening ikke beskattes som brugsforening og det gælder sammenslutninger imellem produktions- og salgsforeninger, gensidige forsikringsforeninger og de i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 6, omhandlede foreninger m. v. Lovforslagets regler får heller ikke betydning for sammenslutning af selskabsdannelser, der ikke behandles som selvstændige skattepligtssubjekter, således f. eks. virksomheder, der drives som interessentskaber, kommanditselskaber og partrederier.

Såfremt lovforslagets betingelser i øvrigt er opfyldt, har selskaberne adgang til beskatning efter lovforslagets regler. Selskaberne vil således, medmindre de falder ind under forslaget særlige undtagelsesbestemmelser, jfr. herom nedenfor, kunne bringe lovens beskatningsregler i anvendelse uden forudgående tilladelse hertil fra skattemyndighederne. Beslutning om anvendelse af de foreslåede beskatningsregler må i givet fald træffes i forbindelse med beslutningen om gennemførelse af fusion.

Dersom beslutning herom træffes, skal såvel selskaberne som deres aktionærer eller anpartshavere beskattes efter de foreslåede regler. Det er således ikke muligt isoleret at anvende de af reglerne, som kun vedrører beskatningen af selskaberne eller isoleret at anvende de af reglerne (§§ 9 og 11), som kun vedrører beskatningen af aktionærer eller anpartshavere. Dog kan finansministeren i henhold til § 14, stk. 4, ved fusion af udenlandske selskaber og foreninger bestemme, at her i landet fuldt skattepligtige aktionærer eller anpartshavere skal beskattes efter §§ 9 og 11. I disse tilfælde bliver der naturligvis ikke tale om at anvende lovforslagets regler på de sammensluttede udenlandske selskaber.

§ 1, stk. 3, indeholder en definition af udtrykket »fusion«. Definitionen bygger på § 134 i lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktie-

selskaber og på § 103 i lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber. Fusion foreligger herefter, når et selskab overdrager sin formue som helhed til et andet selskab eller sammensmeltes med dette. Ved fusionen bringes det ophørende selskabs selvstændige eksistens til ophør, og fusion foreligger, såvel hvor det fortsættende selskab eksisterede før fusionen, som hvor det først er dannet i forbindelse med fusionen. Der er ved fastsættelsen af fusionsbegrebet lagt vægt på, at fusioner, der er mulige efter de selskabsretlige regler, også kan medføre beskatning efter forslagens bestemmelser.

Til § 2.

Efter loven om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber af 1967 var det en ufravigelig betingelse for lovens anvendelse, at mindst 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab alene blev vederlagt med aktier i det fortsættende selskab. Denne bestemmelse tog sigte på at forhindre lodrette fusioner, idet den efter de dagældende selskabsretlige regler udelukkede, at lovens bestemmelser anvendtes, når der på sammenslutningstidspunktet bestod et moder/datterselskabsforhold mellem de sammensluttede selskaber.

Uanset at fusioner mellem moder- og datterselskaber skal kunne gennemføres under anvendelse af beskatningsreglerne i nærværende forslag, foreslås en tilsvarende betingelse for anvendelse af lovens regler opretholdt. I forbindelse med udformningen af skattemæssige fusionsregler, der bygger på et successionsprincip, må det anses for et væsentligt led i selskabernes sammenslutning, at det ophørende selskabs deltagere også deltager i det fortsættende selskab.

Reglen gælder for samtlige aktier eller anparter i det ophørende selskab uanset om andelen har forskellige rettigheder. Forslaget indeholder ikke regler for, hvorledes den »kontante« indløsning af andelen i det ophørende selskab skal fordele sig på deltagerne. Der kan således f. eks. være tale om en kreds af aktionærer eller anpartshavere, ligesom der kan være tale om en ligelig fordeling af den kontante indløsning på samtlige deltagere.

Efter *stk. 2* skal ligningsrådet dog kunne tillade, at der sker beskatning efter lovforsla-

gets regler i tilfælde, hvor deltagerne i det ophørende selskab vederlægges med andet end aktier eller anparter i det fortsættende selskab i videre omfang end 10 pct. Denne regel står i forbindelse med § 136 i lov om aktieselskaber og den tilsvarende § 105 i lov om anpartsselskaber, hvorefter deltagere i det ophørende selskab, der på generalforsamlingen modsætter sig fusion, under visse nærmere betingelser har krav på indløsning af deres andele. Såfremt mindretalsdeltagerne andele udgør mere end 10 pct. af selskabets kapital, vil de med det foreslåede krav om deltagersuccession kunne forhindre, at lovens beskatningsregler kommer til anvendelse, selv om fusionen efter de selskabsretlige regler lader sig gennemføre, såfremt indløsningskravet imødekommes. I sådanne tilfælde skal der derfor kunne dispenseres fra kravet i *stk. 1*.

Reglen vil endvidere kunne finde anvendelse på banker. Disse har ikke været omfattet af den hidtidige lovs krav om, at 90 pct. af værdien af aktierne i det ophørende selskab vederlægges med aktier i det fortsættende selskab. Ved bankfusioner vil aktionærerne i det ophørende selskab således fortsat kunne vederlægges med kontant betaling i videre omfang end 10 pct., men anvendelsen af forslagens regler vil som hidtil kræve ligningsrådets tilladelse.

Også i andre tilfælde, hvor ønsket om at indløse deltagerne i videre omfang end fastsat i *stk. 1*, ikke kan antages blot at være begrundet i skattemæssige hensyn, vil tilladelse til anvendelse af lovforslagets regler kunne gives.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* finder anvendelse i tilfælde, hvor de fusionerende selskaber er forbundet til hinanden i et moder/datterselskabsforhold. Der sigtes dog ikke kun til tilfælde, hvor moderselskabet ejer samtlige aktier eller anparter i datterselskabet, men også til de tilfælde, hvor moderselskabet kun ejer en vis mindre del af andelen i det andet selskab.

I sådanne tilfælde vil fusionen blive gennemført ved, at datterselskabet overdrager samtlige sine aktiver og passiver til moderselskabet, der til gengæld må annullere aktierne eller anparterne i det ophørende selskab. Der vil derimod ikke være mulighed for, at det fortsættende selskab til gengæld for de annullerede datterselskabsandele ud-

steder nye aktier eller anparter, således som det er tilfældet, når de fusionerende selskaber er i forvejen uafhængige selskaber med selvstændige deltagerkredse. Bestemmelsen i stk. 1, hvorefter mindst 90 pct. af værdien af andelene i det ophørende selskab alene vederlægges med aktier eller anparter i det fortsættende selskab, er derfor efter sit indhold uanvendelig i det omfang, hvori aktierne eller anparterne i det ophørende selskab besiddes af det fortsættende selskab. Denne bestemmelse finder derfor ikke anvendelse på den del af andelene i det ophørende selskab, der besiddes af det fortsættende selskab.

Til § 3.

Den foreslåede bestemmelse i § 3 omfatter tilfælde, hvor der som en undtagelse fra hovedreglen kræves særlig tilladelse til anvendelse af lovforslagets regler. Bestemmelsen vedrører fusion mellem moder- og datterselskaber, idet der ved et moderselskab forstås et selskab, der ejer en så stor del af andelene i det andet selskab, at de repræsenterer flertallet af stemmerne i datterselskabet, eller at selskabet iøvrigt på grund af aktiebesiddelse, anpartsbesiddelse eller aftale har en bestemmende indflydelse på det selskab, hvorfra overdragelserne sker.

Bestemmelsen sigter til at undgå omgåelser af lovforslagets § 2, hvorefter der stilles krav om aktionærsuccession. Såfremt der var uhindret adgang **til**, at et moderselskab kunne fusionere med et nyerehvervet datterselskab, kunne aktionærer, der ikke ønsker at deltage i det fortsættende selskab, blot sælge deres aktier til et andet selskab, der derefter uhindret kunne gennemføre en lodret fusion.

Reglen må endvidere ses i sammenhæng med forslagens § 4, idet der i den her omtalte situation kan tænkes at foreligge lignende gunstige muligheder for en kombination af overdragelse af aktier og en derpå følgende lodret fusion, som beskrevet under bemærkningerne til § 4. Den nærværende bestemmelse adskiller sig imidlertid fra reglen i § 4 ved også at omfatte tilfælde, hvor de sælgende aktionærer på fusionstidspunktet ikke længere er deltagere i de fusionerende selskaber.

Bestemmelsen sigter bl. a. **til**, at give ligningsmyndighederne lejlighed til at foretage

en evt. fornøden korrektion af beskatningsgrundlaget hos de sælgende aktionærer. Også andre korrektioner vil dog kunne komme på tale, såfremt der foreligger en kombination af formuetransaktioner, der medfører beskatningsmæssige fordele, der ikke har været tilsigtet med forslaget. Finder ligningsmyndighederne således, at det ved moderselskabets erhvervelse af datterselskabet og den derpå følgende fusion har været et væsentligt motiv for moderselskabet at kunne opnå skattemæssige fordele, som ikke har været tilsigtet med lovforslaget, vil tilladelse til anvendelse af forslagens regler kunne gøres betinget af særlige vilkår, eller evt. helt nægtes af ligningsrådet.

I lighed med, hvad der er tilfældet for de under § 4 omfattede tilfælde, må det dog anses for undtagelsen, at tilladelse til fusion nægtes, idet det i de fleste tilfælde må anses for tilstrækkeligt, at ligningsrådet fastsætter de særlige vilkår for tilladelsen, som omstændighederne i forbindelse med fusion og de skete formuetransaktioner gør det påkrævet at stille. Om de tilfælde, hvor man efterfølgende konstaterer, at en fusion er sket uden forudgående tilladelse, selv om dette efter bestemmelsen er påkrævet, henvises der til bemærkningerne nedenfor til § 4.

Til § 4.

I den foreslåede bestemmelse afgrænses de tilfælde, hvor der som endnu en undtagelse fra hovedreglen kræves særlig tilladelse til fusion uden mellemkommende beskatning. Der sigtes til tilfælde, hvor der er sket overdragelser af formuegenstande fra aktionærerne til de fusionerende selskaber, hvad enten dette er sket i form af salg, aktieindskud, gave eller lignende og uanset den måde, på hvilken der er ydet vederlag fra selskabets side.

De formuegoder, der sigtes **til**, kan tænkes at falde inden for alle de i bestemmelsen beskrevne kategorier, men der sigtes kun til overdragelser, som ikke finder sted som led i normal samhandel, og som netop derfor har karakter af særskilte formuetransaktioner. Som et eksempel kan nævnes et varelager, der overdrages som helhed, i modsætning til vareleverancer som led i normal samhandel mellem selskaberne.

Normalt vil der ikke være grund til at

nægte adgang til skattefri fusion eller stille særlige betingelser for denne, blot fordi der er sket sådanne overdragelser i årene forud for fusionen. De pågældende overdragelser vil i skattemæssig henseende have udtømt sine virkninger på tidspunktet for overdragelsen. I undtagelsestilfælde kan det dog forekomme, at de normale regler virker på en utilsigtet måde, når de kombineres med en adgang til fusion kort tid efter overdragelsen. Er der således tale om opslugning af et datterselskab, hvis aktier i forbindelse med en opskrivning af kursen er blevet overdraget til det fortsættende selskab f. eks. mod udstedelse af gældsbev, som i overdragelsesåret er blevet ansat til underkurs, vil den med fusionen følgende rådighed over datterselskabsformuen kunne medføre mulighed for indfrielse af gældsbevne ved hjælp af datterselskabsmidlerne uden udbytte- eller kursavancebeskatning. I sådanne tilfælde vil der f. eks. kunne gives tilladelse til fusion, mod at avancen ved salget af datterselskabsaktier opgøres med udgangspunkt i det fulde nominelle vederlag.

Som andre tilfælde, hvor det kan have praktisk interesse at stille særvilkår for anvendelse af lovforslagets regler i forbindelse med en fusion, kan nævnes, at det ophørende selskab er stiftet af det fortsættende med henblik på en snarlig fusion gennem indskud af formuegenstande til opskreven værdi, hvorved for eksempel en tabsaldo er blevet udlignet. Ved den efterfølgende fusion får det fortsættende selskab de pågældende formuegoder tilbage til en opskreven værdi og har således opnået et forbedret afskrivningsgrundlag. I sådanne tilfælde vil der f. eks. kunne gives tilladelse til fusion med vilkår om, at aktiverne nedskrives, således at de som følge af fusionen opnåede skattemæssige virkninger neutraliseres.

De nævnte eksempler kan ikke anses for udtømmende beskrevet, og det må derfor i hvert enkelt tilfælde undersøges, om kombinationen af formuetransaktioner mellem aktionærer og selskab og den efterfølgende fusion medfører ubegrundede skattemæssige fordele evt. af en sådan karakter, at de fremtræder som et misbrug af reglerne. Normalt bør dog tilladelse meddeles, såfremt der sker fornøden korrektion af beskatningsgrundlaget hos de skattepligtige selskaber og aktionærer. En lignende mulighed for særvilkår

består i tilfælde, hvor overdragelserne til de fusionerende selskaber ikke sker direkte fra aktionærerne i disse, men finder sted fra selskaber, der ganske vist ikke deltager i fusionen, men som er behersket af aktionærerne i de fusionerende selskaber. En sådan beherskende indflydelse kan skyldes aktiebesiddelse, anpartsbesiddelse eller aftaler, **der** giver en bestemmende indflydelse på det selskab, hvorfra overdragelserne sker.

I tilfælde, hvor det konstateres, at fusion er sket uden forudgående tilladelse, selv om der inden for den i bestemmelsen nævnte frist af 3 år har fundet overdragelser sted mellem aktionærer og selskab, bør det afhænge af de nærmere omstændigheder, hvorvidt lovens regler kan finde anvendelse. I sådanne tilfælde må selskaberne og deres aktionærer eller anpartshavere bære risikoen for, at tilladelse ikke vil blive givet, og at beskatning derfor må finde sted. Der vil dog normalt intet være til hinder herfor, såfremt de transaktioner, der har fundet sted i tiden forud for fusionen, enten er af en sådan art, at de ikke giver anledning til skattemæssige betænkeligheder, eller såfremt disse kan fjernes gennem særvilkår vedrørende de skattemæssige følger af de stedfundne formueoverdragelser. Gennem de obligatoriske indberetninger i medfør af forslaget § 6 vedrørende fusionen sammenholdt med selvangivelser m.m. har ligningsmyndighederne mulighed for at gribe ind i tilfælde, hvor ligningsrådets tilladelse til fusionen burde have været indhentet.

Til § 5.

Ifølge de regler, der efter lov om aktieselskaber gælder for fusion af selskaber, skal der i forbindelse med generalforsamlingens beslutning om overdragelse af det ophørende selskab forelægges denne forskellige dokumenter, herunder udkast til en åbningsstatus for det fortsættende selskab efter overtagelsen. Tilsvarende regler findes i anpartsselskabsloven.

Efter bestemmelsen i § 5 er fusionsdatoen i skattemæssig henseende datoen for den i medfør heraf udarbejdede åbningsstatus.

Endvidere gør bestemmelsen det til en betingelse for anvendelsen af forslaget § 5, at den således fastsatte fusionsdato er sammenfaldende med skæringsdatoen for **det** fortsættende selskabs regnskabsår.

Efter den hidtidige fusionslov har selskaberne været frit stillet med hensyn til valg af fusionsdato, hvilket også har indebåret mulighed for, at give fusionen en vis tilbagevirkende gyldighed. I forbindelse med opgivelse af kravet om, at der i hvert enkelt tilfælde skal indhentes tilladelse til en fusion, må det anses for hensigtsmæssigt, at den i forbindelse med fusionen udarbejdede åbningsstatus for det fortsættende selskab anses for fusionsdato i skattemæssig henseende.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 7.

Til § 6.

Som modstykke til at bevillingssystemet som hovedreglen er opgivet, har man fundet det hensigtsmæssigt at sikre, at de lignende myndigheder får fuld tilstrækkelig information om de væsentlige omstændigheder i forbindelse med en selskabsfusion. Da forslaget indebærer, at det i første række er selskaberne selv, der bedømmer, hvorvidt en påtænkt fusion kræver forudgående tilladelse fra ligningsrådet, er det af stor betydning, at ligningsmyndighederne snarest muligt efter en gennemført fusion får lejlighed til at kontrollere, at der ikke i omstændighederne omkring fusionen - eller i årene forud - er forhold i de fusionerende selskaber, som medfører, at beskatningsreglernes anvendelse forudsætter ligningsrådets godkendelse, jfr. lovforslagets §§ 3 og 4.

Som nævnt ovenfor er det i de selskabsretlige regler om gennemførelse af fusioner foreskrevet, at der skal udarbejdes visse dokumenter til forelæggelse for den besluttende generalforsamling. Der henvises herom til § 134, stk. 1, i lov om aktieselskaber, og den tilsvarende bestemmelse i § 103, stk. 1, i lov om anpartsselskaber.

Udover den allerede nævnte åbningsstatus for det fortsættende selskab drejer det sig endvidere om udkast til fusionsoverenskomst imellem selskaberne, samt en revideret fælles regnskabsopstilling udvisende samtlige aktiver og passiver i hvert af selskaberne samt de reguleringer som overtagelsen antages at ville medføre.

Bestemmelsen fastslår i *stk. 1*, at det fortsættende selskab er pligtig at indsende genpart af disse dokumenter til statens ligningsdirektorat. Da tilsvarende dokumenter og

regnskabsopstillinger ikke i de selskabsretlige love er foreskrevet udarbejdet i forbindelse med et moderselskabs overtagelse af et datterselskab, hvori det ejer samtlige aktier eller anparter, foreslås det endvidere, at det overlades til finansministeren at fastsætte nærmere regler for, hvilke oplysninger der skal meddeles i forbindelse med disse fusioner.

Ligningsmyndighedernes erfaringer i forbindelse med fusioner, der vil finde sted under den nye lovgivning, kan gøre det naturligt at fastsætte regler om yderligere oplysninger, der i tilfælde af fusion skal tilvejebringes af det fortsættende selskab. Det foreslås derfor endvidere, at finansministeren efter indstilling fra ligningsrådet skal være bemyndiget til at fastsætte regler herom. Som eksempel på sådanne yderligere oplysninger kan nævnes en udskrift af generalforsamlingsprotokollen udvisende generalforsamlings eventuelle beslutning om anvendelse af lovforslagets regler, samt for så vidt angår banker udskrift af banktilsynets tilladelse til fusionen.

De nævnte dokumenter og oplysninger foreslås indsendt senest 3 måneder efter fusionsdatoen til statens ligningsdirektorat.

Da ligningsmyndighedernes kontrol med stedfundne fusioner i hovedsagen vil blive af efterfølgende karakter, vil det af flere grunde være hensigtsmæssigt, at de nævnte dokumenter og oplysninger centraliseres, således at ligningsmyndighederne uden vanskeligheder kan have indseende med virkningerne af den nye lovgivning, og således at de lokale ligningsmyndigheder til enhver tid kan have let adgang til alle nødvendige oplysninger også i tilfælde, hvor der er sket ændringer af hjemsted i de fusionerende selskaber, eller hvor aktionærer med skiftende bopæl skal lignedes med hensyntagen til de ved fusionen skete økonomiske bevægelser. De foreslåede regler ændrer ikke ved selskabernes og aktionærernes almindelige forpligtelser til at foretage selvangivelse.

Til § 7.

I den hidtidige lov om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m.v. var der i § 3 en bestemmelse om, at det ophørende selskabs indtægter og udgifter i tiden indtil ophøret skulle medregnes ved opgørelsen af

det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst, i det omfang de ikke var taget i betragtning ved det ophørende selskabs tidligere skatteansættelser.

Denne regel har i forbindelse med selskabernes frihed til selv at fastsætte skæringsdagen for det fortsættende selskabs overtagelse af det ophørende selskabs aktiver og passiver medført mulighed for selskaberne for at fastlægge skæringsdagen på en sådan måde, at et opsamlet underskud i det ophørende selskab kunne bringes til fradrag i det fortsættende selskabs indkomstopgørelse. Udviklingen i praksis har derfor ført til, at det i forbindelse med skattemyndighedernes tilladelse til selskabssammenslutninger efter den hidtidige lov er opstillet som et standardvilkår, at de ophørende selskaber ansættes selvstændigt til skat for perioden fra den seneste ordinære ansættelse og indtil fusionsdatoen.

Med den foreslåede bestemmelses *stk. 1* indsættes dette hidtidige vilkår i loven. Ansættelsen af det ophørende selskab finder, når forslagens regler bringes i anvendelse, sted som en ordinær ansættelse uden hensyn til den med fusionen forbundne opløsning af selskabet.

Da det ophørende selskabs eksistens bringes til afslutning ved fusionen, pålægges det i bestemmelsens *stk. 2* det fortsættende selskab at indgive selvangivelse for den i *stk. 1* nævnte ansættelse af det ophørende selskab. Det fastslås endvidere, at det fortsættende selskab hæfter for eventuelle skattekrav og bødekrav, som efter skattelovgivningens almindelige regler vil kunne rettes imod det ophørende selskab.

Til § 8.

Denne bestemmelse, der indeholder lovens regler om de beskatningsmæssige virkninger for selskaberne af det fortsættende selskabs overtagelse af det ophørende selskabs aktiver og passiver, svarer i hovedsagen til § 3, *stk. 2-5*, i den hidtidige lov om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. Der er dog i bestemmelsen gjort enkelte ændringer og tilføjelser.

Stk. 1 svarer i det hele til den tidligere lovs § 3, *stk. 2, 1., 2. og 4. pkt.*

Stk. 2 svarer til § 5, *stk. 4*, og *stk. 3* svarer til den tidligere lovs § 3, *stk. 2, 3. pkt.*

Ny er derimod bestemmelsens *stk. 4* og *stk. 5*, der knytter sig til den også i den tidligere lov gældende bestemmelse i *stk. 3* om opgørelsesmåden i det ophørende selskab af fortjeneste og tab på værdipapirer. I *stk. 4* er der fastsat bestemmelser om, at gevinst eller tab, som det fortsættende selskab konstaterer ved afhændelse af de i ligningslovens § 4 nævnte værdipapirer, der er overtaget fra det ophørende selskab, skal behandles efter samme regler, som skulle have været bragt i anvendelse, såfremt fortjenesten eller tabet var blevet konstateret af det ophørende selskab. Dette følger for så vidt af det almindelige successionsprincip, men i forbindelse med opgivelsen af det generelle koncessionskrav findes det hensigtsmæssigt i lovforslaget at fastslå denne konsekvens af et selskabs overtagelse af aktiver fra et andet selskab, der har været skattepligtigt af gevinst og tab på sådanne værdipapirer.

Det foreslåede *stk. 5* tager ligeledes sigte på fusioner, hvor aktiver overtaget fra det ophørende selskab er undergivet en anden skattemæssig behandling end det fortsættende selskabs tilsvarende aktiver, som f. eks. fast ejendom erhvervet i spekulationshensigt. I disse tilfælde bestemmes det, at den skattemæssige behandling af formuegoder, som ikke hidrører fra det ophørende selskab, ikke ændres som følge af fusionen. Det er dog en forudsætning herfor, at det fortsættende selskab såvel i sit regnskab som i skatteopgørelserne holder de ved fusionen erhvervede formuegoder skarpt adskilt fra selskabets øvrige aktiver. Såfremt en sådan adskillelse ikke har fundet sted, kan ligningsmyndighederne afgøre, hvorvidt de for det ophørende eller for det fortsættende selskab gældende regler skal bringes i anvendelse på de pågældende aktivgrupper.

I bestemmelsens *stk. 6* fastslås hovedreglen om, at underskud i det ophørende selskab ikke kan overføres til fradrag i det fortsættende selskab. Også efter den hidtidige fusionslov har det fortsættende selskab været udelukket fra at overføre underskud i de ophørende selskaber, men bestemmelsen i 1967-loven var mere vidtgående, idet den også forhindrede, at det fortsættende selskabs eget underskud fra tidligere år overførtes.

Underskudsreglen tager sigte på, at forhindre selskaber i at opnå skattemæssige fordele ved opkøb af selskaber, der har opar-

bejdet betydelige skattemæssige underskud, og på baggrund heraf findes det forsvarligt at lade det fortsættende selskab bevare muligheden for at overføre sit eget skattemæssige underskud.

I tilfælde af et moderselskabs opslugning af sit datterselskab, kan selskaberne forinden fusionen have opnået tilladelse til sambeskatning.

Har denne sambeskatning bestået i længere tid og vedvaret indtil fusionsdatoen, synes det mindre rimeligt at spærre for en adgang til tabsoverføring, som der er fri adgang til, så længe sambeskatningen består.

Der er derfor i bestemmelsen taget forbehold med henblik på denne situation.

Til § 9.

Bestemmelsen i § 9 vedrører sammen med bestemmelserne i §§ 10 og 11 retsvirkningerne for aktionærerne og andelshaverne.

§ 9 indeholder bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes i tilfælde, hvor aktionærens aktier i det ophørende selskab helt eller delvis betales med andet end aktier i det fortsættende selskab. Aktierne i det ophørende selskab skal i det omfang de betales med andet end aktier anses for solgt til tredemand til den kursværdi, der var gældende på fusionsdatoen, og fortjenesten ved denne afhændelse skal efter de almindelige regler beskattes som enten særlig eller almindelig indkomst.

I *stk. 3* fastsættes der regler for, hvilke aktier der skal anses for indløst i tilfælde, hvor aktierne i det ophørende selskab er erhvervet på forskellige tidspunkter, er af forskellig art eller for en dels vedkommende er erhvervet som led i næring.

Med redaktionelle ændringer svarer bestemmelsen i § 9 til § 4 i den hidtidige lov.

Til § 10.

Ved et moderselskabs opslugning af sit datterselskab træder datterselskabets aktiver og passiver som helhed i stedet for moderselskabets beholdning af aktier eller anparter i datterselskabet. Da datterselskabet i forbindelse med fusionen ophører med at eksistere, må moderselskabet annullere andelene i det ophørende selskab, uden at der til gengæld er grundlag for at udstede nye aktier eller anparter i det fortsættende selskab.

Såfremt den i moderselskabet bogførte værdi af datterselskabsandelene ikke svarer til den reelle værdi af datterselskabets formuemasse, der overtages ved fusionen, vil moderselskabet ved annullering af datterselskabsandelene konstatere en fortjeneste eller et tab.

Efter det foreslåede *stk. 1* skal sådan fortjeneste og tab lades ude af betragtning ved ansættelsen af det fortsættende selskabs skattepligtige indkomst.

Såfremt det ophørende selskab besidder aktier i det fortsættende selskab, vil dette ved fusionen komme i besiddelse af egne aktier. Om et aktieselskabs erhvervelse af egne aktier i forbindelse med en fusion bestemmer aktieselskabsloven i § 48, *stk. 2*, at aktier, der er erhvervet på denne måde, skal afhændes såsnart det kan ske uden tab for selskabet, og såfremt aktierne er erhvervet ved overtagelse af en bestående virksomhed, senest inden 2 år. Såfremt afhændelse ikke kan ske, skal aktierne annulleres i forbindelse med en tilsvarende nedsættelse af aktiekapitalen.

Tilsvarende regler findes i anpartsselskabsloven.

Da egne aktier eller anparter erhvervet som led i en fusion ikke adskiller sig fra de øvrige aktiver, der er overtaget fra det ophørende selskab, vil det fortsættende selskab blive beskattet af den evt. fortjeneste, der opnås ved den påbudte afhændelse af andelene. Pånødes selskabet imidlertid at annullere andele i forbindelse med en nedsættelse af selskabskapitalen, er det fundet rimeligt at lade fortjeneste eller tab i denne situation ude af betragtning ved ansættelsen af selskabets skattepligtige indkomst, jfr. bestemmelsens *stk. 2*. Som en naturlig konsekvens af annulleringen foreslås det, at overtagelsesværdien af disse egne aktier ikke skal kunne påvirke den skattemæssige anskaffelsessum for det fortsættende selskabs øvrige besiddelse af egne aktier.

Til § 11.

Bestemmelsen indeholder regler om, hvorledes der skal forholdes med aktier, som aktionæren i forbindelse med en fusion har modtaget som vederlag for sine aktier i det ophørende selskab. Ved en eventuel senere afhændelse af de modtagne aktier skal disse

ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige eller særlige indkomst behandles som om de var erhvervet på samme tidspunkt og for samme anskaffelsessum som de ombyttede aktier. Såfremt de ombyttede aktier var anskaffet som led i aktionærens næringsvej, skal også de modtagne aktier i det fortsættende selskab anses for anskaffet som led heri.

I *stk. 2* fastsættes der regler for, hvorledes der skal forholdes i tilfælde af, at de ombyttede aktier var anskaffet på forskellige tidspunkter eller for en dels vedkommende var anskaffet som led i næring.

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til § 5 i den hidtidige lov.

Til § 12.

Kapitel 2 omhandler på samme måde, som det var tilfældet i den tidligere lov, fusion af kooperative virksomheder.

§ 12 svarer i sin opbygning til den hidtidige lovs § 6, men da der foreslås indført adgang til sammenslutning af moder- og datterselskaber inden for selskabsområdet omfatter bestemmelsen også tilfælde, der faldt ind under den hidtidige lovs § 7.1 bestemmelsen er der i det væsentlige henvist til de for aktieselskaber og andelsselskaber i kapitel 1 fastsatte betingelser og retsvirkninger. Det er dog ikke anset for nødvendigt at underkaste de af bestemmelsen omfattede kooperative virksomheder de begrænsninger, der i lovens § 3 og § 4 er gjort for så vidt angår fusion imellem aktieselskaber og anpartsselskaber. Fusion imellem de her omhandlede virksomheder vil således i alle tilfælde bortset fra visse lodrette fusioner kunne gennemføres uden tilladelse fra ligningsmyndighederne.

Strukturrationaliseringen inden for brugsforeningsbevægelsen er i disse år præget af Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers (FDB) overtagelse af de enkelte lokale brugsforeninger. Ved overdragelsen til FDB, der ejes af brugsforeningerne, får brugsforeningens medlemmer udover medlemskab i FDB et tilgodehavende gennem en fordring, der af drages over 15 år. I det omfang, hvori medlemmernes rettigheder i den ophørende forening ikke består af tilsvarende tilgodehavender, men f. eks. i form af driftskonti, dividendekonti eller lign. opfylder disse fusioner ikke betingelsen i § 2,

stk. 1, hvorfor sammenslutningen forudsætter tilladelse fra ligningsrådet. Dette svarer dog til de nugældende regler.

Som noget nyt foreslås det endvidere i *stk. 1, litra 3*), at bestemmelserne i kapitel 1 skal finde tilsvarende anvendelse ved fusion mellem en brugsforening eller hovedforening og et aktieselskab eller andelsselskab, der er et helejet datterselskab af den fortsættende forening.

Baggrunden herfor er et ønske fra Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger om at kunne gennemføre fusioner med datterselskaber, der på grundlag af tidligere - nu ophævede - krav i næringslovgivningen er organiserede som aktieselskaber eller andelsselskaber med begrænset ansvar (A.m.b.a.'er).

Bestemmelsens sidste stykke hindrer, således som det også var tilfældet med den tidligere lov, at reglerne anvendes, hvor de fusionerende foreninger efter fusionen udøver virksomhed som rene indkøbsforeninger.

Til § 13.

Bestemmelsen svarer til, hvad der for aktieselskaber og anpartsselskaber er fastsat i § 6. Medens der imidlertid for aktieselskaber og anpartsselskaber i de selskabsretlige regler er givet nærmere anvisninger for gennemførelse af fusion og for de oplysninger, der skal foreligge i forbindelse hermed, findes der ikke i lovgivningen nærmere bestemmelser om fusion mellem kooperative virksomheder.

I bestemmelsen er der derfor fastsat nærmere regler om hvilke oplysninger, der i forbindelse med fusion af kooperative virksomheder skal indsendes til skattemyndighederne. Disse oplysninger svarer til dem, der skal foreligge i forbindelse med fusion af aktieselskaber og anpartsselskaber.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 6.

Til § 14.

Med det voksende internationale erhvervsamkvem og særligt efter Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber vil det kunne forekomme, at her hjemmehørende aktieselskaber og anpartsselskaber ønsker at fusionere med udenlandske selskaber.

Ophører det i udlandet hjemmehørende selskab i forbindelse med en sådan fusion, idet det overdrager samtlige sine aktiver og passiver til det danske selskab, foreslås beskatningsreglerne i kapitel 1 i det hele at kunne finde anvendelse for så vidt angår det fortsættende selskab og herboende aktionærer og anpartshavere, jfr. forslagens *stk. 1*. Dog er reglen i § 7 om den afsluttende ansættelse i det ophørende selskab undtaget fra at komme i anvendelse, da dette selskab i disse tilfælde ikke er skattepligtigt her til landet.

Er det derimod det danske selskab, der ophører i forbindelse med en sådan fusion, idet det overdrager samtlige sine aktiver og passiver til et udenlandsk selskab, foreslås de for selskaberne gældende beskatningsregler ikke at kunne finde anvendelse. En sådan fusion vil derfor efter lovforslagets *stk. 2* medføre, at det ophørende danske selskab beskattes efter selskabsskattelovens § 5, idet selskabet ophører som følge af en normal likvidation. Dette medfører, at selskabet udover af sin indkomst i ophørsåret vil blive beskattet af de avancer, der konstateres i forbindelse med ophøret. Derimod foreslås reglerne om beskatning af herboende aktionærer og anpartshavere, jfr. lovforslagets §§ 9 og 11, bragt i anvendelse.

I det omfang det måtte blive nødvendiggjort af Danmarks mellemløselige forpligtelser herunder særligt af udviklingen indenfor EF, foreslås det imidlertid i *stk. 3*, at finansministeren bemyndiges til at træffe bestemmelse om, at reglerne i lovforslagets kapitel 1 finder anvendelse på selskaber,

der ophører ved fusion med et udenlandsk selskab.

Ved bestemmelsens *stk. 4* foreslås den hidtidige adgang for her i landet fuldt skattepligtige aktionærer og anpartshavere i udenlandske selskaber til at bringe lovforslagets regler i anvendelse bibeholdt. Det foreslås dog, at finansministerens tilladelse hertil fortsat skal indhentes.

Når det i disse tilfælde foreslås, at anvendelsen af lovens regler i alle tilfælde forudsætter finansministerens tilladelse, skyldes det, at de fusioner mellem udenlandske selskaber, der skal kunne foranledige lovforslagets regler bragt i anvendelse, forekommer i mange forskellige former. Det findes derfor betænkeligt at pålægge aktionærer og anpartshavere at føre en sådan dokumentation for, at reglerne kan anvendes, som måtte kræves, såfremt lovens regler uden videre skulle kunne bringes i anvendelse.

Endvidere findes det hensigtsmæssigt, at bestemmelsens beføjelser forbliver hos finansministeren af hensyn til fortsættelsen af den på dette område udviklede praksis. Finansministeren skal dog efter forslaget kunne delegere beføjelsen til f. eks. ligningsrådet.

Til § 15 og § 16.

Lovforslaget foreslås anvendt første gang ved skatteansættelsen for det indkomstår, som finansministeren bestemmer.

Lovforslagets regler finder ikke anvendelse for selskaber og foreninger, der er registrerede i Grønland og på Færøerne.

Bilag til de almindelige bemærkninger.

Beskatningen i Norge ved fusion

I Norge er der i afsnit II i lov af 9. juni 1961 givet kongen bemyndigelse til at fritage eller lempe beskatningen af fortjeneste ved overdragelse af fast ejendom, næring eller virksomhed, når overdragelsen er led i en omorganisering eller omlægning af en næringsvirksomhed med sigte på at gøre denne mere rationel og effektiv.

Fritagelsen eller nedsættelsen kan dog kun indrømmes, når omstændighederne i særlig grad taler derfor, og det tillige er antageligt, at fritagelsen eller nedsættelsen vil lette omorganiseringen eller omlægningen af virksomheden. Til skattefritagelsen eller nedsættelsen kan der knyttes særlige vilkår.

Med en tilføjelse til loven af 9. juni 1972 blev der under samme betingelser givet mulighed for skattefritagelse eller skattelettelse for gevinst ved overdragelse af aktier.

Således som loven er udformet, giver den imidlertid ikke hjemmel for at lempe på den avancebeskatning (utbytteskattlegging), som en sammenslutning kan føre med sig for aktionærerne. En sådan avancebeskatning finder sted i det omfang, hvori der udbetales kontantbeløb eller foretages andre overførsler til aktionærerne, som tillæg til aktierne i det fortsættende selskab.

Fuld skattefritagelse vil lettest kunne opnås ved sammenslutninger, hvor vederlaget for de solgte aktier er aktier i det fortsættende selskab. Er vederlaget andet end aktier, f. eks. kontant betaling, gives der kun skattelempelse efter varierende satser.

Overførelsen af aktiver fra det ene selskab til det andet i forbindelse med en fusion, opfattes ikke i Norge som en overdragelse. Konsekvensen heraf er, at aktiverne kan overføres til det fortsættende selskab til de bogførte værdier.

Efter skatteloven for landet og byerne § 53/45 bortfalder et selskabs adgang til at fratække skattemæssige underskud fra tidligere år ved sammenslutning med et andet selskab. Ved en tilføjelse til bestemmelsen i 1972 blev der dog givet skattemyndighederne mulighed for at dispensere fra denne bestemmelse.

Endvidere overføres skattefrie fondshenlæggelser til det fortsættende selskab uden beskatning.

Opløsning af et datterselskab, hvori moderselskabet ejer alle eller praktisk talt alle aktierne, medfører ikke beskatning. Dette forudsætter ikke særskilt tilladelse fra skattemyndighederne.

Beskatningen i Sverige ved fusion

1. I den svenske selskabsret forstås ved fusion, at to selskaber sammensluttes på en sådan måde, at det ene af selskaberne erhverver alle aktiver og passiver i det andet selskab, der ophører uden likvidation.

Efter den svenske aktieselskabslov af 1944 (aktiebolagslagen) kan en fusion gennemføres, enten ved at et moderselskab opsluger sit helejede datterselskab (§ 174), eller ved at det ene selskab erhverver aktiver og passiver i det andet selskab, hvis aktionærer som vederlag for aktierne i det ophørende selskab modtager kontant betaling eller aktier i det fortsættende selskab (§ 175).

I Sverige kender man imidlertid kun praktiske eksempler på den førstnævnte situation (lodret fusion). Dette hænger sammen med, at de svenske skattelove indeholder en række detaljerede regler om denne type fusion, medens den sidstnævnte situation (vandret fusion) ikke har givet anledning til skattemæssig lovgivning.

Der haves således ikke klarhed over de beskatningsmæssige konsekvenser af vandrette fusioner i Sverige, da disse ikke forekommer i praksis.

2. Indledningsvis bemærkes, at såfremt to selskaber, der ønsker at fusionere, ikke er forbundne med hinanden som moder/datterselskab, indledes fusionen som regel med, at det ene selskab tilbyder aktionærerne i det andet selskab en ombytning af aktier. Kun såfremt 90 pct. af aktiekapitalen i det ophørende selskab derved kommer i det andet selskabs besiddelse, kan fusionen gennemføres. De resterende aktionærer i det ophørende selskab vil i så fald have pligt til at lade sig indløse.

Aktionærer, der deltager i ombytningen af aktier, vil blive beskattet af den fortjeneste, der konstateres ved ombytningen, idet denne sidestilles med et salg.

Fortjeneste ved salg af aktier beskattes efter følgende regler:

	Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst skal den konstaterede fortjeneste på aktierne medregnes med:
Besiddelsestid	
mindre end 2 år	100 pct.
2 år, men mindre end 3 år . .	75 -
3 år, men mindre end 4 år ..	50 -
4 år, men mindre end 5 år . .	25 -

Sælges aktier på et tidspunkt, der ligger mindst 5 år efter erhvervelsen, anses 10 pct. af salgssummen som skattepligtig fortjeneste. Hvis den skattepligtige imidlertid kan bevise, at den fortjeneste, der reelt er indvundet ved salget, udgør under 5 pct. af salgssummen, er fortjenesten skattefri.

Aktionærer, der ikke frivilligt deltager i ombytningen af aktier, har pligt til at sælge aktierne til det selskab, der har erhvervet mindst 90 pct. af aktiekapitalen. Disse aktionærer undergives ikke beskatning, uanset hvor lang tid de har ejet aktieposten.

3. De svenske skatteregler om fusion hviler på det princip, at en fusion ikke skal give anledning til nogen form for indkomstbeskatning. I overensstemmelse med dette princip er det foreskrevet, at det ophørende selskabs aktiver og passiver kan overtages af det fortsættende selskab til de nedskrevne værdier. Dette er imidlertid ikke påbudt det fortsættende selskab, der kan foretage både op- og nedskrivninger i forbindelse med overtagelsen af det ophørende selskabs aktiver. Sådanne afvigelser fra det ophørende selskabs bogførte værdier vil dog ofte give anledning til beskatning. De svenske skatteregler indeholder en række detaljerede regler herom om bestemte aktivgrupper. Findes der ikke i lovgivningen bestemte regler herom, behandles forholdet på samme måde, som hvis det var det ophørende selskab, der selv havde

foretaget de pågældende afvigelser fra de nedskrevne værdier.

Med henblik på beskatningen ved et senere salg af aktiver anses det fortsættende selskab for at have erhvervet de pågældende aktiver på samme tid som det ophørende selskab.

Erhvervelsestidspunktet er endvidere af betydning i forbindelse med afskrivninger. Afskrivning finder som regel sted med 30 pct. af bogført værdi som basis. Denne regel suppleres imidlertid af en anden regel, der gør det muligt at afskrive hele anskaffelsessummen på driftsmidler over 5 år. For at undgå, at det ophørende selskabs bogførte værdi på tidspunktet for fusionen anses for at være det fortsættende selskabs anskaffelsessum, foreskrives det, at afskrivninger i dette tilfælde kan foretages på grundlag af det ophørende selskabs anskaffelsessum.

Den eneste undtagelse fra reglen om, at aktiver og passiver overføres til bogført værdi, findes i det tilfælde, hvor det ophørende selskab har afsat reserver med henblik på fremtidige omkostninger. Sådanne reserver vil kun kunne overtages af det fortsættende selskab, såfremt det kan føre bevis for, at de samme omkostninger kan blive påført dette selskab, og at det ikke allerede har oparbejdet tilsvarende reserver.

Er der i det ophørende selskab opbygget reserver i henhold til Förordningen om investeringsfonder för konjunkturutjämning, overtages sådanne reserver af det fortsættende selskab.

Efter de svenske skatteregler er den lokale indkomstskat fradragsberettiget som en udgift ved opgørelsen af selskabets regnskab til brug ved den statslige skatteansættelse. Da dette fradrag udgør indkomstskatten for det foregående år, vil en fusion kunne resultere i tab af denne fradragsmulighed. For at undgå dette, er det i den statslige indkomstskattelov fastslået, at hvis det ophørende selskab ikke selv fuldt ud kan benytte denne fradragsmulighed, kan denne gå over til det fortsættende selskab.

Efter Förlostutjämningsförordningen vil et tab, der er opstået i et år, kunne fratrækkes inden for de næste 6 påfølgende år. I tilfælde af fusion indtræder det fortsættende selskab i retten til sådanne fradrag, hvis det ophørende selskab ikke har været i stand til

fuldt ud at udnytte disse. Denne regel er dog ikke uden undtagelser. For at undgå opkøb af selskaber med fradragsberettigede under-skud med henblik på fusion, bevares fradragsretten, hvor der er tale om selskaber med en begrænset aktionærkreds, kun såfremt moderselskabet har ejet mindst 90 pct. af aktierne i datterselskabet både i det år, tabet er indtrådt, og i fusionsåret. Endvidere skal aktionærkredsen i moder- og datterselskabet være den samme i de to nævnte år.

4. I tilfælde af likvidation af et svensk aktieselskab svarer dette den såkaldte *utskiftningskat*. Denne skat beregnes med 40 pct. af likvidationsoverskuddet, og har til hensigt at gøre den svenske dobbeltbeskatning af selskaber og aktionærer effektiv.

Da en fusion medfører, at det ophørende selskab opløses, udløser dette principielt utskiftningskat. Imidlertid er der givet særlige regler for at undgå at fusioner hindres af denne beskatning. Loven skelner her imellem to tilfælde.

For det første fritages det ophørende selskab helt for utskiftningskat, såfremt det fortsættende selskab har ejet mindst 90 pct. af aktiekapitalen siden selskabet blev stiftet, eller dog siden 1940.

Er dette ikke tilfældet, men har moderselskabet senere erhvervet det pågældende datterselskab, vil moderselskabet kun med tilladelse fra Riksskattenämnden kunne overtage den på datterselskabet hvilende utskiftningskat, således at denne beskatning først indtræder ved det fremtidige tidspunkt, hvor moderselskabet *udlodder reserver eller likviderer*. Det er imidlertid en betingelse for denne tilladelse, at fusionen må anses for at føre til en mere formålstjenlig organisation af de fusionerende selskaber, og at utskiftningskatten er af en sådan størrelsesorden, at den må anses for at udgøre en væsentlig hindring for fusionen.

5. Der findes ikke i de svenske skattelove regler om fusion imellem svenske og udenlandske aktieselskaber.

Såfremt et svensk datterselskab fusionerer med sit udenlandske moderselskab, vil dette kunne føre til forskellige beskatningsmæssige konsekvenser. Det svenske datterselskab

vil således ikke kunne overføre sine aktiver og passiver til bogført værdi til moderselskabet, hvis der eksisterer skjulte reserver. Såfremt datterselskabet opløses i forbindelse med fusionen, vil denne endvidere udløse udskiftningsskat.

Er tilfældet det omvendte, således at et

svensk moderselskab opsluger sit udenlandske datterselskab, vil det svenske moderselskab kunne overtage aktiver og passiver til bogført værdi uden skattemæssige konsekvenser. I dette tilfælde forhindrer skattereglerne kun for lave priser, der vil kunne resultere i et svensk skattetab.

Beskatningen i Tyskland ved fusion

I. Fusion i selskabsretlig betydning.

I. I Tyskland forstår man ved fusion (*Verschmelzung*) den retlige sammenslutning af flere selvstændige selskaber (*Kapitalgesellschaften*).

Herunder falder ikke kun *Aktiengesellschaft*, men også *Kommanditgesellschaft* auf *Aktien*, *Gesellschaft* mit beschränkter *Haftung* (*G.m.b.H.*-selskaber) og andre.

Selskabsretligt kan fusion gennemføres uden likvidation af det ophørende selskab, enten som

- a) en fusion i egentlig forstand (*Verschmelzung*) eller
- b) ved omdannelse (*Umwandlung*) af et selskab til det andet selskab, der besidder mere end 90 pct. af den pålydende kapital i det første selskab.

Overdragelsen af det ophørende selskabs formue til det fortsættende selskab sker i begge disse tilfælde ved *universalsuccession* (*Gesamtrechtsnachfolge*), hvorved forstås, at det fortsættende selskab direkte i kraft af fusionsbeslutningens registrering hos vedkommende myndighed indtræder i samtlige rettigheder og pligter vedrørende det ophørende selskab, der samtidig hermed ophører.

ad a)

De selskabsretlige regler om fusion i egentlig forstand findes i den tyske aktieselskabslov (*Aktiengesetz*), der opstiller 2 muligheder herfor. Herefter kan en fusion gennemføres som en *Verschmelzung durch Aufnahme*, hvorved forstås, at et selskab overdrager sin formue som helhed til et allerede bestående selskab imod udstedelse af selskabsrettigheder i dette selskab. Disse selskabsrettigheder udstedes til deltagerne i det ophørende selskab og træder i stedet for disses selskabsrettigheder i dette selskab.

Fusionen kan endvidere gennemføres ved *Verschmelzung durch Neubildung*. Herved forstås oprettelsen af et nyt selskab, hvortil de ophørende selskaber overdrager deres formue som helhed, imod at det nyoprettede selskab udsteder selskabsrettigheder til deltagerne i de ophørende selskaber.

Om begge disse fusionsformer gælder, at de ophørende selskaber kan være af den foran nævnte art (*Aktiengesellschaft* osv.), medens det fortsættende selskab kan være *enten* et *Aktiengesellschaft* *eller* et *Kommanditgesellschaft* auf *Aktien*.

Ønsker således to *G. m. b. H.*-selskaber at slutte sig sammen, kan dette ikke gennemføres ved en egentlig fusion, men det ophørende *G. m. b. H.*-selskab må overdrage sin formue til det andet *G. m. b. H.*-selskab og derefter opløses på sædvanlig vis.

adb).

To selskaber kan retligt forenes uden formel likvidation, ved at det ene selskab omdannes til det andet (*Umwandlung*). Det lovmæssige grundlag herfor er den i 1969 gennemførte *Umwandlungssteuergesetz*. Den væsentligste forudsætning for en *Umwandlung* er, at det ophørende selskab er et helejet datterselskab af det fortsættende selskab, eller dette dog ejer mindst 90 pct. af den pålydende kapital i dette selskab. En betingelse for lovens anvendelse er endvidere, *enten* at det fortsættende selskab er et *Aktiengesellschaft* eller et *Kommanditgesellschaft* auf *Aktien* eller dog beherskes af et sådant selskab, *eller* at det ophørende og det fortsættende selskab er af samme art.

Er det ophørende selskab ikke et helejet datterselskab, må mindretalsdeltagerne principielt udløses kontant, for at sammenslutningen kan gennemføres. Er det fortsættende selskab imidlertid et *Aktiengesellschaft* eller et *Kommanditgesellschaft* auf *Aktien*, kan

mindretalsandelene dog også vederlægges med aktier.

2. Endelig kan en sammenslutning af selskaber i Tyskland gennemføres ved, at det ene selskab overdrager sin formue til et andet selskab mod vederlag i form af selskabsandele i dette selskab. Ved opløsning og likvidation af det ophørende selskab fordeles derefter selskabsrettighederne i det fortsættende selskab mellem det ophørende selskabs deltagere.

En sådan formueoverdragelse medfører ikke den foran omtalte Gesamtrechtsnachfolge. Derimod sker overdragelsen af formuen på den måde, der i lovgivningen i øvrigt er fastsat for de enkelte aktiver og passiver.

II. De skatteretlige følger af de beskrevne former for sammenslutning.

De anførte sammenslutningsmuligheder medfører forskellige former for beskatning. Her skal først omtales de skatteretlige følger af en *Umwandlung*.

1. Når det fortsættende selskab besidder mere end 90 pct. af værdien af det ophørende selskabs kapital, kan selskaberne vælge beskatning efter de almindelige regler eller indgive andragende om beskatning efter reglerne i *Umwandlungsteuergesetz*.

a) Beskatning efter de almindelige regler sker på følgende måde:

Det ophørende selskab beskattes udover af dets overskud indtil sammenslutningen principielt af en *fusionsgevinst*.

Denne gevinst udgør forskellen mellem værdien af den overførte formue og dennes værdi ved den seneste ordinære påligning af selskabsskat (Körperschaftsteuer). I praksis spiller denne beskatning dog ingen nævneværdig rolle; i almindelighed udgør vederlaget for den overdragne formue selskabsandele i det fortsættende selskab, og disses værdi i handel ogandel vil normalt tilsvare værdien af den overdragne formue. Er dette ikke tilfældet, henholder man sig til beskatning af den ovenfor nævnte forskelsværdi, der udgør selskabets stille reserver.

Der er dog mulighed for at fritage for beskatning af fusionsgevinsten, såfremt betin-

gelsen herfor i § 15, Abs. 2, i *Körperschaftsteuergesetz* er opfyldt.

Dette er tilfældet, hvor et indenlandsk selskab overdrager sin formue som helhed til et andet indenlandsk selskab mod vederlag i form af selskabsrettigheder i dette selskab, og hvor der endvidere haves sikkerhed for, at den derved opståede fortjeneste senere bliver undergivet beskatning. Dette vil foreligge, når det fortsættende selskab overtager det ophørende selskabs formue til de i dette selskab bogførte værdier.

Overdrages formuen til et udenlandsk selskab, eller overtages formuen ikke til den bogførte værdi, vil fusionsgevinsten blive beskattet.

Det fortsættende selskab undergives ikke beskatning i anledning af sammenslutningen. Er vederlaget for de modtagne formueandele lavere end disses værdi i handel ogandel, fremkommer der teoretisk en gevinst for selskabet, men denne gevinst anses ikke for at være realiseret og beskattes derfor ikke.

Vederlæggelsen af *deltagerne i det ophørende selskab* med selskabsandele i det fortsættende selskab medfører ingen beskatningsmæssige konsekvenser.

Er deltageren ikke erhvervsdrivende, anses en eventuel merværdi for en skattefri formuetilvækst.

Besidder deltageren mere end 25 pct. af aktiekapitalen i det ophørende selskab, eller tilhører andelen deltagerens driftsformue, er realisationsgevinster skattepligtige fortjenester.

En ombytning af selskabsandele anses imidlertid ikke for realisation, hvorfor der heller ikke i disse tilfælde kan blive tale om beskatning.

b) Andrager selskaberne om beskatning efter *Umwandlungsteuergesetz* gennemføres beskatningen efter følgende regler:

Det ophørende selskab beskattes ikke af de stille reserver. Dette betyder dog ikke, at der gives endeligt afkald på beskatningen heraf. Det forudsætter nemlig, at det fortsættende selskab overtager aktiverne til bogført værdi, hvorved det sikres, at formueværdierne senere kommer til beskatning i dette selskab.

Er denne senere beskatning ikke sikker, tillades overførelsen til bogførte værdier der-

imod ikke. Dette er for eksempel tilfældet, hvis det fortsættende selskab af den ene eller anden grund ikke er skattepligtigt.

Foreligger der i det ophørende selskab tab, der endnu ved overgangen ikke har kunnet bringes til fradrag, tillades sådanne tab ikke overført til det fortsættende selskab.

Som anført ovenfor overtager *det fortsættende selskab* den overdragne formue til de bogførte værdier, der fremgår af det ophørende selskabs fusionsbalance. På samme måde er selskabet forpligtet til at videreføre afskrivninger og henlæggelser efter de regler, der ville have været gældende for det ophørende selskab, om dette fortsat havde eksisteret. Afskrivninger kan således f. eks. ikke ske efter en højere sats end den, der ville have været gældende for dette selskab. Avancen er i princippet skattepligtig, men når det fortsættende selskab er et fuldt skattepligtigt Kapitalgesellschaft, kan der fritages for denne beskatning, når selskabet har ejet de annullerede selskabsandele i mindst 12 måneder før registreringen af beslutningen om sammenslutningen.

Sker der i forbindelse med sammenslutningen en kontant indløsning af *mindretalsdeltagere* i det ophørende selskab, indtræder der principielt beskatning, såfremt de indløste andele tilhørte deltagerens driftsformue. Den skattepligtige fortjeneste udgør forskellen mellem det udbetalte kontantbeløb og den senest forud for indløsningen bogførte værdi af andelen.

Der består dog mulighed for at undgå denne beskatning, *enten* ved en særlig skattefri henlæggelse af beløbet, *eller* ved at dette bruges til anskaffelse af et andet driftsaktiv.

Består vederlaget til mindretalsdeltagerne i andele i det fortsættende selskab, træder disse andele i stedet for andelen i det ophørende selskab, og der udløses da ikke en skattepligtig realisationsgevinst.

2. Sker fusion ved *Verschmelzung durch Neubildung*, dvs. at to eller flere allerede bestående selskaber overdrager deres formue som helhed til et nyoprettet selskab mod selskabsrettigheder i dette selskab, beskattes de ophørende selskaber principielt af de stille reserver. Under samme betingelser som anført ovenfor under II 1.a) kan der dog fritages for denne beskatning, når det anses for

sikkert, at reserverne senere kommer til beskatning i det fortsættende selskab. Dette gennemføres også her ved, at det fortsættende selskab overtager aktiver og passiver til de nedskrevne værdier, og dette selskab træder i det hele skattemæssigt i de ophørende selskabs sted.

For så vidt angår beskatningen af deltagerne i de ophørende selskaber, har det i Tyskland længe været retsstillingen, at ombytning af selskabsandele ikke medfører skatteretlige konsekvenser.

I § 16 i Umwandlungsteuergesetz er det nu fastslået, at de ombyttede selskabsandele anses for afstået til deres bogførte værdi henholdsvis deres anskaffelsessum, medens de modtagne selskabsandele i det fortsættende selskab anses for anskaffet til denne værdi.

3. Sker fusion ved *Verschmelzung durch Aufnahme*, og er det fortsættende selskab ikke deltager i det ophørende selskab, sker beskatning efter de samme regler som under 2.

Er det fortsættende selskab derimod deltager i det ophørende selskab, og er betingelserne for anvendelse af reglerne i Umwandlungsteuergesetz ikke til stede, afstår man dog fra en øjeblikkelig beskatning af de stille reserver i det ophørende selskab i det omfang, det fortsættende selskab udsteder selskabsrettigheder som vederlag til de udenforstående deltagere i det ophørende selskab.

Betingelserne for denne fritagelse er de samme som fremgår af § 15, Abs. 2, i Körperschaftsteuergesetz, jfr. ovenfor.

Efter retspraksis synes der dog også at være åbnet mulighed for fritagelse for beskatning af den øvrige del af de stille reserver.

Hvad angår det fortsættende selskab, beskattes dette principielt af den fusionsgevinst, der fremkommer ved annullation af selskabsandelene i det ophørende selskab. I denne situation vil der dog kunne opnås tilladelse til anvendelse af reglerne i Umwandlungsteuergesetz, således at fusionsgevinsten under de ovenfor under II. 1. b) anførte betingelser bliver skattefri.

Beskatning af det ophørende selskabs deltagere sker efter samme retningslinier som i

tilfælde af Verschmelzung durch Neubildung.

III. Fusion på det internationale plan.

De i det foregående beskrevne skattebegunstigelsesregler i tilfælde af Verschmelzung og Umwandlung forudsætter, at selskaberne er fuldt skattepligtige til Forbundsrepublikken.

Sammenslutning mellem **et** tysk og **et** udenlandsk selskab medfører derfor beskatning af de stille reserver i det ophørende

tyske selskab, både i tilfælde af at selskabets reserver overdrages til det fortsættende selskab selv eller til et af dette oprettet driftsted i Tyskland.

Er det fortsættende selskab **et** tysk selskab, rejser sammenslutningen kun skattemæssige spørgsmål i det omfang, hvori der blandt den overtagne formue findes et fast driftsted i Tyskland, der er undergivet skattepligt der. I så fald beskattes de stille reserver, der indeholdes i det faste driftsteds aktiver.

Beskatningen i Frankrig ved fusion

1. Efter fransk opfattelse er en fusion af selskaber en operation, hvorved to eller flere selskaber forener deres formuer for at danne et enkelt selskab.

Dette mål kan tilvejebringes på to forskellige måder. *Enten* igennem en opslugning (absorption), hvorved et allerede eksisterende selskab opsluger et eller flere andre selskaber, *eller* ved skabelsen af et nyt selskab (creation), hvortil de i fusionen deltagende selskaber overdrager deres samlede formue. Begge de beskrevne fusionsformer indebærer, at de selskaber, der overdrager deres formue, ophører.

Også i Frankrig rejser selskabsfusioner en række beskatningsmæssige spørgsmål, dels med hensyn til beskatningen af de ophørende og fortsættende selskaber, dels med hensyn til beskatningen af disse selskabers deltagere.

I Frankrig var det tidligere hovedreglen, at det ophørende selskab beskattedes, dels af sit sidste driftsresultat før fusionen og af tidligere skattefrit hensatte reserver, dels af den konstaterede fortjeneste ved overdragelsen til det fortsættende selskab af selskabets aktiver til højere værdi end de bogførte værdier.

Forskellige skattebegunstigelser modificerede dog dette system. Skatten nedsattes således til 10 pct., hvis det overtagne aktiv var mere end 5 år gammelt, og det ophørende selskab undgik beskatning, såfremt det fortsættende selskab optog aktiverne til den oprindelige anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger, samt som passiv optog posteringer til nyanskaffelser af driftsmidler af samme størrelsesorden som det ophørende selskabs.

Ved en lov af 12. juli 1965 indførtes der imidlertid nye beskatningsregler i tilfælde af fusion af selskaber. Loven fastslår i artikel 15 det princip, at en fusion ikke i sig selv medfører nogen øget beskatning, hverken for det ophørende selskab eller for dets

deltagere. Til gengæld pålægges der det fortsættende selskab visse forpligtelser, der tilsigter at muliggøre en senere beskatning hos dette selskab af fortjenester konstateret ved fusionen.

For så vidt angår *det ophørende selskab*, sker der ikke hos dette nogen beskatning af de fortjenester, der konstateres ved overdragelsen af selskabets aktiver til det fortsættende selskab. Dette gælder for såvel afskrivningsberettigede («amortisable») aktiver som for ikke-afskrivningsberettigede aktiver (som f. eks. jord).

Der må imidlertid lægges en skarp sondring imellem de to typer af aktiver, idet den skattemæssige behandling heraf er forskellig for så vidt angår *det fortsættende selskab*.

Dette selskabs overtagelse af *ikke-afskrivningsberettigede* aktiver udløser ingen beskatning før den endelige afhændelse af sådanne aktiver.

Fortjenester, der ved fusionen konstateres ved overdragelsen af *afskrivningsberettigede* aktiver, skal derimod optages som indkomst i det fortsættende selskab over en periode på 10 år og beskattes med den normale selskabsskatteprocent. Selskabet kan dog selv tilrettelægge, hvorledes fortjenesten skal indtægtsføres over den nævnte periode, idet der dog som perioden skrider frem, skal være optaget mindst et til antallet af år svarende tiendedele af fortjenesten.

Som modstykke til denne indtægtsføring får det fortsættende selskab dog ret til at afskrive på de overtagne aktiver i forhold til disses værdi på fusionstidspunktet.

Efter særlige regler er der mulighed for at overføre det ophørende selskabs reserver til det fortsættende selskab.

I stedet for den nævnte beskatning af fortjenesten på de overtagne aktiver i det fortsættende selskab, kan det ophørende selskab vælge en øjeblikkelig beskatning i dette selskab af de konstaterede fortjenester.

Sådan beskatning finder da sted med 10

pet. og sker samtidig med, at det ophørende selskab beskattes af sin indkomst i den sidste regnskabsperiode før fusionen.

En sådan beskatning kan vise sig fordelagtig, idet et evt. underskud i det ophørende selskab kan udlignes i disse fortjenester, hvorimod sådanne underskud normalt ikke lader sig overføre til det fortsættende selskab. Under visse særlige økonomiske omstændigheder er der dog mulighed for at opnå tilladelse til en sådan overførelse af underskud.

Efter loven af 12. juli 1965 anses ombytningen af aktier i det ophørende selskab med aktier i det fortsættende selskab ikke for en udlodning, hvorfor denne ombytning ikke medfører beskatning.

Besidder det fortsættende selskab derimod aktier i det ophørende selskab, opstår der ved annullationen af disse aktier en fortjeneste for det fortsættende selskab, der principielt er skattepligtig.

Der har dog tidligere kunnet opnås tilladelse til fritagelse for denne beskatning.

Det er nævnt, at det fortsættende selskab som modstykke til beskatningen af de på de overdragne aktiver konstaterede fortjenester opnår ret til at afskrive på disse aktiver efter deres værdi ved fusionen. Denne afskrivning sker efter en degressiv skala og over en peri-

ode, der svarer til det pågældende aktivs levetid. Da den tilladte afskrivningsprocent står i forbindelse med afskrivningsperioden, kan det fortsættende selskab opnå videregående afskrivningsmuligheder i forhold til, hvad der var gældende for det ophørende selskab på en sådan måde, at man i balance med det fortsættende selskabs pligt til indtægtsføring af de konstaterede fortjenester, opnår skattemæssig neutralitet i overensstemmelse med det nævnte hovedprincip for loven af 12. juli 1965.

2. For så vidt angår grænseoverskridende fusioner rejser dette ikke efter fransk opfattelse særlige problemer i det tilfælde, hvor det fortsættende selskab er beliggende i Frankrig, idet de almindelige fusionsbeskatningsregler finder anvendelse herpå.

Ophører imidlertid et fransk selskab ved sammenslutning med et udenlandsk selskab, forudsætter anvendelsen af de beskrevne retningslinier tilladelse fra finansministeren. En sådan tilladelse vil kun kunne gives, såfremt samtlige det ophørende selskabs aktiver forbliver i Frankrig og der indgår i en afdeling af det udenlandske fortsættende selskab, der er undergivet fuld beskatning i Frankrig.

Beskatningen i De forenede Stater ved fusion

I USA er der 3 grundlæggende metoder for sammenlægning af selskaber. For det *første* vil en sammenslutning af to eller flere selskaber kunne ske under de enkelte delstaters lovgivning *enten* på den måde, at et af de i fusionen deltagende selskaber bliver det fortsættende selskab, hvortil de øvrige selskaber overdrager deres aktiver og passiver (statutory merger), *eller* ved at selskaberne overdrager deres aktiver og passiver *til* et nyoprettet selskab (statutory consolidation). Som vederlag for rettighederne i de ophørende selskaber modtager deltagerne selskabsrettigheder i det fortsættende selskab, og det er en følge af sammenslutningen, at de opslugte selskabers eksistens bringes til ophør.

For det *andet* kan en sammenslutning gennemføres ved, at et selskab erhverver et andet selskabs aktiver mod udstedelse af selskabsrettigheder i det erhvervende selskab.

For det *tredie* kan et selskab erhverve aktiemajoriteten i et andet selskab, hvorefter de to selskaber vil kunne sammenslutes, således at det ene af selskaberne i det nyetablerede moder/datterselskabsforhold bliver det fortsættende selskab.

Finder sammenslutningen sted på en af **de** to førstnævnte måder, dvs. som statutory merger eller consolidation eller ved erhvervelse af et andet selskabs formue mod udstedelse af selskabsrettigheder, kan sammenslutningen under visse betingelser anses **for** en »reorganization«, der efter den amerikanske skattelov, Internal Revenue Code, undergives en særlig skattemæssig behandling.

Hovedsynspunktet er her, at en sammenslutning, der anerkendes som en »reorganization«, ikke udløser skattemæssige fortjenester eller tab som følge af overdragelsen af aktier eller andre aktiver mellem de deltagende selskaber og deres aktionærer. Samme hovedsynspunkt er fastslået for så vidt angår

overdragelse af aktiver mellem moder/datterselskaber i forbindelse med et ophør af datterselskabet, jfr. I. R. C. section 332.

Endvidere bygger beskatningen på et generelt successionsprincip, idet det fortsættende selskab i en »reorganization«, herunder sammenslutning af moder/datterselskaber, indtræder helt i de ophørende selskabers skattemæssige stilling, jfr. de detaljerede regler herom i section 381 i Internal Revenue Code. Bestemmelsen indeholder med baggrund i amerikansk skattelovgivning 24 forskellige punkter, der viser successionsprincipets omfang i dette skattesystem. Blandt de vigtigste punkter kan nævnes, at man her tillader overføring af driftstab og overtagelse af det ophørende selskabs afskrivningsmetoder m.v.

Disse almindelige principper undergives dog visse betingelser og begrænsninger. Da det bredt udformede successionsprincip gør det tillokkende at erhverve selskaber med en fordelagtig skattemæssig situation, er der til de forskellige punkter knyttet varierende betingelser, der tager sigte på at undgå, at formålet med sammenslutningerne er skatteunddragelse.

De anførte hovedprincipper kommer imidlertid kun til anvendelse på sammenslutninger mellem selskaber domicilerede i USA. Indgår der i sammenslutningen udenlandske selskaber, er der efter Internal Revenue Code, section 367, kun mulighed for at bortse fra fortjenester opstået som følge af overdragelsen af aktiver, eller aktiver mellem de involverede selskaber og deres deltagere, og dette forudsætter en forudgående tilladelse fra skattemyndighederne. Der er derimod i disse tilfælde ikke mulighed for at bortse fra de øvrige skattemæssige virkninger, der efter de almindelige regler udløses ved overdragelser mellem selskaber og deltagere.

Stillingen på fusionsområdet indenfor Fællesmarkedet

I et direktivudkast af 15. januar 1969 har EF-kommissionen forelagt ministerrådet forslag til retningslinier for det fælles skattesystem for fusioner, spaltninger og overdragelse af virksomhedsdele, der vedrører selskaber inden for forskellige medlemsstater.

Direktivudkastet tager således kun sigte på de såkaldte *grænseoverskridende fusioner*, idet direktivforslagets regler i hvert fald direkte kun skal være anvendelige på denne type fusion. Til gengæld omfatter direktivudkastet såvel vandrette som lodrette fusioner.

Udkastet indeholder imidlertid ikke kun forslag til regler om egentlige virksomhedssammenslutninger, men også om virksomhedsspaltninger (fissioner) og overdragelse af virksomhedsdele.

Ved »en virksomhedsdel« forstår i direktivudkastet samtlige de økonomiske goder, der er investeret i en afdeling af et selskab, der i teknisk henseende udgør en selvstændig virksomhed, dvs. en på grundlag af egne midler funktionsdygtig enhed. Overdragelse af en sådan virksomhedsdel er endvidere den proces, ved hvilken et selskab uden at blive opløst er genstand for overtagelse ved samtlige sine aktiver eller ved en eller flere virksomhedsdele, af et eller flere allerede bestående eller nye selskaber imod udstedelse af andele i de fortsættende selskabers selskabskapital.

En *spalting* (fission) er på tilsvarende måde den proces, ved hvilken et selskab gennem opløsning uden likvidation overdrager sin formue som helhed til to eller flere allerede bestående eller nye selskaber mod udstedelse af andele i de fortsættende selskabers selskabskapital til dets egne deltagere. Herudover kan der i givet fald ydes en kontant ydelse.

Forskellen imellem spaltningen og en fusion består således deri, at der ved spaltningen er to eller flere fortsættende selskaber,

medens der ved fusionen kun er ét fortsættende selskab.

Af særlig vigtighed i denne forbindelse er imidlertid den definition, der i direktivudkastet opstilles på en fusion.

Ved fusion forstås nemlig den proces, hvorved:

enten et selskab gennem opløsning uden likvidation overdrager sin formue som helhed til et andet allerede bestående selskab mod ydelse af andele i det andet selskabs selskabskapital til sine egne deltagere og i givet fald en kontant ydelse derudover, der ikke må overstige 10 pct. af den nominelle eller beregnede værdi af disse andele;

eller to eller flere selskaber gennem opløsning uden likvidation overdrager deres formue som helhed til et af dem oprettet nyt selskab mod ydelse af andele i dette selskabs selskabskapital til deres egne deltagere og i givet fald en kontant ydelse derudover, der ikke må oversige 10 pct. af den nominelle værdi eller af den beregnede værdi af disse andele.

Som motivering for direktivudkastet hedder det, at med henblik på Fællesmarkedets funktionsevne, dets udvikling og den stadig skærpede internationale konkurrence må der gives Fællesskabets virksomheder mulighed for at opnå en til markedskravene svarende størrelse og for på verdensplan at blive konkurrencedygtige.

På det skattemæssige plan består den vigtigste hindring for fusioner, spaltninger og overtagelse af virksomhedsdele for selskaber af forskellig nationalitet i de skattemæssige omkostninger i forbindelse med sådanne processer.

EF-kommissionen foreslår derfor over for rådet, at et fælles skattesystem på dette område i store træk fastlægges i form af retningslinier, idet denne løsning også giver de enkelte medlemsstater den nødvendige bevægelighed til på den for den pågældende

stat mest rimelige måde at tilpasse sin ordning til denne harmoniserings krav.

De tre hovedbestræbelser, der i direktivudkastet ligger til grund for den foreslåede fælles ordning, er følgende:

- A. Fusioner, spaltninger og overdragelse af virksomhedsdele bør principielt ikke i sig selv medføre nogen art af beskatning.
- B. Den stats interesser, i hvilken det selskab befinder sig, der er genstand for overtagelse, må ikke lide skade. Denne stats beskatningsrettigheder må bevares for fremtiden.
- C. Beskatningen af selskaber med forretningsorganer i udlandet må forbedres både for så vidt angår den stat, i hvilken selskabet har sæde, og den stat, hvori forretningsorganet er beliggende.

På grundlag af disse principper har EF-kommissionen herefter foreslået følgende retningslinier med hensyn til den skattemæssige ordning ved fusioner, spaltninger og overtagelse af virksomhedsdele:

a) Beskatningen af de værdistigninger, der konstateres i forbindelse med en fusion, udskydes indtil disse faktisk realiseres af det fortsættende selskab. Dette betyder, at der på fusionstidspunktet ikke skal betales nogen som helst skat af værdistigninger.

Medlemsstaterne skal dog kun forpligtes til at anvende dette skattehenstandssystem, i det omfang de økonomiske goder, der er omfattet af overtagelsen, fremgår af det fortsættende selskabs bøger for forretningsorganet i den stat, hvor det selskab befinder sig, der overtages.

Denne regel har sin baggrund i, at det i direktivudkastet forudsættes, at en fusion i praksis normalt medfører omdannelse af det ophørende selskab til et forretningsorgan eller fast driftssted under det fortsættende selskab. Herved sikres det nemlig, at beskatningsinteressen for den stat, i hvilken det ophørende selskab er beliggende, ikke lider skade, idet beskatningsrettighederne derved bevares for fremtiden.

Videre er der fastsat en yderligere betingelse for lagerbeholdninger og flertallet af bevægelige goder, der kan afskrives, hvorefter der ikke kan ske nogen overdragelse af disse økonomiske goder til en anden stat end

den, i hvilken det ophørende selskab befinder sig.

b) Skattefrit dannede henlæggelser eller reserver i det ophørende selskab skal kunne overføres til det forretningsorgans bøger, der fremgår af sammenslutningen, og dermed fortsat være skattefrie.

I lighed hermed må tab, der er opstået i det ophørende selskab, kunne overføres til det fortsættende selskab.

c) Der må ikke i anledning af overførelsen af det ophørende selskabs driftsmidler og selskabskapital til det fortsættende selskab afkræves andre skatter og afgifter, end dem der følger af EF-direktiv udstedt den 17. juli 1969 vedrørende afgifter på tilførsel af kapital til erhvervsdrivende selskaber m. v.

Dette direktiv har for Danmarks vedkommende ført til gennemførelsen af lov om kapitaltilførselsafgift (lov nr. 284 af 23. maj 1973).

Andre afgifter end de, der følger af disse bestemmelser, må ikke afkræves i anledning af fusionen.

d) Særlig for det tilfælde, hvor det fortsættende selskab er aktionær i det ophørende selskab (moder/datterselskabsfusioner) fastslås det, at de værdistigninger, der konstateres ved ombygningen af datterselskabsaktierne med aktier i moderselskabet eller ved annullationen heraf, fritages for beskatning.

e) De værdistigninger, der konstateres ved, at deltagerne i det ophørende selskab får deres aktier ombyttet med aktier i det fortsættende selskab, må ikke have skattemæssige følger for deltagerne.

Som nævnt forudsættes det i direktivudkastet, at grænseoverskridende fusioner gennemføres på den måde, at det ophørende selskab i forbindelse med sammenslutningen med det udenlandske selskab omdannes til et forretningsorgan eller fast driftssted for dette udenlandske selskab.

Direktivudkastet indeholder derfor i et særligt afsnit regler om beskatningen af et sådant fast driftssted. Der henvises her til, at den metode, der ofte anvendes til undgåelse af dobbeltbeskatning i disse tilfælde, består deri, at den stat, i hvilken det fortsættende

selskab er beliggende, giver afkald på sin ret til beskatning af forretningsorganets overskud (Exemption). Denne løsning er imidlertid efter EF-kommissionens mening ikke smidig nok, idet den ikke giver et selskab mulighed for at fradrage de tab i sine overskud, som det har haft på sine forretningsorganer i udlandet.

Disse problemer falder imidlertid uden for den nærværende fremstilling. Det skal derfor blot nævnes, at EF-kommissionen som løsning på disse spørgsmål har foreslået det meget omdiskuterede verdensoverskudsprincip. Herefter beskattes samtlige de overskud, et selskab har haft gennem sin virksomhed principielt i den stat, hvori selskabet har sit hjemsted, men kun i et så-

dant omfang, at enhver dobbeltbeskatning på grund af den omstændighed, at forretningsorganers overskud beskattes i udlandet, udelukkes.

Direktivudkastet af 15. januar 1969 kan formentlig ventes under diskussionerne imellem medlemslandene at ville undergå visse ændringer, inden det foreligger til vedtagelse i EF's ministerråd.

Da det formentlig må forventes, at EF-kommissionens forslag resulterer i et direktiv i en ikke for fjern fremtid, har dette spillet ind i overvejelserne vedrørende spørgsmålet om de grænseoverskridende fusioner.

Der henvises herom til redegørelsen for kommissionens overvejelser og til § 14 i udkastet til ny fusionslov.

De særlige regler om stempelfritagelse i forbindelse med sammenslutning af selskaber

1. Udviklingen i reglerne om stempelfritagelse ved sammenslutning af selskaber før gennemførelsen af lov nr. 284 af 23. maj 1973 om kapitaltilførselsafgift.

Som det tidligere er berørt, gennemføres en sammenslutning af aktieselskaber principielt som en overdragelse imellem selskaberne. Disse overdragelser kræver oprettelsen af en række dokumenter, således for det første oprettelsen af en fusionsoverenskomst. Herudover kræver den almindelige lovgivning oprettelse af en lang række dokumenter, således f. eks. transportdokumenter vedrørende de enkelte aktiver. Fusionen kræver endvidere som regel udstedelse af nye aktier i det fortsættende selskab til aktionærerne i de ophørende selskaber.

Oprettelsen af disse dokumenter udløser efter den almindelige stempelovgivning afgiftspligt til staten i form af stempelberigtigelse på de oprettede dokumenter og udstedte aktier.

Da stempelberigtigelsen af dokumenter oprettet i forbindelse med en sammenslutning af selskaber kan repræsentere ikke ubetydelige beløb, er der meget tidligt, ud fra samme synspunkter som førte til gennemførelsen af fusionsloven i 1967, skabt mulighed for, at en sammenslutning af selskaber ikke udløser stempelpligt.

Allerede på finansloven for 1960-61 blev der således ved tekstanmærkning gennemført hjemmel til en vis stempelfritagelse.

Herefter bemyndigedes finansministeren til efter forhandling med handelsministeren at frafalde krav om stempel- og tinglysningsafgift vedrørende overenskomster om sammenslutning af sparekasser og/eller andelskasser samt andre dokumenter, der oprettes i forbindelse med sådanne sammenslutninger.

Denne bemyndigelsesbestemmelse, der i uændret skikkelse gentoges som tekstanmærkning på finanslovene til og med finans-

året 1966-67, omfattede således kun sammenslutninger af sparekasser og/eller andelskasser, men omfattede samtlige dokumenter oprettet i forbindelse med disse sammenslutninger.

Som det er omtalt foran side 13 blev der ved finansministeriets bekendtgørelse af 27. maj 1964 om beskatning og afgiftsberigtigelse ved sammenslutning af banker givet ligningsrådet bemyndigelse til at fastsætte, at sammenslutninger mellem banker ikke skulle medføre de i skattelovgivningen ved ophør eller fusion af aktieselskaber fastsatte virkninger for bankaktieselskabet og dets aktionærer.

I den nævnte bekendtgørelse, der for finansåret 1964-65 var udstedt med tilslutning fra folketingets finansudvalg, blev det bestemt, at når ligningsrådet havde truffet den nævnte beslutning, kunne finansministeren fritage for stempelafgift, tinglysningsafgift og den særlige stempelafgift ved overdragelse af offentlige værdipapirer (lov nr. 313 af 20. december 1915) vedrørende overenskomsten om sammenslutningen samt andre dokumenter og påtegninger på dokumenter, der oprettedes i forbindelse med sammenslutningen, herunder aktier, der efter sammenslutningen udstedtes for et beløb af samme størrelse som den samlede aktiekapital i det eller de bankaktieselskaber, der udslettedes af aktieselskabsregisteret.

Tilsvarende bekendtgørelser udstedtes for finansårene 1965-66 og 1966-67, idet tilsvarende bestemmelser for disse finansår var optaget som tekstanmærkninger på finanslovene.

Med gennemførelsen af fusionsloven af 1967 fra skatteåret 1967-68, der også kom til at omfatte sammenslutninger mellem bankaktieselskaber, bortfaldt behovet for den særlige bankbekendtgørelse.

Da fusionsloven imidlertid ikke kom til at indeholde regler om stempelfritagelse i for-

bindelse med sammenslutninger af aktieselskaber, blev den hidtil gældende tekstanmærkning på finansloven vedrørende stempelfritagelse i forbindelse med sammenslutning af sparekasser og/eller andelskasser udvidet til også at omfatte sammenslutninger mellem banker.

Endvidere udvidedes bemyndigelsen således, at fritagelsen nu også kunne omfatte den særlige stempelafgift efter lov nr. 313 af 20. december 1915 ved overdragelse af offentlige værdipapirer i forbindelse med sammenslutningen. Det blev endvidere bestemt, at for så vidt angår banker omfatter stempelfritagelse også aktier, der efter sammenslutningen udstedes for et beløb af samme størrelse som den samlede aktiekapital i det eller de bankaktieselskaber, der udslettes af aktieselskabsregisteret.

I denne form blev tekstanmærkningen gentaget på finanslovene 1968-69 og 1969-70.

2. Reglerne efter stempeloven af 1969 (lov nr. 174 af 30. april 1969).

Til og med finansåret 1969-70 omfattede stempelfritagelse i anledning af sammenslutninger kun banker, sparekasser og/eller andelskasser.

Ved gennemførelsen af den nye stempellov (lov nr. 174 af 30. april 1969), der trådte i kraft den 1. oktober 1969, blev der gennemført en generel lovhjemmel for at fritage for stempelafgift af dokumenter, der blev oprettet i anledning af sammenslutning af aktieselskaber.

Efter lovens § 87 kunne finansministeren således fritage for stempelafgift af dokumenter, der oprettedes i anledning af sammenslutning af aktieselskaber eller andre selskaber eller foreninger, hvor ingen af deltagerne eller medlemmerne hæftede personligt for selskabets eller foreningens forpligtelser. Fritagelse kunne også gives ved sammenslutning af selskaber eller foreninger med vekslende medlemstal eller vekslende kapital selv om medlemmerne hæftede personligt.

Fritagelsesmuligheden omfattede således samtlige dokumenter, der oprettedes i anledning af en sammenslutning af aktieselskaber, dvs. fusionsoverenskomsten, transportdokumenter af enhver art og aktier, der udstedtes

af det fortsættende selskab i anledning af sammenslutningen.

Fritagelsen for stempeling af aktiebrevne kunne dog efter praksis kun omfatte aktier, der efter sammenslutningen udstedtes for et beløb af samme størrelse som den samlede aktiekapital i det eller de selskaber, der samtidig slettedes af aktieselskabsregisteret. Skete der i forbindelse med sammenslutningen forhøjelse af den samlede aktiekapital, ville der ikke kunne gives fritagelse for det forhøjede beløb.

I tilslutning til denne nye bestemmelse i stempeloven blev der på finansloven for 1970-71 optaget tekstanmærkning, hvorefter finansministeren bemyndigedes til at lade afgiftsfritagelsen i medfør af stempelovens § 87 omfatte den særlige stempelafgift efter lov nr. 313 af 20. december 1915.

Stempelfritagelse i anledning af selskabs-sammenslutninger efter disse regler er ikke begrænset på samme måde, som anvendelsen af fusionslovens regler.

Der vil således kunne gives stempelfritagelse i anledning af enhver fusion herunder lodrette fusioner.

Området for stempelfritagelse er således betydeligt videre end området for fritagelse for beskatningsmæssige virkninger af en fusion.

3. Mulighederne for stempelfritagelse efter gennemførelsen af loven om kapitaltilførselsafgift.

De hidtidige regler i stempeloven om stempeling af dokumenter om selskabsforhold ændredes ved gennemførelsen af loven om kapitaltilførselsafgift (lov nr. 284 af 23. maj 1973).

Ved denne lov gennemførtes der pligt til at svare kapitaltilførselsafgift af aktieselskaber og andre erhvervsdrivende selskaber, i hvilke ingen af deltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser. Afgiftspligten indtræder f. eks. ved stiftelse af et afgiftspligtigt selskab og ved udvidelse af egenkapitalen i afgiftspligtige selskaber ved indskud af enhver art.

I disse tilfælde svarer det afgiftspligtige selskab kapitaltilførselsafgift med 2 pct. af værdien af de indskud, der ydes af deltagerne, med fradrag af den gæld og de for-

pligteiser, der pålægges selskabet i forbindelse med indskuddene.

I tilfælde af en sammenslutning af aktieselskaber indskyder de ophørende selskaber deres selskabsformue i det fortsættende selskab, og dette bliver derfor afgiftspligtigt af de modtagne indskud.

Herom bestemmes det imidlertid i lovens § 9, at afgiften nedsættes til halvdelen, når et afgiftspligtigt selskab indskyder den samlede selskabsformue eller en eller flere dele af sin virksomhed i et andet afgiftspligtigt selskab, der er under stiftelse eller allerede består. Nedsættelsen er dog betinget af, at selskabet har hjemsted i en stat, der er medlem af de europæiske fællesskaber, og at mindst 90 pct. af indskuddene vederlægges med aktier eller andele i det modtagende selskab.

Efter lovens ikrafttræden pr. i. juli 1973 er der således ikke længere mulighed for fuldstændig afgiftsfritagelse i forbindelse med en sammenslutning af aktieselskaber, idet loven som nævnt kun åbner mulighed for nedsættelse af afgiften til halvdelen.

Loven medførte visse ændringer i loven om stempelafgift herunder ophævelse af den hidtil gældende § 87.

Samtidig ændredes affattelsen af stempelovens § 53, stk. 1. Såfremt der i aktieselskaber eller i andre selskaber eller foreninger, hvor ingen af deltagerne eller medlemmerne hæfter personligt for selskabets eller foreningens forpligtelser, af deltagerne eller medlemmerne indskydes fast ejendom, stemples et herom oprettet dokument som overdragelse af ejendommen. Dokumenter om indskud af andre formuegoder er stempelfri.

I tilslutning hertil blev der som § 53, stk. 5, indsat en bestemmelse om, at dokumenter, der nævnes i § 53, stk. 1, er stempelfri, hvis de oprettes i anledning af sammenslutning mellem selskaber af den nævnte art.

Herefter er situationen den, at sammenslutning af aktieselskaber ikke udløser nogen form for afgiftspligt efter stempelovens regler, medens sådan afgiftsfritagelse efter de tidligere gældende regler kun kunne opnås efter ansøgning.

I forbindelse med gennemførelsen af ændringerne i stempelafgiftsloven som følge af loven om kapitaltilførselsafgift ændredes endvidere den tidligere omtalte tekstanmærkning på finansloven.

For finansåret 1974-75 bestemmes det således, at finansministeren bemyndiges til at lade afgiftsfritagelsen efter stempelovens § 53, stk. 5, omfatte den særlige stempelafgift efter lov nr. 313 af 20. december 1915.

Retsstillingen på dette område er således nu den, at der ved sammenslutning af aktieselskaber under alle omstændigheder indtræder pligt til at svare kapitaltilførselsafgift, der dog nedsættes til halvdelen. Denne nedsættelse er som anført betinget af, at mindst 90 pct. af indskuddene vederlægges med aktier eller andele i det fortsættende selskab. Nedsættelsen er endvidere betinget af, at det fortsættende selskab har sæde i et af landene tilsluttet de europæiske fællesskaber.

Derimod indtræder stempelfritagelsen for alle dokumenter nu automatisk, herunder fritagelse for den særlige stempelafgift efter lov nr. 313 af 20. december 1915 ved overdragelse af offentlige værdipapirer.

Indholdsfortegnelse

	Side
Indledning.	
Kommissoriet, kommissionens sammensætning, delbetænkningens emne.	3
Almindelige bemærkninger.	
I. <i>Fusion af selskaber.</i>	
1. Fusion af selskaber og fastlæggelse af begrebet.	6
2. Bemærkninger om terminologien.	7
II. <i>De selskabsretlige regler om fusion.</i>	8
1. Reglerne om fusion efter 1930-loven.	8
2. Reglerne om fusion efter lov nr. 370 af 13. juni 1973 om aktieselskaber og efter lov nr. 371 af 13. juni 1973 om anpartsselskaber.	9
Udviklingen i reglerne om beskatning ved fusion.	
I. <i>Beskatning ved fusion før gennemførelsen af lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. (fusionsloven).</i>	11
1. Beskatningen før 1962.	11
2. Beskatningen efter 1962.	12
3. Særligt om udviklingen vedrørende banker.	13
4. Særligt om udviklingen vedrørende kooperative virksomheder.	14
II. <i>Reglerne om beskatning ved fusion efter gennemførelsen af lov nr. 143 af 2. maj 1967 om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m.v.</i>	15
1. Fusionsloven af 1967 og betingelserne for dens anvendelse.	15
Særligt om fusion mellem moder/datterselskaber.	16
2. De beskatningsmæssige virkninger af tilladelse til fusion efter fusionsloven af 1967.	16
Det ophørende og det fortsættende selskab.	16
Aktionærerne i det ophørende selskab.	17
III. <i>Skattemyndighedernes praksis ved behandling af andragender om tilladelse til beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v. i henhold til lov nr. 143 af 2. maj 1967.</i>	18
1. Praksis i forbindelse med her i landet registrerede selskaber og foreninger m. v.	18
Afslag begrundet i lovens formål.	18
Afslag under henvisning til lovens forbud imod lodrette fusioner.	18
De af skattemyndighederne opstillede vilkår for tilladelser til beskatning efter lovens regler.	19
2. Praksis ved sammenslutning af bankaktieselskaber og visse sammenslutninger af kooperative virksomheder, der henhører under ligningsrådet.	21
3. Praksis i forbindelse med sammenslutning af udenlandske selskaber og foreninger.	22

IV. <i>Fusion mellem moder/datterselskaber, herunder særligt begrundelsen for, at disse fusioner ikke omfattes af fusionsloven af 1967.</i>	23
1. Fusionsloven af 1967 omfatter ikke lodrette fusioner.	23
2. Begrundelsen for at lodrette fusioner holdtes udenfor fusionsloven af 1967	24
3. De beskatningsmæssige konsekvenser af fusion mellem moder- og datterselskaber efter loven af 1967.	26

Den nyere udvikling.

1. Udviklingen i reglerne om beskatning ved sammenslutning af kooperative virksomheder.	27
2. Drøftelser og forslag i folketingssamlingen 1972-73 vedrørende lodrette fusioner.	28

Den beskatningsmæssige stilling i udlandet ved fusion af selskaber. 30

Kommissionens overvejelser.

I. <i>Indledning.</i>	32
II. <i>Karakteristik af likvidationsbeskatningen og dens betydning.</i>	32
III. <i>Udvidelse af likvidationsbeskatningen til at omfatte fusionstilfælde.</i>	33
IV. <i>Kommissionens syn på de konklusioner, der kan drages på baggrund af retsudviklingen i Danmark.</i>	34
V. <i>Erfaringerne fra den udenlandske retsudvikling.</i>	35
VI. <i>Kommissionens overvejelser med hensyn til forskellige former for begrænsning af adgangen til fusion uden mellemkommende beskatning.</i>	36
1. Begrænsningen til visse selskabstyper.	36
2. Begrænsningen til visse former for fusion.	37
3. Krav om aktieombytning	37
4. Spørgsmålet om særlige betingelser med hensyn til det ophørende selskabs struktur og nærmere karakter.	39
5. Begrænsninger, der sigter på at modvirke en uønsket udnyttelse af fusionsreglerne	41
6. Successionsprincippet som modstykke til likvidationsbeskatningen	42
VII. <i>Særlige problemer forbundet med fusion mellem eller med selskaber hjemmehørende i udlandet.</i>	43
VIII. <i>Den praktiske betydning af en fusionslovgivning efter de angivne retningslinier</i>	44

Lovforslag med bemærkninger. 45

Bilag til de almindelige bemærkninger.

Bilag A. 1. <i>Beskatningen i Norge ved fusion.</i>	67
Bilag A. 2. <i>Beskatningen i Sverige ved fusion.</i>	68
Bilag A. 3. <i>Beskatningen i Tyskland ved fusion.</i>	71
I. Fusion i selskabsretlig betydning	71
II. De skatteretlige følger af de beskrevne former for sammenslutning	72
III. Fusion på det internationale plan	74
Bilag A. 4. <i>Beskatningen i Frankrig ved fusion.</i>	75

	Side]
Bilag A. 5. <i>Beskatningen i De forenede Stater ved fusion</i>	77
Bilag B. <i>Stillingen på fusionsområdet indenfor Fællesmarkedet</i>	78
Bilag C. <i>De særlige regler om stempelfritagelse i forbindelse med fusion af selskaber</i>	81
1. <i>Udviklingen i reglerne om stempelfritagelse ved sammenslutning af selskaber før gennemførelsen af lov nr. 284 af 23. maj 1973 om kapitaltilførselsafgift</i>	81
2. <i>Reglerne efter stempeloven af 1969 (lov nr. 174 af 30. april 1969)</i> . . .	82
3. <i>Reglerne om stempelfritagelse efter gennemførelsen af loven om kapitaltilførselsafgift</i>	82